

מדינת ישראל
מנהל התכנון

המועצה המקומית
בנימינה-גבעת עדה
Binyamina-Givat Ada Local Council

AVIV * **AMCG**
MANAGEMENT & CONSULTING
אביב ייעוץ עסקי- ניהול פרויקט

Gordon Architects & Urban Planners
גורדון אדריכלים ומתכנני ערים בע"מ

תכנית מתאר מקומית כוללנית בנימינה - גבעת עדה 353-0581801

נספח שימור

יולי 2018

שימור

גלעדי גליה - אדריכלות, שימור, בינוי ערים

ת"ד 85 ראש פינה 12100 טל: 04/6802444 giladygl@gmail.com

5	סקירה וניתוח היסטורי		1
6	סקירה היסטורית של ההתיישבות במרחב	1.1	
11	המרחב המוניציפאלי במפות היסטוריות	1.2	
15	בנימינה – סקירה היסטורית	1.3	
18	בנימינה – התפתחות השטח הבנוי	1.4	
29	גבעת עדה – סקירה היסטורית	1.5	
31	גבעת עדה – התפתחות השטח הבנוי	1.6	
39	רקע סטטוטורי		2
40	ערכי המורשת במרחב המועצה	2.1	
42	ערכי המורשת בתכניות מתאר ארציות ומחוזיות	2.2	
43	מתודולוגיה לבחינת אתרי המורשת		3
44	סיווג אתרי המורשת - הגדרות	3.1	
44	סיפור המקום – מיון אתרים לפי נרטיבים מרכזיים	3.2	
45	בחינת האתרים עפ"י קריטריונים לשימור	3.3	
46	הערכת האתרים	3.4	
46	הגדרת הגבולות והמאפיינים של מכלולי המושבות ההיסטוריות	3.5	
52	אתרים ומתחמים לשימור		4
53	רשימת האתרים לשימור	4.1	
54	בנימינה – פרוט האתרים לשימור	4.2	
94	גבעת עדה – פרוט האתרים לשימור	4.3	
112	ארכיאולוגיה		5
113	סקירת האתרים הארכיאולוגים	5.1	

אחת ממטרות התכנית היא שימור המורשת הבנוייה ונופי מורשת התרבות בתחומה, כבסיס לסיפור המורשת ההיסטורית, חיזוק הזהות המקומית ורוח המקום ותרומה לפיתוח התיירות.

נספח השימור הוא נספח מנחה, שנערך עפ"י הנחיות מינהל התכנון לשילוב נושא השימור בתכנית מתאר (יולי 2015).

הניתוח המרחבי מתבסס על חומר ביבליוגרפי, ניתוח של מפות ותצלומי אוויר היסטוריים, סקר רגלי ראשוני וראיונות עם פעילי שימור וותיקי היישוב.

רשימות השימור שהוכנו על ידי עמותות השימור ומשמשות את וועדת השימור המקומית, שימשו כבסיס להכנת רשימת האתרים המוצעים לשימור בתכנית זו.

הנספח מפרט את ערכי השימור בתחום התכנית, כפי שהוגדרו בתכנית מתאר ארציות (תמ"א 1/35) ומחוזיות (ת.מ.מ. 6) ומציע כלים ללשימור המורשת בתחום התכנית:

- הגדרת גבולות מכלולי המושבות ההיסטוריות
 - אפיון הערכים האדריכליים וההיסטוריים התורמים לזהות המקומית ול'רוח המקום' הייחודית של לב המושבות.
 - קריטריונים לבחינת אתרי המורשת בתחום התכנית ולשימורם.
- הנספח ינחה את מדיניות השימור בתכניות מפורטות עתידיות שתיגזרנה מתכנית המתאר הכוללנית.

תודות:

לכל מי שסייעו במידע, באיתור וזיהוי אתרי המורשת, בחומרים היסטוריים, תמונות, הערות והארות:

עמנואל קופרשטיין ומתוקה מחנאי מעמותת השימור בנימינה, ברוריה כמוני מארכיון בנימינה, משה אלון מוותיקי בנימינה.

ד"ר אייל טפרברג מעמותת 'דורות' גבעת עדה.

אדר' לילך נוימרק, תושבת בנימינה.

פרק מס' 1

סקירה וניתוח היסטורי

1.1 סקירה היסטורית של ההתיישבות במרחב הסובב

המועצה המקומית בנימינה גבעת עדה ממוקמת ברובה בשרון הצפוני, למעט חלקה המזרחי הממוקם וגובל בגבעות של רמות מנשה. בצפונה היא גובלת בנחל תנינים ורמת הנדיב, ממערב לה חוף הכרמל ומדרום לה פרדס חנה וכרכור.

לאורך ההיסטוריה, למעט בדורנו, היה השרון ברובו דליל באוכלוסייה וביישובי קבע ויושביו היו בעיקר נוודים. מכאן גם מיעוט תיאורי הנוסעים והמידע אודות האזור (גרסמן, 1990). יישובי הקבע המרכזיים באזור התפתחו במישור החוף, מצפון מערב למרחב המוניציפאלי, ולאורך חוף הים. החשובות שבהם היו ערי הנמל דור וקיסריה. בנוסף נמצאים במישור החוף תילים היסטוריים גדולים: תל מבורך ותל תנינים. השרון הצפוני ורמת הנדיב היוו את עורפם הכלכלי – החקלאי של יישובי הקבע הגדולים. בשטחם הוקמו יישובים קטנים ובינוניים בגודלם. יישובים אלו הושפעו פוליטית, תרבותית ומנהלית מהמרות השלטונית במרכזים הגדולים שפעלו בקרבתם, וקיומם תלוי היה לרוב במוקדים אלו (טפר, 2015).

הסקירה ההיסטורית המובאת בפרק זה סוקרת בקצרה את תקופות ההתיישבות העיקריות שהותירו רישומן באזור בנימינה – גבעת עדה ובמרחב הסובב, ומתמקדת בהיסטוריה הקרובה, מהתקופה העות'מאנית ועד ימינו, בהן עוצב נוף המרחב כפי שהוא מוכר לנו כיום. מידע נוסף אודות האתרים הארכיאולוגיים העקריים המוזכרים בסקירה זו מובא בפרק 5.

התקופות הפרה היסטוריות

באזור התגלו עדויות לפעילות אנושית החל מהתקופות הפרה היסטוריות. בגבולה הדרום מערבי של רמת הנדיב, לרגלי המצוק, אותרה מערה שקרסה ובתוכה כלי צור מהתקופה הפליאוליתית ועצמות מאובנות של בעלי חיים. סקר ארכיאולוגי שיטתי של רמת הנדיב נערך בשלהי שנות השמונים ע"י יזהר הירשפלד. בסקר נתגלו שלושה אתרים פרה-היסטוריים, שזוהו לפי פיזור כלי צור בשטח. הממצא הבולט הוא שדה טומולי (רגמים) ששימש כאתר קבורה. אתרים נוספים ובהם ממצאים מהתקופה זוהו בסקרים שנערכו באזור, בין היתר בתל בורגה ובסביבות בנימינה וגבעת עדה.

מערך יישובי האזור בתקופת הברונזה (1)

שרידי יישוב מתקופה זו התגלו בחפירות תל אסור, הממוקם במוצא של נחל עירון בסמוך לדרך הים הקדומה, בתל מבורך השוכן על הגדה הדרומית של נחל תנינים בכניסה לבית חנניה ובתל בורגה, שהיה ככל הנראה אחד היישובים הגדולים בשרון בתקופה הכנענית התיכונה. האתר מוקף בסוללת עפר מלאכותית אשר מהווה עדות לביצור האימתני של הישוב בימי קדם.

מערך יישובי האזור בתקופה הישראלית (תקופת הברזל) ובתקופה הפרסית (2)

המקורות המקראיים מעידים על חלוקת השרון בימי כיבוש הארץ לשלושה חבלי משנה. למעשה היו אלו טריטוריות של שלוש הערים הראשיות שהתקיימו בשרון: אפק, חפר ודאר (דור) ובנותיה. בנימינה – גבעת עדה והמרחב הסובב נכללו בתקופה זו בנפת דור. בשנת 732 לפני סה"נ כבש תגלת פלאסר את דור יחד עם כל גלילות החוף של ממלכת ישראל, והעיר הייתה למרכז של פחוזה אשורית, שהשתרעה מן הכרמל ועד ליפו. היישוב בתל מבורך המשיך להתקיים בתקופת הברזל ובתקופה הפרסית. שרידים של יישובים נוספים ואחוזות חקלאיות מתקופה זו התגלו בסקרים, רובם בחבל המזרחי, ביניהם גבעת צפי ותל אסור. בתקופה הפרסית נכלל מישור החוף הצפוני בתחום השליטה הפיניקית. שכבות יישוב מהתקופה הפרסית התגלו בדאר ובתל מבורך.

התקופה ההלניסטית

במהלך התקופה ההלניסטית חלו בארץ ישראל בכלל ובשרון בפרט שינויים פוליטיים מרחיקי לכת. הארץ כולה הפכה לחלק מהמערך האימפריאלי של המעצמות ההלניסטיות, והשליטה בה עברה פעמים מספר מבית תלמי המצרי לבית סלבקוס הסורי ולהפך. מאוחר יותר, באמצע המאה השנייה לפני הספירה פרץ המרד החשמונאי, והשרון נכבש ע"י יוחנן הורקנוס ואלכסנדר ינאי. בשנים 102/3 לפני הספירה הצליח ינאי לכבוש גם את דאר ומגדל סטרטון (קיסריה לעתיד). מגדל סטרטון הפכה לעיר המרכזית של האזור והשפעה רבה נודעה לעובדה זו על האזור כולו ועל היישוב שבו. הסקרים וחלק מהחפירות מלמדים על יציבות יישובית בתקופה זו. ברוב האתרים המשיך היישוב היווני את רצף היישוב מן התקופה הקודמת, כך בדאר ובתל מבורך. (ספראי, 1990).

(1) תקופת הברונזה – 3300 – 1200 לפני הספירה

(2) התקופה הישראלית הקדומה – תקופת הכיבוש וההתנחלות (1200 – 1000 לפנה"ס), התקופה הפרסית (538 – 332 לפני סה"נ)

התקופה הרומית ביזנטית

בתקופות הרומית והביזנטית הייתה קיסריה, לצד ירושלים, אחת משתי הערים הגדולות והחשובות בארץ. העיר נבנתה ע"י הורדוס בין השנים 22 – 10 לפנה"ס ובה היה הנמל הראשי של ארץ ישראל. ממצאי הסקרים והחפירות הארכיאולוגיות מתקופות אלו מעידים על פריחה יישובית באזור, ששימש כעורף החקלאי של קיסריה.

שכבות יישוב מתקופה זו התגלו באתרים של חורבת עקב ובחורבת עלק ברמת הנדיב, בהם נערכו חפירות ארכיאולוגיות(3).

בחורבת עקב התגלה בית חווה יהודי מהתקופה הרומית הקדומה(4) שניטש ככל הנראה במרד הגדול של שנת 70 לסה"נ. בתקופה הביזנטית(5) הוקם בית חווה שתושביו היו נוצרים. עפ"י הממצאים באתר נראה כי עיסוקם של יושבי החווה היה ייצור יין שנמכר בשווקים הסואנים של קיסריה.

חורבת עלק הוא האתר המרכזי בתחומי רמת הנדיב. בתחומו נובע עין צור, כך שליושביו הייתה אספקת מים קבועה. שכבת הקיום העיקרית באתר היא התקופה הרומית הקדומה. מתקופה זו התגלה באתר ארמון הרודיאני מפואר. בתקופת המרד הגדול של שנת 70 ניטש המכלול.

אתר מרכזי נוסף מהתקופה הרומית ביזנטית הוא מיומאס (שוני של ימינו), ובו שרידי תיאטרון ששימש ככל הנראה לחגיגות מים.

מפעלי המים של קיסריה

כדי לספק מי מעיינות לעיר הוקמה והופעלה בתקופה הרומית והביזנטית מערכת מים, מהמורכבות שהתגלו בארץ. אמות מים גדולות ומרשימות סיפקו מי מעיינות לעיר. האמה העליונה של קיסריה מוצאה בנחל תנינים העליון והיא ניצלה גם את מימי עין צור לרווחת התושבים. האמה התחתונה ומפעל סכר נחל תנינים ממערב לרמת הנדיב סיפקו כוח להנעת טחנות קמח בתקופה הביזנטית ולצרכים חשובים נוספים בעיר הנמל השכנה.

התקופה העות'מאנית

השרון ורצועת החוף נפגעו קשות במהלך המלחמות שבין הצלבנים למוסלמים. לאחר כ-250 שנות לחימה התדלדלה אוכלוסייתם ביותר; קיסריה, שנכבשה במאה ה-13 בידי הממלוכים ובראשם הסולטאן בייברס, חרבה יחד עם שאר ערי החוף בארץ ישראל והיישוב בה התחדש רק בשלהי המאה ה-19. בשנת 1516 נכבשה ארץ ישראל בידי התורכים כחלק מהתפשטותה הטריטוריאלית של האימפריה העות'מאנית, בסוף אותה מאה הגיעה הממלכה לשיא תפארתה. מאז כיבושה ועד סוף המאה ה-18, הייתה א"י פרובינציה נידחת וכושלת בתוך כלל שטחיה של הקיסרות העות'מאנית. השרון הצפוני, שהיה במשך תקופה ארוכה מרכז לפעילות כלכלית בזכות קירבתו לקיסריה, לא התאושש מהחורבן שפקד עיר זאת.

מיעוט היישובים באזור בתקופה זו נבע מכמה גורמים:

- במאות הראשונות לשלטון העות'מאני נשלט כל השטח שבין עמק זרעאל וחבולון בצפון, לבין מישור החוף ועד עמק הירדן במזרח בידי שבטים נודדים שאורח חייהם לא כלל הקמת יישובי קבע.
- במהלך התקופה העות'מאנית ועד לפעולות הניקוז שנעשו ע"י המתיישבים היהודים בתחילת המאה העשרים היה צפון השרון זרוע בביצות. האגם שסכרו הרומאים כחלק ממפעל המים של קיסריה שרד כ-1,000 שנה, עד שהתדרדר עקב הצטברות סחף ותחזוקה לקויה לשטח ביצתי, שנודע כביצות כבארה. הביצות, שהשתרעו עד שנות ה-20 של המאה הקודמת במרחבה של מישור חוף הכרמל סביב נחל תנינים על שטח של כ-6 קמ"ר (הגדולות בא"י לאחר ביצות החולה), היו מקור ליתושי אנופלס ומוקד למחלת המלריה. ביצות שוני, ממזרח לשוני, השתרעו על שטח של כ-300 דונם. יישובים שהיו באזור בעבר ננטשו והאזור היה למקום מושבם של שבטים נודדים ממוצא תורכמני וכן שבטי הע'וארנה(6).
- מרבית האדמות הפוריות היו בידיהם של 'בעלים' – בעלי חזקה או בעלי השפעה פוליטית, שלא היו מעוניינים בהתפתחות יישובי קבע על אדמותיהם.

(3) ע"י יזהר הירשפלד בשנות השמונים.

(4) מאה 1 לפנה"ס – מאה 1 לסה"נ

(5) מאות 4 – 7 לסה"נ

(6) ערביי שבט ערב אל-ע'וארנה, חיו בשולי הביצה מדיג, מרעה תאואים, וקליעת מוצרים מצמחי הגומא והקנה ונודעו גם בשם ג'אמסין.

מגדלי הג'אמוס (תאו). בשנות ה-20, עם ייבוש ביצות כבארה ע"י פיק"א, הועברו הע'וארנה ליישוב קבע בג'סר א זרקא.

חלק ניכר מאדמות השרון נרכש בסוף המאה ה-19 על ידי אפנדים, שהעסיקו את הפלאחים מכפרי ההר ובדווים מקומיים כאריסים. העסקת האריסים על ידי בעלי הקרקעות קיבלה תנופה ניכרת בשנת 1858, לאחר חקיקת חוק רישום הקרקעות העות'מאני. בעקבותיו ניצלו מספר בעלי זרוע את תמימותם ובורותם של הכפריים, והעבירו שטחי קרקע רבים על שמם. בעלי הקרקעות בנו בתי אחוזה למגוריהם וחאנים למגורי האריסים. תופעה זו הייתה כרוכה בהקמת או חידוש יישובים. בין האפנדים בעלי הקרקע בשרון הצפוני היו גם המתיישבים הבוסנים, שהגיעו ארצה בין השנים 1884 – 1878 והתיישבו בקיסריה.

על ההתיישבות באזור בעקבות הגעתם של הבוסנים ניתן ללמוד מסקרים ותיאורי נוסעים שעברו באזור, החל בשלהי המאה ה-19: גרן, שעבר באזור ב-1870, מזכיר את חורבת אל בורג' כאתר חרב, את חורבת עלק ככפרי קטן, ואת הכפר סנדיאנה שמספר תושביו כ-400. בתיאוריו של גרן נזכרים הערבים ה'גאמוסייה' (מגדלי התאואים), והנוודים התורכמנים, מהם שמע שבימי החורף עולים מי נהר זרקא (נחל תנינים) ומציפים את המישור. עפ"י הסקר הבריטי מ-1882 האזור היה עדיין בלתי מיושב. שומאכר, שסקר את האזור ב-1887, מביא רשימה של יישובים חדשים, ביניהם זיכרון והיישוב הבוסני בקיסריה, ואת החוות/כפרים בשוני, זרעניה, בוריג' ואום אל עלק.

ראשית המפעל הציוני באזור 1890 - 1922

ריכוז הקרקעות באזור בידי מספר מועט של בעלי קרקעות גדולים אפשר רכישת שטחי קרקע רצופים וגדולים יחסית בהשוואה לאפשרויות שהוצעו באזורי ההר. תנאיו של השרון נראו לעולים מאירופה נוחים לחקלאות, בהסתמכם על הערכת החקלאים מארצות מוצאם לגבי טיב האדמות. בשנת 1882 קנו חובבי ציון את אדמות זמארין ומשהוקמה המושבה זיכרון יעקב, ניסו להרחיב את שטח המושבה על פני אדמת השרון שלרגליה. לרעיון זה נתפס הברון אדמונד דה רוטשילד, שפרש את חסותו על המושבות הצעירות בארץ ישראל בסמוך למועד הקמתן. לנגד עיניו של הברון רוטשילד עמדה משימה מדינית גדולה: היאחזות יהודית בכל רחבי ארץ ישראל. הוא עשה כל מאמץ להכין לכך מצע קרקעי נרחב. בשנת 1884 יעץ ל"חובבי ציון": "קנו קרקע ככל שתשיגו, למען יהיה הכל מוכן לעת מועד" (ארני, 1990).

כעבור 40 שנה, בנובמבר 1924, נמצא לחתירתו העקבית של רוטשילד ביטוי בדבריו, המתייחסים למושבה הצעירה בנימינה: "אני רוצה לרכז עבודתי בעיקר בשומרון, לייבש את ביצות כבארה. ע"י כך תרפא הסביבה ותתאחדנה כל המושבות מחדרה ועד זיכרון יעקב. ופה אני רוצה ליצור יישוב חקלאי משוכלל, אשר יהיה מופת לרבים. לפי שעה מניחה הממשלה [ממשלת המנדט הבריטי] מעצורים, אך אקווה להתגבר עליהם" (ארני, 1990, עבר הדני, 1953).

בשלב הראשון זכו מאמצי הברון והפקידות להצלחה בהרחבת שטחה של זיכרון יעקב. דווקא מזרחה, לעבר גבעות עירון, ובשנת 1890 נרכשו אדמות אום א-תות, אום ג'מל (בת שלמה) ושפיה. לעומת זאת הכוונה לכוון קשר עם חדרה שבדרום הוכתרה בהצלחה רק לאחר 1900, השנה בה עברו מושבות הנדיב לידי יק"א (ארני, 1990). חלק מהקרקעות באזור זה כגון: זרקניה, אום אל עאלק, ברייק, מיאמס וע'באיה (היום אדמת פרדס חנה) השתייכו ליורשיו של אסד פחה, מושל חיפה, וחלקן היו בבעלות סלים חורי ויורשיו, שהיו ערבים נוצרים. כל בעלי הקרקעות התגוררו במרחק רב מאדמותיהם. בין השנים 1900 ל-1913 עבר רובו של קניין זה לידי יק"א, שאף ביקשה להשיג מן הממשלה התורכית רישון לייבוש ביצות כבארה. במקביל נמשכה התפשטות מכוונת לצד מזרח, ברכישת אדמות מראח (היום גבעת עדה) וסינדיאני, באופן שכל עמק נחל זרקא (נחל התנינים) – ואדי תמסח עבר לידיים יהודיות. אדמות בורג, שעליהן נבנתה לימים המושבה בנימינה, נרכשו על ידי פקידי חברת יק"א ב-1903 יחד עם אדמות גבעת עדה. ב-1913 נקנו גם אדמות אום אל עלק-שוני (רמת הנדיב) ונוצר רצף של קרקעות בבעלות יהודית, מהמושבה זכרון יעקב ועד לקרבת המושבה חדרה.

(7) הברון אדמונד רוטשילד, הידוע בכינויו "הנדיב הידוע" או "אבי היישוב", הי' בזמנו הגורם העיקרי בפעולת ההתיישבות החקלאית בארץ ישראל. במשך 18 שנה, מ-1882 ועד 1900, ניהל באחריותו הבלעדית 7 מושבות, מהן שתיים, עקרון ומטולה, הוקמו במישרין על ידיו. 5 המושבות האחרות, ראשון לציון, זיכרון יעקב על שתי בנותיה (בת שלמה ושפיה, ראש פינה, יסוד המעלה ופתח תקווה, הוקמו ביוזמתם הפרטית של יהודים, שרובם היו עולים ממרכז אירופה ומקצתם מבני הארץ. זמן קצר לאחר היווסדן של מושבות אלו הוברר שאין כל אפשרות לקיים אותן ללא עזרה רבה מבחוץ.

במרץ 1914 הגיע הברון באניית הטיוול שלו לביקור בארץ. הוא ירד בחוף טנטורה ונסע לזיכרון יעקב, משם יצא לבקר בחדרה ולראות במו עיניו "את הכיכר הגדולה, כעשרים אלף דונם שקנה עתה בין זיכרון יעקב וחדרה. הקנייה נגמרה ועתה כמעט הגיעו לידי איחוד זיכרון יעקב, חדרה וכרכור" (עבר הדני, 1958). האדמות ניתנו בחלקן לאיכרי זיכרון יעקב ובנותיה שפיה ובת שלמה. חלק אחר נועד, עוד לפני מלחמת העולם הראשונה, לתכנית התיישבותית חדשה והוחזק על ידי קבוצות של פועלים שנועדו להבטיח את בעלות יק"א על הקרקע. קבוצה ראשונה, שאנשיה עיבדו ושמרו את אדמות שוני הייתה מבני זיכרון יעקב, חברי ארגון "הגדעונים", שנתנו למקום את השם גבעת בנימין, לכבוד הברון שביקר אז בארץ. הגדעונים ראו במשימה זו הזדמנות להוכיח את יכולתם ב"קבוצת כיבוש" מטעם יק"א וקיוו שבשוני יקום יישוב של קבע, אך בעצמם לא נשארו שם זמן רב. חלקם התגייסו לצבא העותומני, אחרים היו פעילים בניל"י, ואת מקומם בשוני תפסה קבוצה מפועלי העלייה השנייה שהקימו בחסות יק"א משק חקלאי, אך בשל תנאי המלחמה התפזרו גם הם.

בשנות מלה"ע ה-1 פסקו רכישת הקרקעות ופעולות ההתיישבות באזור כמעט כליל, אולם עם תום המלחמה וכיבוש הארץ בידי הבריטים, החל הברון, באמצעות יק"א, בפעולת התיישבות רבת היקף, שהתרכזה באזור מושבות השומרון (כפי שנקרא אז האזור) ב-1921 הוקם מפעל המלח בסמוך למושבה הוותיקה עתלית, ובמקביל הוחל בתכנון מפעל הייבוש הגדול של ביצות כבארה, מפעל השקאה בשוני והקמתה של בנימינה.

תקופת המנדט הבריטי

עם תום מלה"ע ה-1 באו לסיומן ארבע מאות שנות שלטון עות'מאני רצוף. הארץ נכבשה על ידי בריטניה שהייתה מעצמה אירופית מערבית, תעשייתית ואימפריאליסטית בעלת משטר דמוקרטי פרלמנטארי. שלושים שנות השלטון הבריטי בארץ ישראל (1917-1948) הם פרק זמן קצר, אך כנראה התקופה המהפכנית והאינטנסיבית ביותר בתולדותיה עד אז. השלטון הבריטי החדש תחם לארץ ישראל את גבולותיה המדיניים והמנהליים, שיקם אותה וקבע את חוקתה ואת המשטר והמנהל שלה. הוא גם עודד עידוד ישיר ועקיף את פיתוח הארץ ואת המודרניזציה שלה בכל תחומי החיים. העלייה היהודית מזה והריבוי הטבעי של ערביי ארץ ישראל מזה חוללו שינוי מקיף בנוף האנושי והיישובי של הארץ. ההתיישבות היהודית בשרון הצפוני ובבקעת הנדיב שינו את פני המרחב ועיצבו אותו מחדש.

בעקבות הכיבוש הבריטי נסללה מסילת הרכבת שחיברה את קו יפו - ירושלים הטורקי לתחנת הרכבת החיג'אזית בחיפה. התואי עבר דרך שכם ומשם פנה מערבה וצפונה לכיוון מישור החוף, תוך שהוא עובר באזור בו עתידה הייתה לקום בנימינה. לקו הרכבת היה תפקיד חשוב בהתפתחות יישובי האזור בכלל ובנימינה בפרט.

להמשך הפרק ההיסטורי העוסק בהקמתן והתפתחותן של המושבות בנימינה וגבעת עדה - ר' סעיפים 1.3 עד 1.6.

ביבליוגרפיה

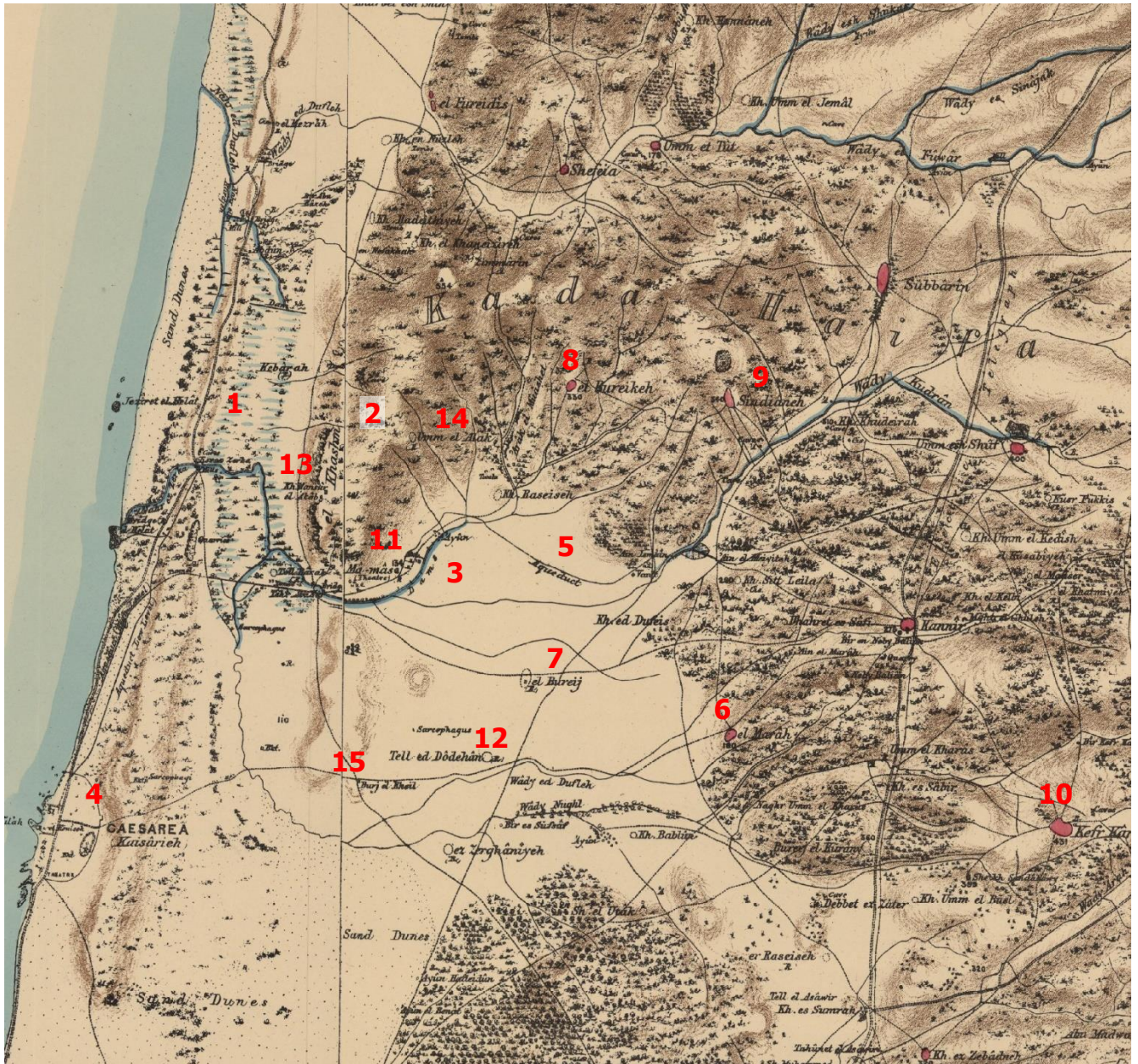
- אוליפנט, לורנס, **'חיפה, כתבות מארץ ישראל, 1882 – 1885'**, הוצאת יד בן צבי, ירושלים, ארני, אפרים, **גיבוש יישובו של השרון וקניינו הקרקעי בשנים 1890-1947**, בתוך דגני, גרוסמן, שמואלי, עורכים, 'השרון - בין ירקון לכרמל', משרד הביטחון, 1990
- גרוסמן, דוד, **תהליך ההתיישבות הערבית בשרון בתקופה העות'מאנית**, בתוך דגני, גרוסמן, שמואלי, עורכים, 'השרון - בין ירקון לכרמל', משרד הביטחון, 1990
- גרוסמן, דוד, **'הכפר הערבי ובנותיו, תהליכים ביישוב הערבי בא"י בתקופה העות'מאנית'**, הוצאת יד בן צבי, ירושלים, תשנ"ד 1994.
- גרן, ויקטור, **'תאור גאוגרפי, היסטורי וארכיאולוגי של ארץ ישראל'**, יד בן צבי, ירושלים, תשמ"ד, 1984.
- דגני, אבי, גרוסמן, דוד, שמואלי, אבשלום, עורכים, **'השרון - בין ירקון לכרמל'**, משרד הביטחון - ההוצאה לאור, תש"ן - 1990.
- ספר, יותם, **'תולדות האדם ברמת הנדיב'**, באתר אינטרנט <http://www.ramat-hanadiv.org.il>
- ספראי, זאב, **היישוב בשרון בתקופת המשנה והתלמוד**, בתוך דגני, גרוסמן, שמואלי, עורכים, 'השרון - בין ירקון לכרמל', משרד הביטחון, 1990
- עבר הדני, **'בנימינה - פנינת השומרון, הכפר ע"ש הנדיב הידוע, תרפ"ב - תשי"ג (1953-1022)'**, הוצאת המועצה המקומית בנימינה
- שטרן, אפרים, **מערך יישובי השרון בתקופה הישראלית ובתקופה הפרסית**, בתוך דגני, גרוסמן, שמואלי, עורכים, 'השרון - בין ירקון לכרמל', משרד הביטחון, 1990
- ששון, אבי, **תיק תיעוד חאן זרעוניה - בנימינה**

1.2 המרחב המוניציפאלי במפות היסטוריות

מפת Jacotin 1799

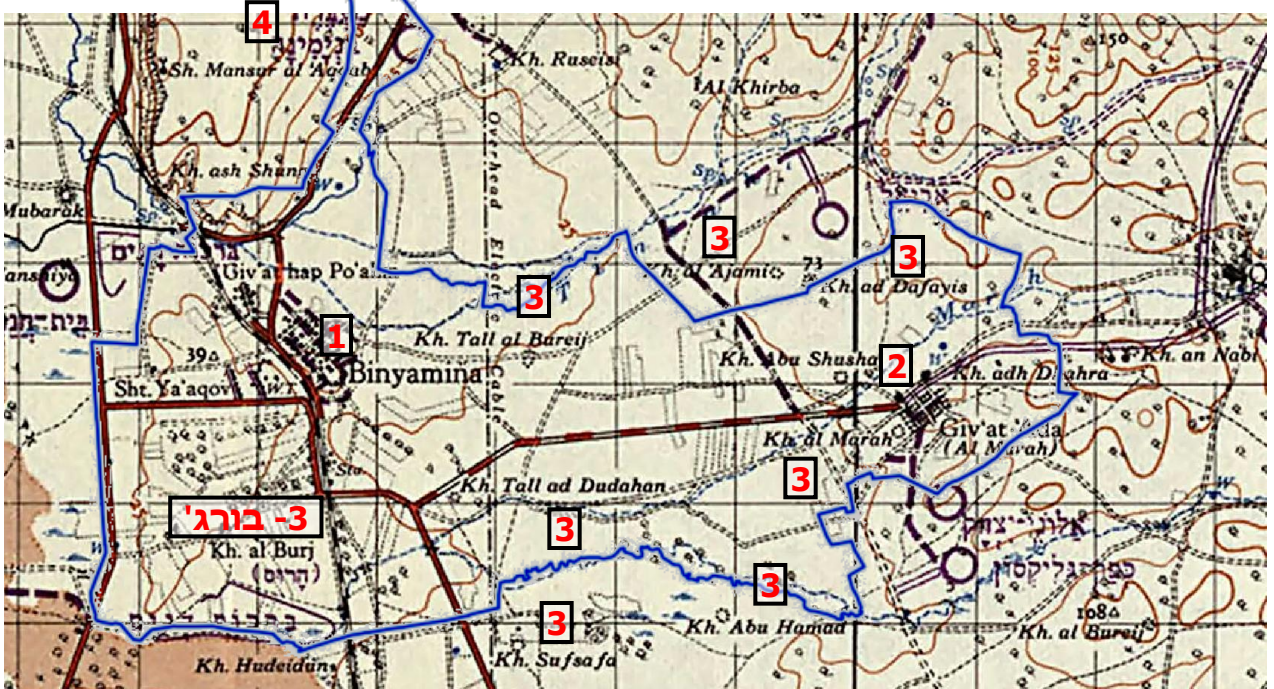
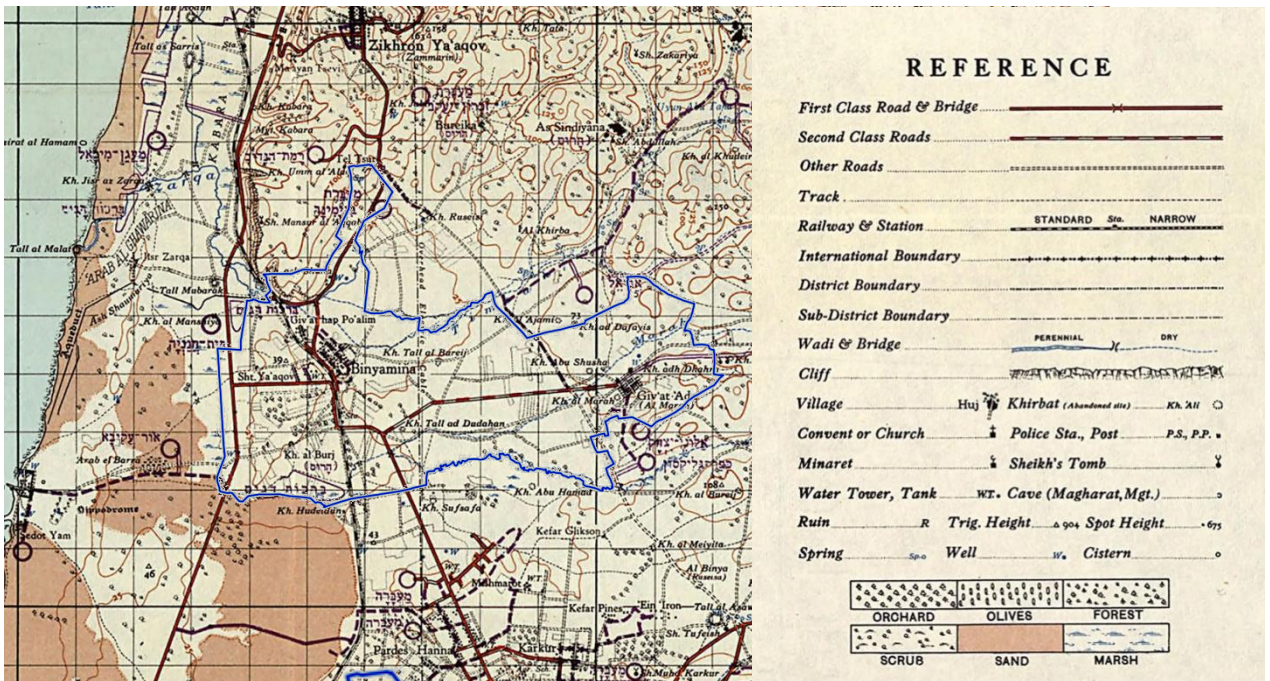
במפת ג'קוטין ניתן לראות תיאור גיאוגרפי של המרחב. במפה ניתן להבחין בנחל תנינים – ואדי אל-זרקא (1), נחל חדרה – נהר אל-מפג'ר (2), חורבות קיסריה (3), מיקום משוער של חוטם הכרמל (4) – אינו תואם את מיקומו ביחס לנחל תנינים ונראה שהמפה אינה מדוייקת. הכפר סנדיאנה (5) גם הוא אינו ממוקם נכון. בתקופה זו אין אינפורמציה רבה לגבי נקודות התישבות באזור ועיבוד הקרקעות, אם כי ככל הנראה היה מועט כפי שנראה במפה זו.

מקרא

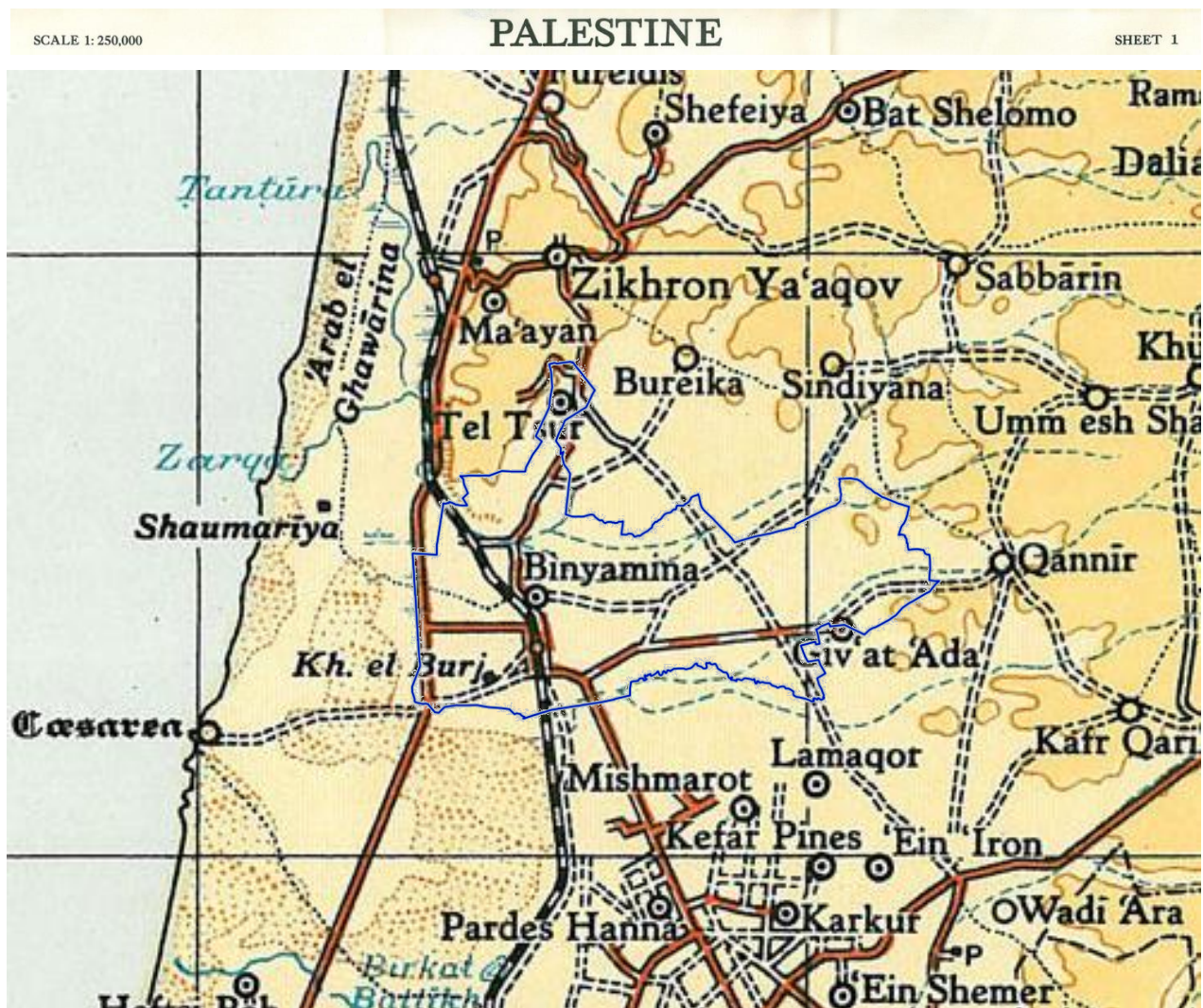
(10) כפר קרע	(1) ביצות כאברה
(11) מיאמס (שוני) - מסומן כהריסות ותיאטרון	(2) רמת הנדיב
(12) תל דודאים - מסומן כהריסות, ללא ציון יישוב	(3) נחל תנינים
(13) חורבת עקב - ללא ציון יישוב	(4) קיסריה
(14) אום אל עלק - מסומן כהריסות, ללא ציון יישוב	(5) אמת מים
(15) בורג' אל ח'יל - כיום בורג' בנימינה, ללא ציון יישוב	(6) מראח (גבעת עדה של ימינו)
	(7) תל בורג'
	(8) בוריקא
	(9) סנדיאנה

מחלקת המדידות, פלסטינה

מתוך קובץ מפות מהדורת אפריל 1942

מפה בריטית משנת 42. המפה עודכנה ככל הנראה לאחר קום המדינה, העדכונים מופיעים בצבע סגול, בעברית. במפה זו ניתן לראות את המרחב של בנימינה גבעת עדה בתקופת המנדט: בבנימינה ניתן לראות את גרעין המושבה וגבעת הפועלים (1), בגבעת עדה (נקראת בסוגריים "אל מראח") ניתן לראות גם כן את הגרעין ההיסטורי של מבנה החאן (2). במפה גם מסומנות נקודות רבות המופיעות כ"שוב נטוש" (מסומן באותיות KH) (3) הבורג' בבנימינה מסומן כהרוס בשנה זו וכמו כן הכפר "אל מראח" בקרבת גבעת עדה. בין העדכונים שלאחר קום המדינה נוספה מעברת בנימינה (4) שהוקמה באתרו של המחנה הבריטי.

מפה בריטית משנת 1944. במפה ניתן לראות את הישובים הערביים והיהודים באזור. חברי תל צור, שהוקמה כישוב חומה ומגדל ב-1939, עזבו סופית את הנקודה בקיץ 1944, ועברו לשוני, שנמסרה להם ע"י פיק"א ב-1942. הכפרים סברין, בוריקה, סינדיה וקניר ננטשו בעקבות מלחמת השחרור ואינם קיימים בימינו.

1.3 בנימינה - סקירת היסטורית

2

1

4

3

6

5

מתוך www.pikiwiki.org.il: (1) כובסות בבנימינה (2) מפגש איכרים עם שכניהם הערבים (3) מבני בנימינה הראשונים (4) השריד האחרון למבנים מתקופת הברון (5) קבוצת שוני (6) קבוצת זרקניה (זרעוניה)

עם תום מלה"ע ה-1 היו בבעלות יק"א (שבאותה עת הפכה לפיק"א) כ- 46,000 דונם באזור בנימינה והיא החלה לפעול להקמת היישוב החדש. עד להשלמת הבנייה יישבה פיק"א על אדמותיה קבוצות הכשרה שונות של מועמדים להתיישבות, שהחלו לעבד את האדמות לקראת ההתיישבות בבנימינה. הקבוצה הראשונה התיישבה בשוני והורכבה מבני מושבות ומשחררי הגדוד העברי. בזרעוניה התיישבה קבוצת ה"קליפורנים", שחבריה היו צעירים מיוצאי א"י שלמדו חקלאות בארה"ב, הצטרפו לגדודים העבריים שהוקמו בארה"ב והגיעו לארץ במסגרת הצבא הבריטי. אליהם הצטרפו חברי קבוצת ה"הולנדים", שרכשו הכשרה חקלאית וחלוצית בהולנד וניסו עם עלייתם לארץ להגשים את רעיונותיו של סוסקין, על חקלאות אינטנסיבית שתאפשר לאיכר להתקיים על חלקה קטנה מאוד על ידי השקיה והתמחות. המושבה העברית הוסיפה להיות דגם ההתיישבות של חברת יק"א, תוך שכלול ושיפור של שיטת הקמתה. הפיתוח, שהיה נרחב, וכרוך בהשקעות ענק, כלל את ייבוש הביצות, סלילת כבישים, שימוש במי המעיינות למערכת השקיה והכנסת גידולים ובעלי חיים מזנים חדשים שאפשרו חקלאות אינטנסיבית. המושבה החדשה תוכננה בסמוך למסילת הברזל שנסללה על ידי שלטונות המנדט הבריטי ב-1919.

שלב ההכנות, הפיתוח והבנייה נשלם באוקטובר, 1922 ואז נקבעו על ידי פקיד יק"א שלושים המתיישבים הראויים ל"התאכרות" (1), ביניהם הוגרלו 30 הבתים שבנייתם הושלמה. בנימינה בהקמתה הייתה חידוש בולט לטובה, היישוב כולו הושלם לפני אכלוסו וכלל: מבני מגורים ומשק, מבני ציבור, רפת ומחלבה משוכללת עם ליווי מקצועי וטרינרי ומפעל מים מודרני. לכל מתיישב ניתנו כמאה ועשרים דונם קרקע, מהם עשרים בהשקיה. ההשקעה הכספית הייתה עצומה במושגי אותה תקופה, כ-1000- לירות מצריות לכל מתיישב, והתוצאות עוררו התפעלות. היישוב נקרא תחילה תל בנימין ובפברואר 1923 הוסב שמו לבנימינה.

בהקמתה נקראה בנימינה "מושב", ורעיון העבודה העברית נקבע בה כחוק על ידי הפקידות. מבחינה מקצועית, חקלאית וטכנולוגית היו בהקמת בנימינה הישגים גדולים. עיבוד הקרקע נעשה על ידי טרקטורי ענק מיוחדים שהובאו לשם כך מחו"ל, ה"פולרים", שמשכו בעזרת כבלים מחרשות כבדות מצד אחד של השדה למשנהו, ויכלו להעמיק בדרך זו את החריש ולהחליף מספר רב של צמדי סוסים.

לאחר שחברי הקבוצות הקליפורנית וההולנדית עזבו את זרעוניה, הוקמה במקום תחנת ניסיונות חקלאיים. בהוראת הברון הוקם גם מפעל תמציות פרחים לבשמים, שהיה המשך תכניותיו לשילוב חקלאות מתקדמת עם תיעוש ויצוא.

בחוות הניסיונות גידלו שורה ארוכה של גידולים, מהם שהובאו ונוסו כאן לראשונה בארץ ואחרים שמהם פותחו זנים חדשים ומוצלחים. החווה פעלה בראשותו של האגרונום עמרם חזנוב, איש יק"א יליד גדרה. בין חידושיה: זני אספסת תירס וחיטה, גידולי תעשייה שונים ומינים רבים של גפני מאכל ויין, תפוחים, אגסים ועצי פרי רבים נוספים, שנוסו כאן לראשונה וחלקם הפכו לנכסי צאן ברזל של החקלאות בארץ. באותה חווה ניסו וגידלו את הצמחים לתמציות הבשמים, שהופקו בבית החרושת לאחר שנשלמה בנייתו ב-1925. היו אלה בעיקר מיני יסמין וגם ורדים, ציפורן, גרניום, הדורים, שיטה ומנטה, שמפריחיהם ומעליהם הופקו התמציות.

כדי לפתור את בעיית עבודת קטיף הפרחים, שהצריכה הרבה ידיים עובדות, הובאו ב-1927 על ידי פיק"א משפחות מעולי גרוזיה, שנבחרו בגלל מספרם הרב של ילדיהם. המפעל נסגר באמצע שנות השלושים בגלל קשיי השיווק והשפל הכלכלי בעולם באותן שנים ולימים הפך למבנה של יקב "אליעז".

בנימינה הייתה מראשיתה מקום ריכוז גדול של פועלים בעיקר בשל העבודות שיזמה יק"א. כמאה מאנשי העליות: השלישית הרביעית והחמישית מצאו כאן מקומות עבודה גם בימים של חוסר עבודה בארץ. בעונות השיא היו במושבה מאות פועלים קבוצות שונות מצאו בבנימינה מקום טוב להכשרה חקלאית לקראת עלייתן על הקרקע. בהדרגה נבנו בבנימינה מוסדות ציבור של הפועלים, כמו לשכת עבודה, בית פועלים ובו מטבח וספרייה ומועצת פועלים. ב-1930 נבנו שתי שכונות חדשות למגורים עם משקי עזר ובהן שכונת יעקב לגרוזינים, שעבדו בקטיף היסמין וגבעת הפועל, למשפחות פועלים ותיקים. היה זה ביטוי להשתלבותם המלאה של הפועלים במושבה, שבה משנות השלושים ואילך הפכו התושבים הלא-חקלאים לרוב באוכלוסיה. אז נבחרה לראשונה מועצה. המושבה הפכה ל"כפר" והחקלאים הקימו ועד חקלאי נפרד. האיכרים ואנשי בנימינה, אולי בזכות ההרכב החברתי המגוון של קבוצת המייסדים, ידעו - למרות השוני והניגודים - לשמור על סובלנות ועל שותפות בנושאים המרכזיים והחשובים באמת. עדות לכך הם המפעלים הקואופרטיביים הרבים שקמו במושבה.

המושבה גדלה בראשית שנות השלושים עם הצטרפות משפחות מעולי גרמניה, שעזבו את מקצועותיהם הקודמים כעורכי דין, כסוחרים או כרופאים והקימו משקים חקלאיים אינטנסיביים. ב-1946 הצטרפה קבוצה מאורגנת של חקלאים אנשי בית"ר. היו אלה מהחלוצים הראשונים של תנועה זו, שבחג השבועות תרצ"ט (1939) הקימו בתל צור יישוב חומה ומגדל. הבית"רים הקימו משק חקלאי וקיבלו לידיהם גם את חצר שוני למגורים ולעבודה. תל צור היה היישוב החקלאי היחיד של תנועת בית"ר באותו זמן ולכן התרכזו כאן מחנות של צעירי בית"ר ובמקביל הפך מבצר שוני למרכז החשוב ביותר של אנשי האצ"ל, שמצאו כאן מקום מרוחק ומתאים לאימונים ולהכנת פעולות מבצעיות. בהדרגה עזבו אנשי הקבוצה את היסוד השיתופי וביקשו מפיק"א ליישבם קבע. פיק"א סירבה ליישבם בתל צור, אך הציעה לצרפם כשכונה חקלאית לבנימינה, וכך קמה נחלת ז'בוטינסקי מצפון למושבה.

(1) אל חברי הקבוצה בשוני נוספו מבני זכרון יעקב שעבדו את אדמות משפחותיהם בבורג', ה"קליפורנים" וחלק מה"הולנדים". בשנים הראשונות התיישבו עוד כמה מהפועלים הוותיקים עד שהושלם מספר המייסדים.

אנשי בנימינה היו פעילים מאוד בהגנה על יישובם ועל האזור כולו כבר ממאורעות 1929 ועוד יותר בעת המרד הערבי ב-1936. רבים היו חברים ב"הגנה", "ב"פלונות השדה" ובנוטרות. לצדם היו אחרים שהצטרפו לאצ"ל, או ללח"י.

לאחר קום המדינה המשיכה המושבה לגדול. בקיץ 1949, הוחלט להקים 100 יחידות מגורים לעולים על הגבעה שמצפון לבית החרושת לתמציות בושם (כיום גבעת ישורון). ב-1950 החל פינוי מעברות בכל רחבי הארץ. בבנימינה היו כ-1300 תושבים ואליהם הצטרפו קרוב ל-2000 עולים. בתחילת שנות החמישים נבנו עוד כמה עשרות בתים בגבעת ישורון וכ-100 יחידות דיור בשיכוני וורבורג, בהם התיישבו המפונים מהמעברה שהייתה ממוקמת במחנה הבריטי. העלייה ההמונית שינתה את הרכב האוכלוסייה בבנימינה. העולים החדשים לא התפרנסו מחקלאות ונוצר צורך ליצירת מקורות תעסוקה חדשים ומיידים, חלקם בשירותים וחלקם בהגברת התיעוש במושבה.

מאמצע שנות ה-90 של המאה ה-20 נכנסו ליישוב אוכלוסיות חדשות, משפרי דיור בעיקר, שהביאו לגידול משמעותי נוסף.

רחוב המייסדים
צלם: לא ידוע
מקור: ארכיון בנימינה

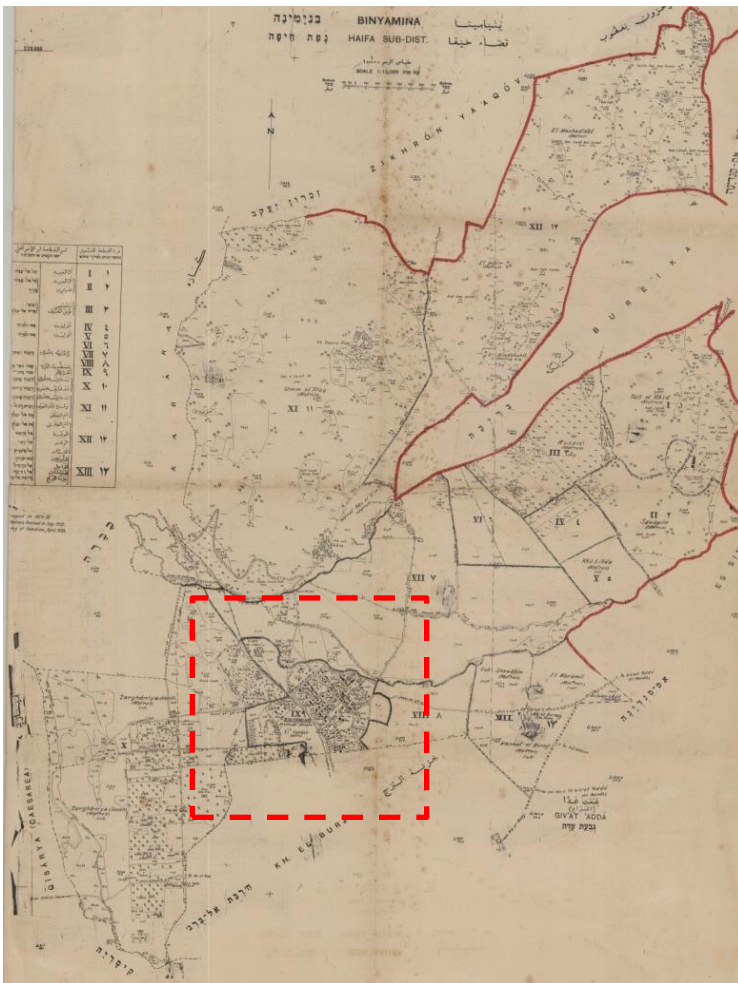
ביבליוגרפיה

ענר, זאב, עורך, 'סיפורי מושבות : סיפורן של חמישים ושתיים המושבות בא"י', הוצאת משרד הביטחון, 1995.

עבר הדני, 'בנימינה – פנינת השומרון', הכפר ע"ש הנדיב הידוע, תרפ"ב – תשי"ג (1953-1022), הוצאת המועצה המקומית בנימינה

1.4 בנימינה – התפתחות השטח הבנוי

מפה בריטית משנת 1929-30

המפה נשאת את הכותרת "בנימינה נפת חיפה" ומתארת את השטח הסובב את בנימינה באותה תקופה. ניתן לראות את הישובים והכפרים הגובלים בבנימינה. כאשר השטחים ממוספרים עם מספר גוש אליו הם שייכים

מצפון זכרון יעקב ואום עלק מצפון מזרח הכפרים הערביים אס סנדינה ובוריכה ומדרום שטחים הנקראים "חירבת אל בורג" וכנראה היו שייכים לבורג. במפה גם ניתן לראות את סוגי הגידולים השונים. בנימינה- מסומנת כ"שטח כפר בנוי וכשטח גנים" הכולל את שכונת גבעת הפועלים ושכונת יעקוב.

מסומנים גם איזור זערוניה (צפון ודרום), חירבת אל בורג ושוני.

סביב לישוב הבנוי מסומנות חלקות ממסופרות ומספרי גושים.

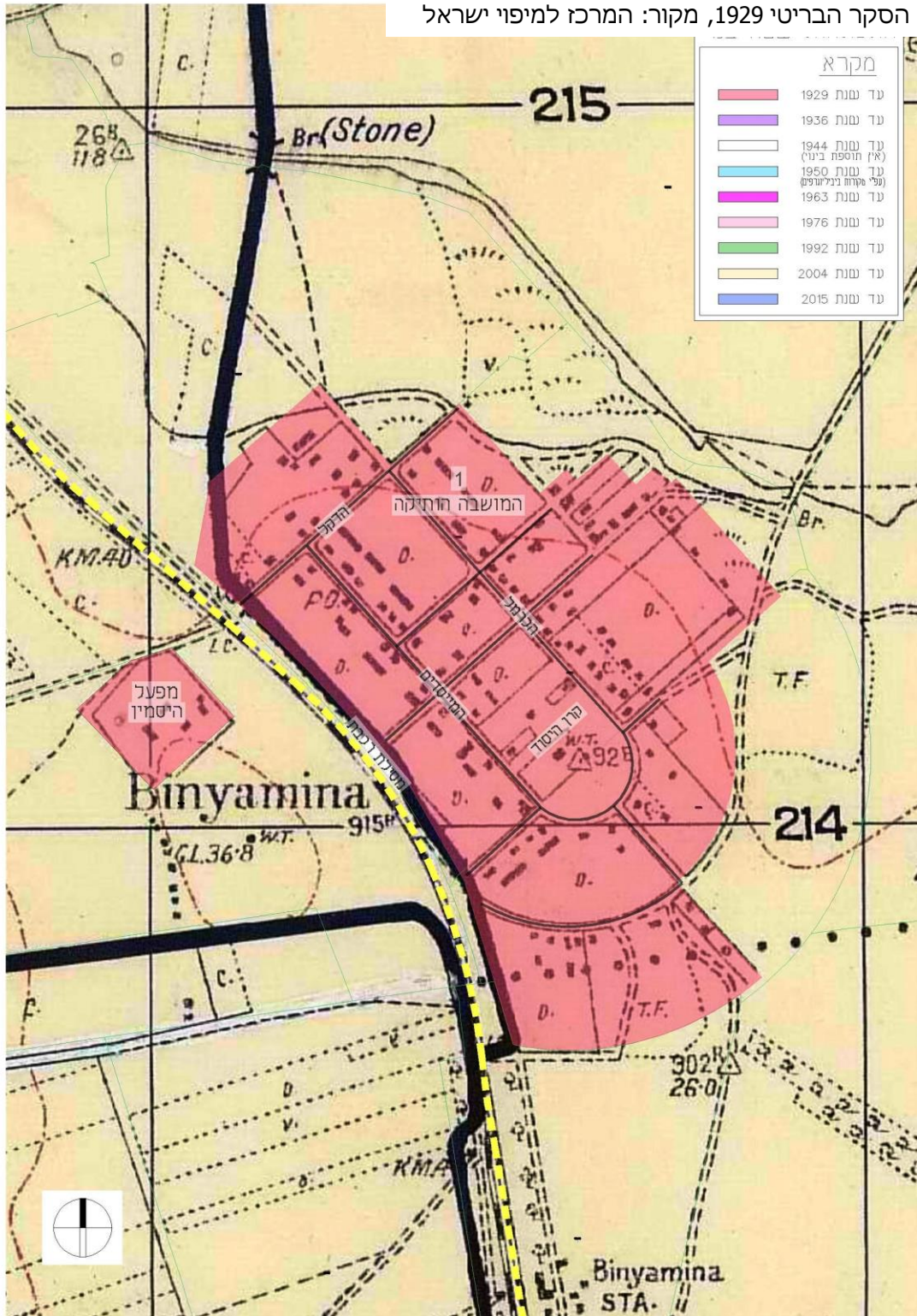
במפה נעשית גם הבחנה בין דרכים מוסדרות וסלולות לדרכי עפר, בתוך בנימינה מסומנות הדרכים כמוסדרות ואילו שאר הדרכים מופיעות בקו מקוקו, כנראה דרכי עפר.

הגדלה של בנימינה במפה

התפתחות השטח הבנוי – 1929

הגדלה של מפת הסקר הבריטי 1929, מקור: המרכז למיפוי ישראל

מרכז הישוב (1) - היישוב מוקם בסמוך למסילת הרכבת, ותוכנן כרשת אורתוגונאלית שרחובותיה האורכיים מקבילים לתוואי המסילה, בחלקו הדרומי של היישוב מחברים רחובות קשתיים את הרחובות האורכיים. במרכז הרחוב הקשתי הפנימי, בחלקו הדרומי הגבוה של היישוב, מוקם השטח הציבורי המרכזי של היישוב ובו נבנו בריכת המים (1922) ששימשה בהמשך גם כתחנת הנוטרים ובית הכנסת "תפארת בנימין" (1928).

מפעל היסמיון - בית החרושת לתמציות בושם- במפה משנת 1929 ניתן להבחין ממערב למסילת הרכבת במפעל היסמיון, שהוקם ע"י הברון רוטשילד ב- 1924, במטרה להפיק בושם מפרחי יסמיון וצמחים נוספים.

התפתחות השטח הבנוי – 1936

הגדלה של תצ"א מ-1936

מקור:

המרכז למיפוי ישראל

המושבה הותיקה (1) – נוספו בתים חדשים, ב-1930 היו במושבה כ-90 בתים בנוסף לצריפי הפועלים.
שכונת יעקב (2) - הוקמה בשנת 1929 עבור עולי גרוזיה, שהובאו לבנימינה על מנת לסייע בקטיף היסמין. בשנה הראשונה לבואם גרו במקומות שונים כולל הרפת הקליפורנית. זמן קצר לאחר בואם החלה פיק"א לבנות עבורם ממערב למושבה שכונה ובה 25 בתים קטנים במתכונת דומה לבתי האיכרים.
שכונת הרכבת (3) התפתחה באופן לא מתוכנן כשכונת צריפים לפועלים ליד תחנת הרכבת.
השכונה הגרמנית (4) – נבנתה בראשית שנות השלושים ע"י משפחות מעולי גרמניה, שעזבו את מקצועותיהם הקודמים כעורכי דין, כסוחרים או כרופאים - והקימו משקים חקלאיים אינטנסיביים;
גבעת הפועל (5) – ארבעת המבנים הראשונים נבנו על הגבעה ע"י פיק"א כדי לשכן בהם את הפועלים שעבדו אצל האיכרים בבנימינה ובמושבות הסמוכות. המתחם הווה חוות הכשרה לגרעונים שעלו בהמשך לקיבוצים ומושבים. בשנת 1930 מסרה פיק"א מגרשים ראשונים לשם בניית בתים בעיקר לפועלים בעלי משפחות והבניה החלה ב-1934 על ידי המתיישבים עצמם. עד לשנות ה-40' התיישבו במקום כ-35 משפחות. חלק מתושבי השכונה התמחו בעבודות בניין, יש שעבדו במחצבה ואחרים בעיבוד קבלני פרדסים. **מחצבת בנימינה** החלה לפעול בשנת 1929 לאספקת אבן לכביש בנימינה- פרדס חנה.

התפתחות השטח הבנוי – 1944

הגדלה של תצ"א מ-1944, מקור: המרכז למיפוי ישראל

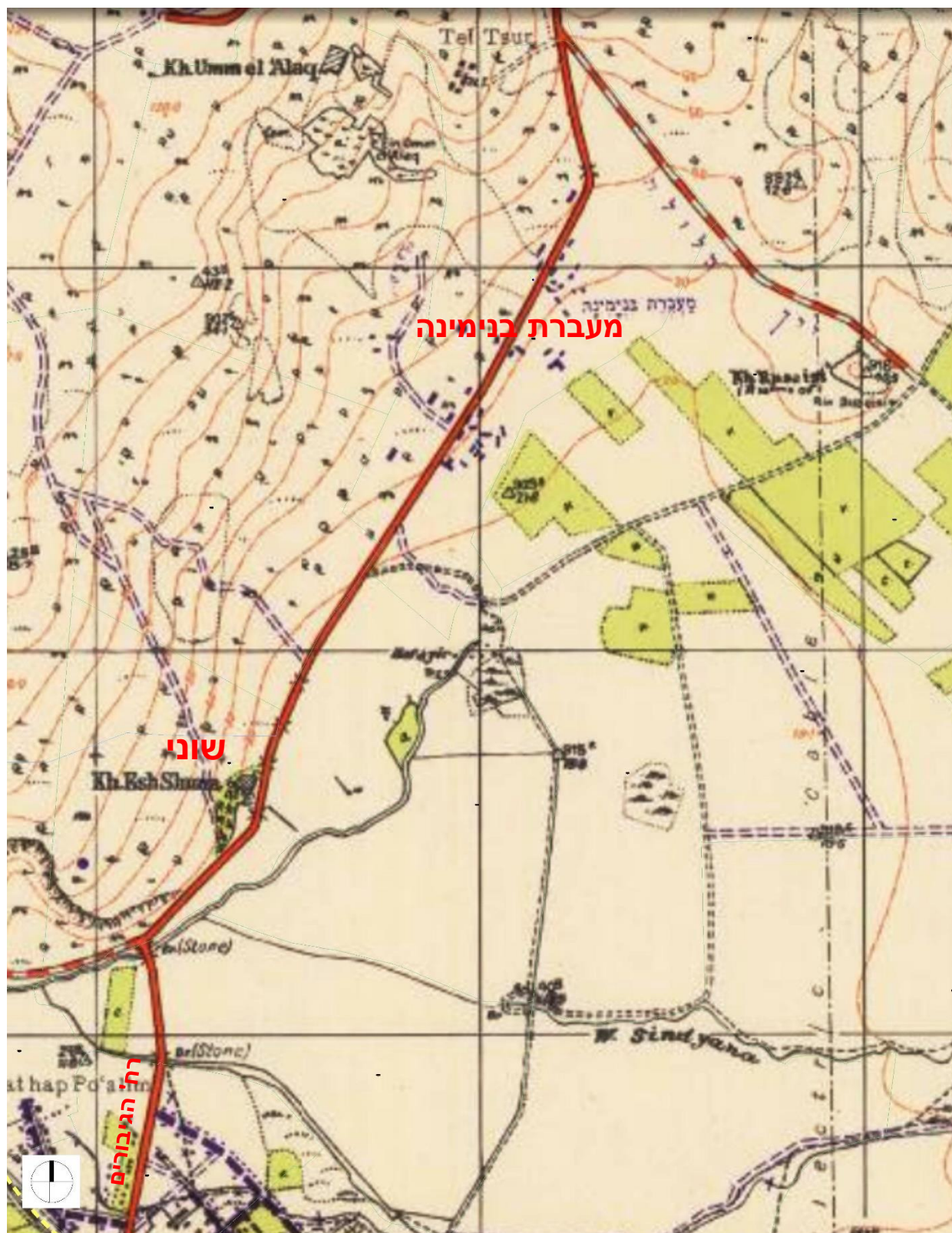

המחנה השטרע לאורך הדרך לזכרון, משוני ועד יקב התשבי של ימינו. בתצ"א ניתן להבחין בחלקו הדרומי בלבד.

בשנת 1940, בתקופת מלחמת העולם השנייה, הוקם מצפון לבנימינה מחנה צבא בריטי שנקרא מחנה מספר 1001. בתקופה זו התקרבה הסכנה הנאצית לא"י ובריטניה הקימה מחנות צבא רבים ברחבי הארץ. קירבתו של מחנה בנימינה לתחנת הרכבת והעובדה ששכן על דרך ראשית אשר חיברה בין חיפה לפתח-תקווה הגדילה את חשיבותו. למחנה היו שני תפקידים עיקריים: טיפול והחלמה בחיילים שנפצעו באורח קל והתארגנות של יחידות חדשות עבור חיילים שיחידותיהם פורקו או פוזרו. בשעות הפנאי שלהם הרבו החיילים לצאת מהמחנה ולבוא לבלות בבנימינה. בתום מלחמת העולם השנייה עם המאבק על קום המדינה השתנה תפקידו של המחנה. מעתה עסקו החיילים בשמירה על מתקני הרכבת ומסילת הברזל, בחיפוש אחר נשק שהוסתר על ידי היהודים (סליקים) ובסריקות לאורך חופי הים, כדי למנוע מספינות מעפילים להגיע לחופים.

התפתחות השטח הבנוי – 1958

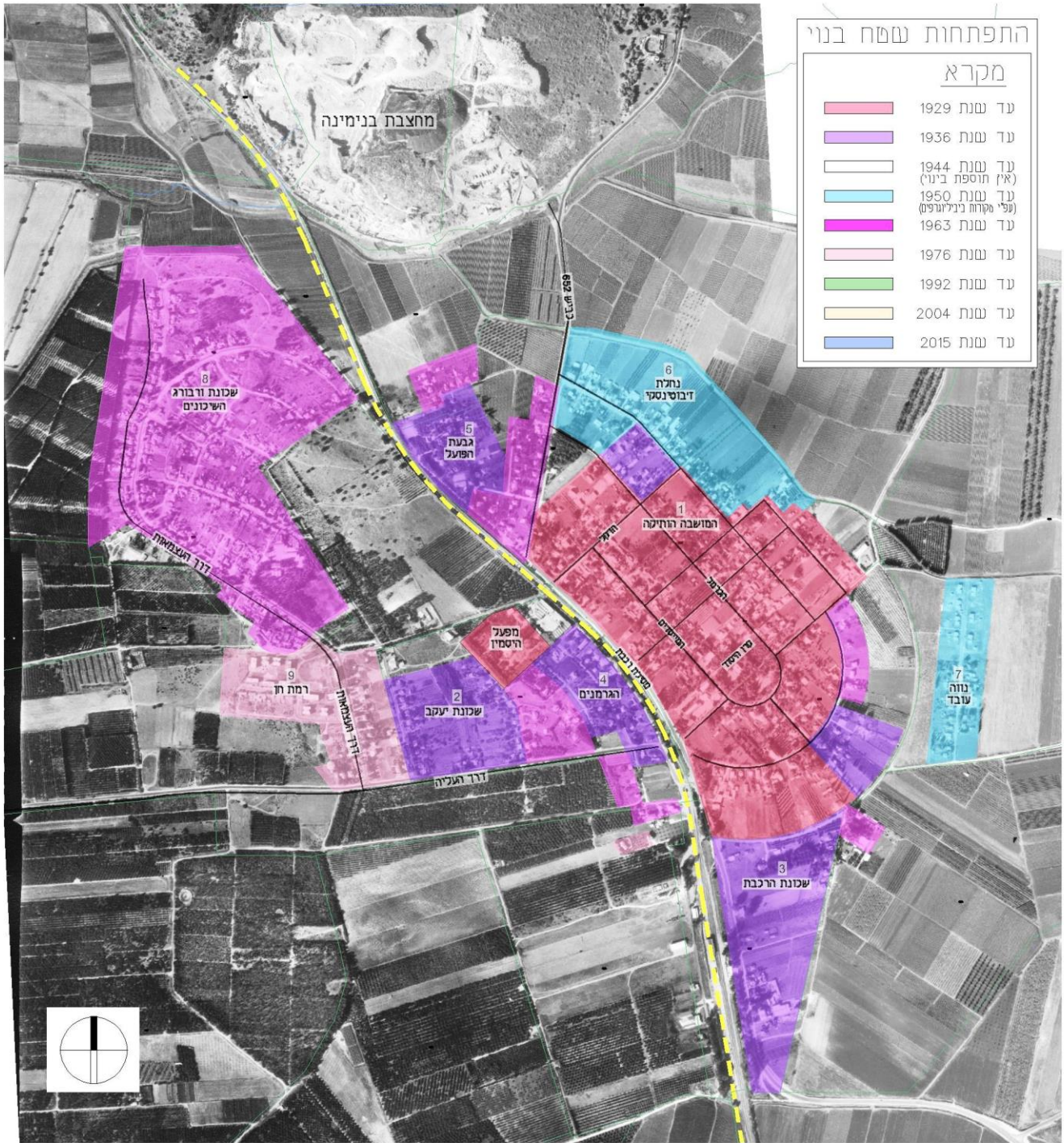
הגדלה של קטע ממפה מ-1958, מקור: אוסף לאור, הספרייה הלאומית

ב-1948 עם תום המנדט, עזבו הבריטים את הארץ ופרקו את ציוד המחנה. עם קום המדינה שימש המחנה כמעברה לקליטת גלי עלייה רבים שעברו דרכו לפני פיזורם ברחבי הארץ. במעברת בנימינה פעלו גופים כמו טיפת חלב, בית כנסת, בית ספר וגן ילדים. המעברה פעלה עד שנות השישים.

התפתחות השטח הבנוי – 1976

הגדלה של תצ"א מ-1976, מקור: המרכז למיפוי ישראל

המושבה הותיקה (1) - נוספו בתי מגורים, בניין המועצה וסניף דואר.

שכונת יעקב (2) - נוספו בתי מגורים.

גבעת הפועל (5) - נוספו בתי מגורים.

נחלת ז'בוטינסקי (6) - נוספו בתי מגורים.

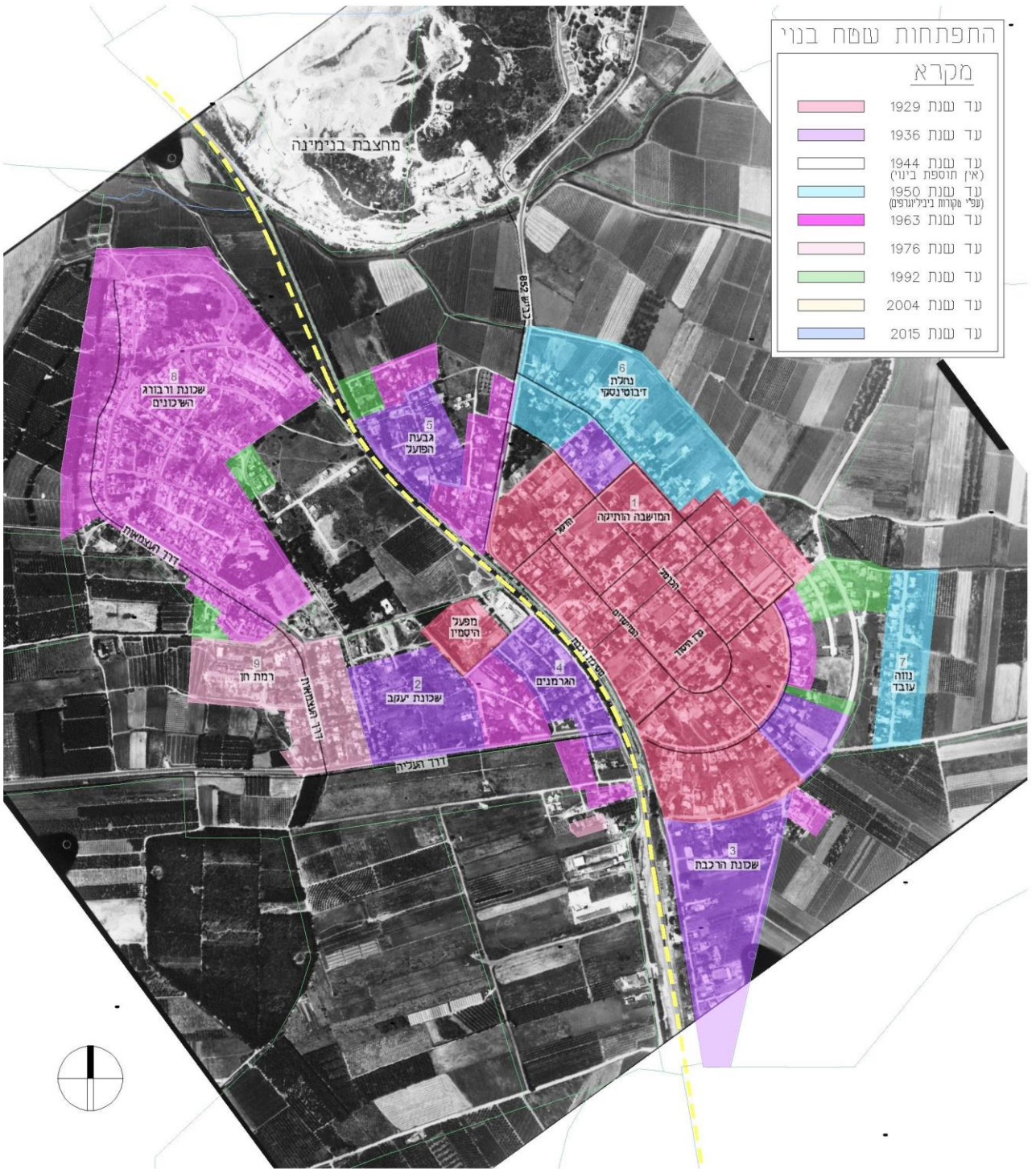
שכונת וורבורג (8) - נוספו בתי מגורים ובניין מרפאה.

גבעת חן (9) - בשנות ה-70 נבנתה שכונת שיכונים, בנייני רכבת ובניינים בודדים בני 3 קומות למגורים וקומת עמודים, עבור עולים שהתפנו מהמעברות.

עוד ניתן לראות בתצ"א שמחצבת בנימינה התפתחה למפעל גדול והישוב החל להתמלא ולהצטופף בתחום הפיתוח.

התפתחות השטח הבנוי – 1992

הגדלה של תצ"א מ-1992, מקור: המרכז למיפוי ישראל

מרכז הישוב (1) - נוספו בתי מגורים בעיקר בדרום השכונה.

שכונת יעקב (2) - נוספו בתי מגורים.

מחצבת בנימינה - המשיכה לפעול.

גבעת הפועל (5) - נוספו בתי מגורים.

נחלת ז'בוטינסקי (6) - נוספו מבני משק ומעט בתי מגורים.

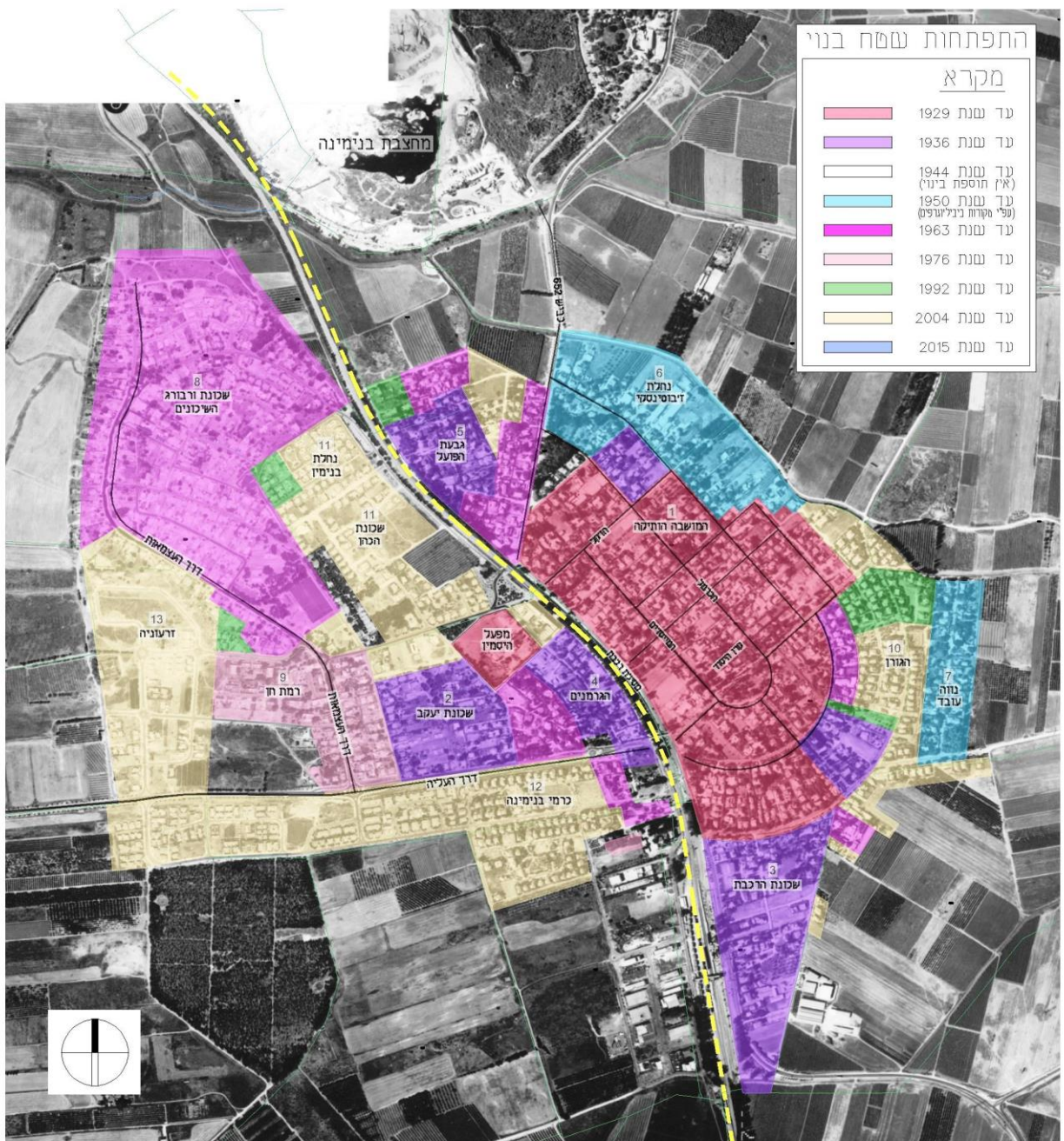
השיכונים - שכונת וורבורג (8) - נוספו שיכונים צמודי קרקע דו משפחתיים, בתי מגורים חד משפחתיים ומבני ציבור.

גבעת חן (9) - נוספו מבני ציבור לחינוך.

הישוב החל להתפתח בקצוותיו, בעיקר בדרום- מזרח ובצפון- מערב באופן סימטרי.

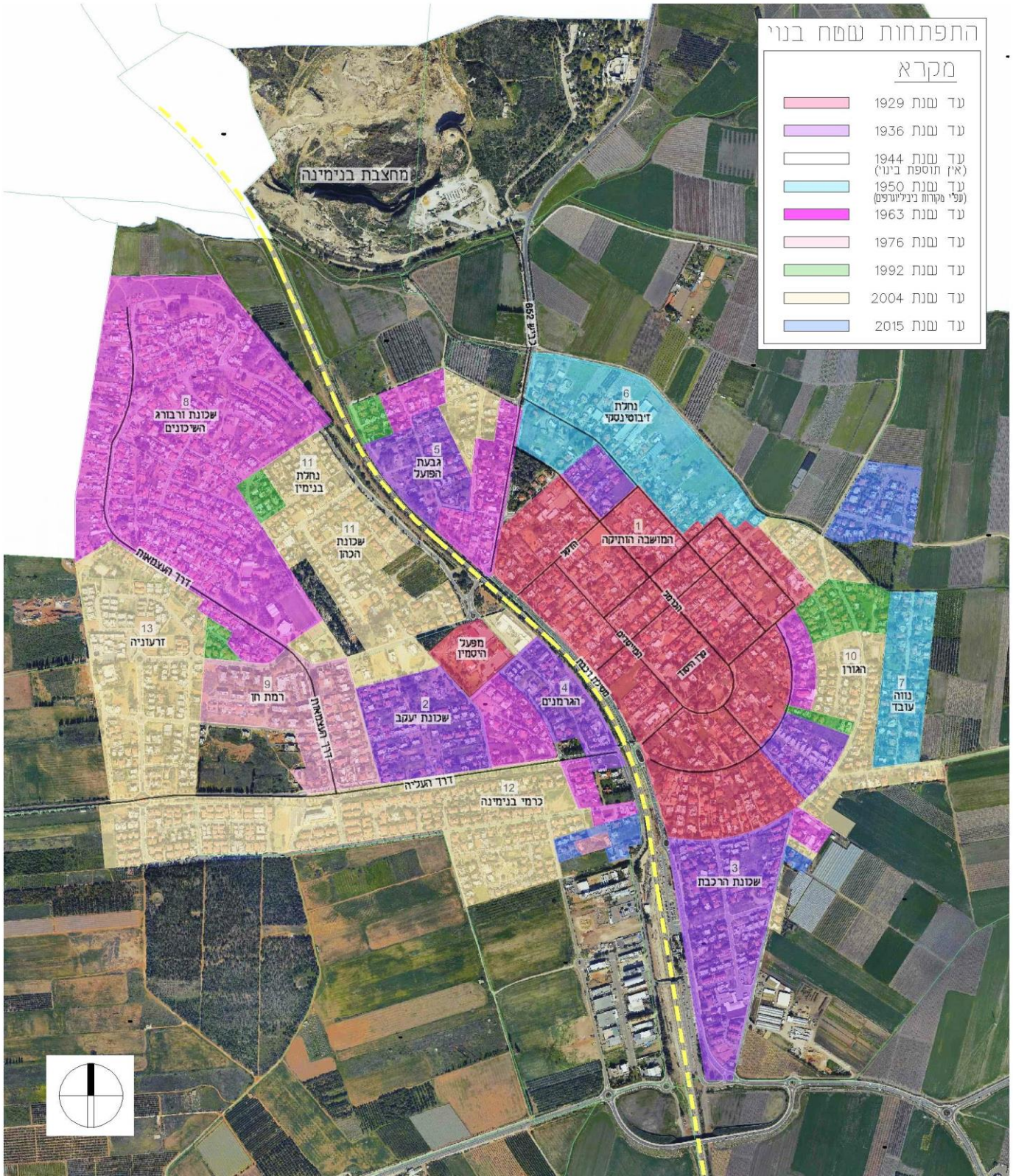
התפתחות השטח הבנוי – 2004

הגדלה של תצ"א מ-2004, מקור: המרכז למיפוי ישראל

- המושב הותיקה (1)** - נוספו בתי מגורים בדרום- מזרח השכונה. מעבר לנחל תמסח הוקמה חוות סוסים
- גבעת הפועל (5)** - נוספו מעט בתי מגורים בצפון השכונה.
- שכונת וורבורג (8)** - נוספו בתי מגורים בצפון מזרח השכונה.
- אזור תעשייה רכבת- (9)** בסוף שנות ה-90' הוקמו במתחם מבני מלאכה.
- אזור תעשייה כרמל- (10)** החל להבנות בשנות ה-90' כאזור מלאכה ותעסוקה הכולל גם את מתחם בית הספר האזורי "אורט שומרון".
- נחלת בנימין ושכונת כהן (11)**- בסוף שנות ה-90' נבנתה שכונת מגורים הכוללת מגוון צורות בינוי בשטח הריק שנותר בלב הישוב.
- כרמי בנימינה (12)** - בשנות ה-90' הורחבו המגורים לדרום- מזרח בנימינה ונבנו בתים צמודי קרקע. לשכונה הצטרפה קהילת בית אל שהתיישבה ביזכרון יעקב בשנות ה-60' והוקם מתחם קיבוץ עירוני בסמוך למסילת הרכבת.
- זרעוניה (13)** - נבנו בתי מגורים צמודי קרקע דו משפחתיים בשטח הפתוח שהיה במערב בנימינה. במרכז הישוב הוקמה שכונה בשטח ריק, כך שהישוב בנוי באופן מרוכז. כמו כן, הבניה בשולי הישוב המשיכה, תחום הפיתוח גדל בהיקף הגרעין המקורי ונוספו שני אזורים תעשייה ותעסוקה, הנמצאים מחוץ לתחום התצ"א המוצגת.

התפתחות השטח הבנוי – 2015 על רקע תצ"א עכשווית

בעשור האחרון נעצרה תנופת הפיתוח שאפיינה את סוף שנות התשעים ושנות האלפיים וכמעט שלא נוספו שטחי פיתוח חדשים.

1.5 גבעת עדה - סקירת היסטורית

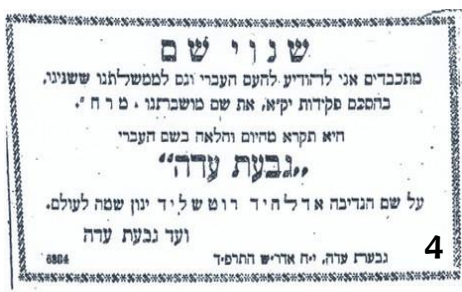
2

1

5

4

3

7

6

מתוך (www.pikiwiki.org.il: 1) חצר משק חקלאי (2) ביקור משפחת רוטשילד בכניסה לבניין בית העם (3) ביקור משפחת רוטשילד בכניסה לבית הכנסת (4) פרסום בעיתון על שינוי שמה של מרחל גבעת עדה (5) הגפיר אריה בירגר (6) בית היסודי (7) בית ותיקים ברחוב הזית

אדמות מראח' (1), כיום גבעת עדה, נרכשו ביחד עם אדמות בורג' (בנימינה) בשנת 1903, ע"י פקידי חברת יק"א, ששאפו ליצור רצף קרקעי יהודי וגוש של מושבות עבריות מעתלית בצפון ועד חדרה בדרום. המושבה נקראה על שמה של עדה-אדלaid, אשת הברון אדמונד דה רוטשילד.

בסתיו 1903 החל עיבוד האדמות בידי כשלושים מאיכרי זכרון יעקב, שפיה ובת שלמה. האיכרים התיישבו בחאן שהיה במקום, עבדו בשדות בכל ימות השבוע, ושבו לבתיהם רק בסופי השבוע.

ב-1910 או מעט מאוחר יותר, נבנו על ידי יק"א שמונה בתים דו-קומתיים, שקומתם העליונה נועדה למגורים והתחתונה לבהמות ולמחסן. המבנים הוקפו וחוברו על ידי קיר מגן עם שער יחיד - ה"חאן" של גבעת עדה. שמונה המשפחות הראשונות עלו למקום ב-1913(2). כל איכר קיבל כלי עבודה, מעט בהמות בית וכשלוש מאות דונם קרקע שנועדה לגידולי פלחה.

(1) אחוזת מראח, שפירוש שמה בערבית הוא מנוחה - מרגוע, הייתה רכושו של אפנדי פואד סעד, ערבי נוצרי מחיפה, ששימש כמתורגמן לסגן הקונסול הגרמני בחיפה. היא כללה כשלושת אלפים דונם קרקע בבקעת הנדיב ובשולי חורש האלונים שממזרח לה.

(2) עפ"י יוסקה אפרתי, מוותיקי גבעת עדה, שמשפחתו הייתה אחת מהשמונה שהקימו את היישוב, המשפחות הראשונות התיישבו במקום ב-1914. (ראיון לאליענה שפר מיום 21.3.15, אתר אינטרנט <http://www.nrg.co.il/online/54/ART2/430/633.html>)

גבעת עדה הייתה איבוד של התיישבות יהודית בסמוך לכפרים ערביים כסינדיאני, צוברין, קנר וערה. המתיישבים סבלו מהתנכלויות ערביי הכפרים השכנים, סכסוכים סביב השימוש המשותף עם השכנים הערביים בבאר היחידה ותלות בנכבד ערבי לצורך המעבר בדרך לזיכרון יעקב. בפועל הייתה גבעת עדה באותן שנים מושבה בת של זיכרון יעקב. לקבלת שירותים שונים, כולל השירות הרפואי החיוני, היה על המתיישבים לנסוע עד זיכרון, למרות הסכנות שבדרכים וניתוקן לא אחת בשל הצפות בנחל התנינים ובביצת שוני השכנה. בראשית מאי 1920 פרצו תוקפים ערביים אל החצר, רצחו בפתח ביתו את בנימין קרופיק, מתיישב בן זיכרון יעקב, והסתלקו מזרחה, כשהם שודדים מהרכוש והבהמות ומותירים אחריהם הרס רב.

ב-1922 הצטרפו למושבה שתיים ממשפחות הפועלים הוותיקים שישבו בחוות שוני וחיכו ל'התאכרות', כפי שקראו אז להתיישבות במושבות יק"א. בתי המשפחות החדשות נבנו מחוץ לגדר 'החאן'. אחריהן הצטרפו עוד כמה משפחות של פועלים וגם שש משפחות של בוגרי בית הספר החקלאי מקוה ישראל. עם הגעת המתיישבים החדשים החל פרק חדש בתולדות המושבה: ה"מקוואים", יחד עם המתיישבים החדשים, הביאו להקמת ועד ראשון שהחל ביזמה לשיפור מצב האיכרים ובתביעה מיק"א לעשות להגדלת היישוב ולביסוסו. שיטות העיבוד השתכללו עם הפעלת ה"פולרים", טרקטורי ענק שאפשרו חריש עמוק של האדמה בעמק; הוכנסו גידולים חדשים ושוכלל משק החי. למושבה הובאו גם מורה ורופא ובשנת 1931 היא מנתה שלושים ואחת משפחות. ב-1924 נבנה בית הספר הראשון וב-1929 הוקם בית הכנסת בעזרתה של הברונית רוטשילד. בשנת 1930 נסלל הכביש שהוליך לבנימינה 1922 ולתחנת הרכבת שלידה.

האיום הביטחוני, שליווה את גבעת עדה מראשיתה, לא חדל: במאורעות 1929 חזרו ונשנו מקרי עקירת מטעים, שרפות בשדות ובגורן ויריות מהמארב - עד שהנשים והילדים פונו לזמן מה. בתקופת 'המרד הערבי הגדול' (1936 – 1939) הוקמו בגבעת עדה עמדות הגנה מבטון שתוגברו ע"י נוטרים, אך ההצתות, מקרי השוד, ניתוק הטלפון היחיד וירי ומיקוש בשדות - התגברו והיו מעשה יום ביומו, ביוני 1938 נחטפו ונרצחו שלושה צעירים שהובילו עגלה עמוסת קש אל המושבה. בהתקפה על גבעת עדה. ב-11.7.1938 הצליחו תוקפים לחדור מושבה. שלושה מהמגינים נהרגו, ביניהם אם שגוננה על ילדיה. בעקבות ההתקפה תוגברה הגנת המושבה על ידי מוסדות ה"הגנה" והפכה לבסיס חשוב של אנשי ה"פ"ש" בשומרון ולמרכז אימונים וקורסים של חברים ומפקדים בהגנה.

לאחר מלחמת העצמאות, עם נטישת הכפרים הערבים השכנים וההתיישבות שבאה במקומם (קיבוץ רגבים ומושב אביאל) הוסר נטל הביטחון. המושבה חוברה לרשת המים והחשמל, ותהליך הרחבת המושבה, שהחל כבר בשנות הארבעים נמשך. בשנות החמישים, לאחר קום המדינה, נבנתה שכונת ההרחבה מצפון לנחל עדה, עבור מתיישבים מעולי תימן, תורכיה והונגריה, יחד עם חיילים משוחררים ופועלים ותיקים. בהמשך נקלטו כמה מאות משפחות מעולי המעברות השכנות ממרוקו, רומניה ועירק, שעבורם נבנו בתחילת שנות השישים שיכוני עולים עם משקי עזר.

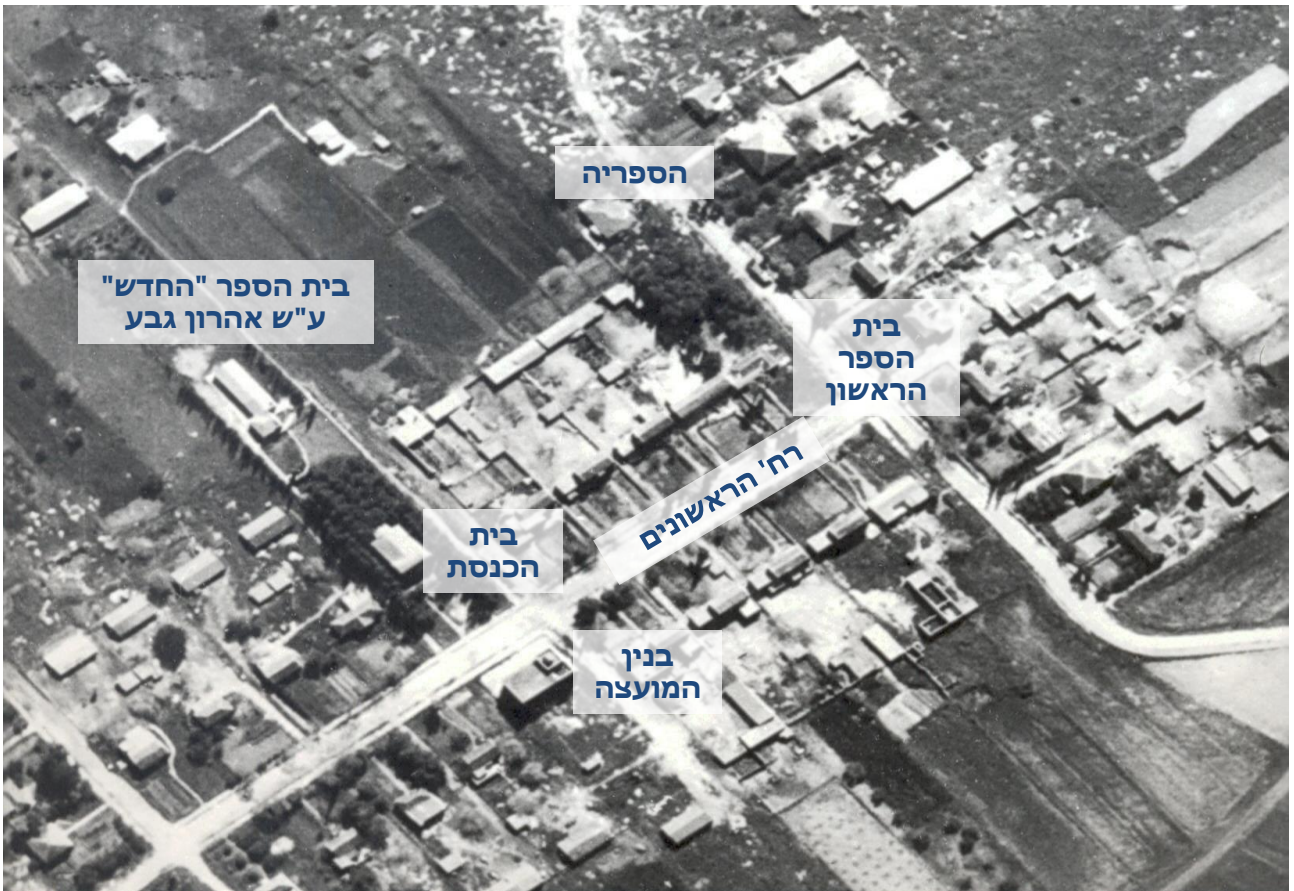
בשנים שחלפו מאז נבנו שכונות נוספות: עד שנת 1975 נבנו במקום מגורים בבניה ציבורית בחלקים שונים של הישוב ולאחר מכן התרחבות הישוב בוצעה בבניה פרטית וזימית. מאמצע שנות ה-90 של המאה ה-20 נכנסו ליישוב אוכלוסיות חדשות, משפרי דיור בעיקר.

במרצת השנים הפך הישוב לסמל לשילוב בין איכות חיים לעבודת אדמה, בין ההיסטוריה להתחדשות.

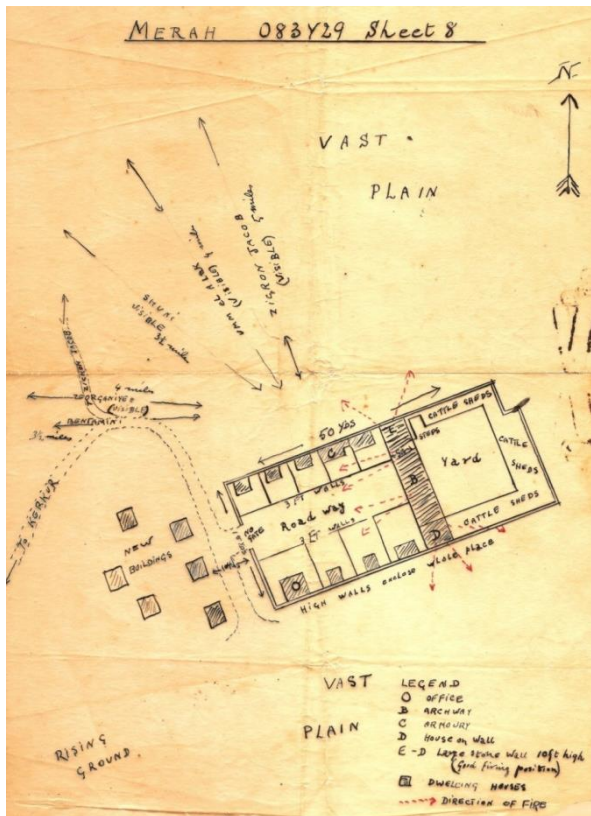
ביבליוגרפיה

ענר, זאב, עורך, 'סיפורי מושבות: סיפורן של חמישים ושתיים המושבות בא"י', הוצאת משרד הביטחון, 1995.

1.6 גבעת עדה – התפתחות השטח הבנוי

צילום אוויר של גבעת עדה בשנת 1946 (מקור: עמותת השימור גבעת עדה)

בתי המושבה בתחום חומות החאן. הקומה העליונה שימשה למגורי המשפחות ובקומת הקרקע שוכנו בעלי החיים. במהלך השנים נוספו לבתי הראשונים תוספות ששינו את אופיים, אך נותרו שרידי הגדרות שהפרידו בין המגרשים.

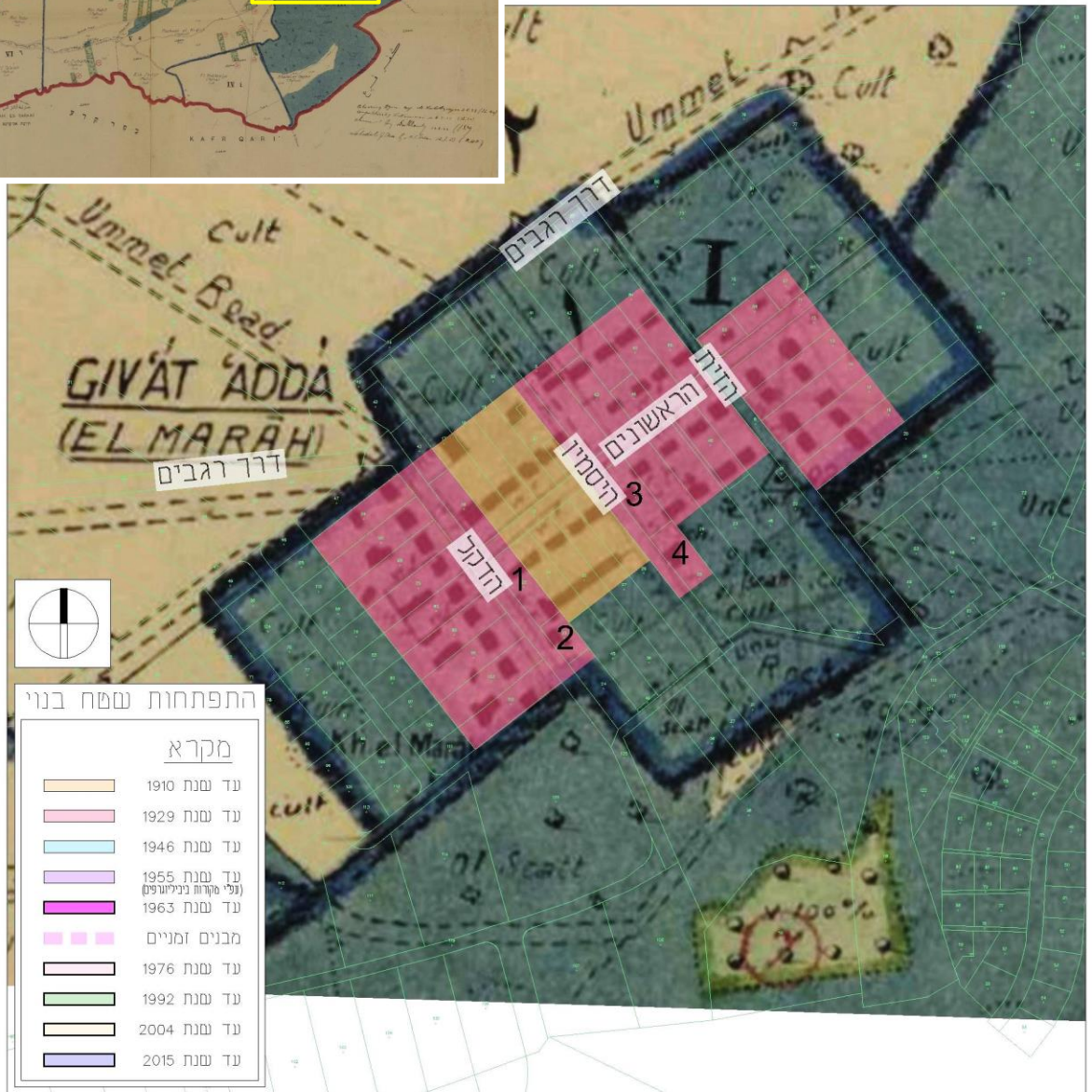
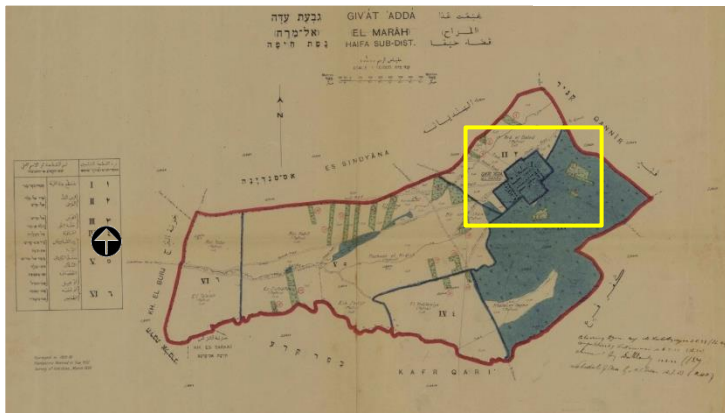

הבאר העתיקה משוקמת על ידי המתיישבים.

"מרח" שרטוט דיני של מבנה החאן שנרכש על ידי הברון בשנת 1903 (מקור: עמותת השימור של גבעת עדה)

התפתחות השטח הבנוי – 1929

הגדלה של מפת הסקר הבריטי 1929, מקור: המרכז למיפוי ישראל

גבעת עדה היא השטח הכפרי הבנוי היחיד, סביבה מסומנים גושים וחלקות על פי שמות בעלי הקרקע או על פי שם האזור הפתוח.

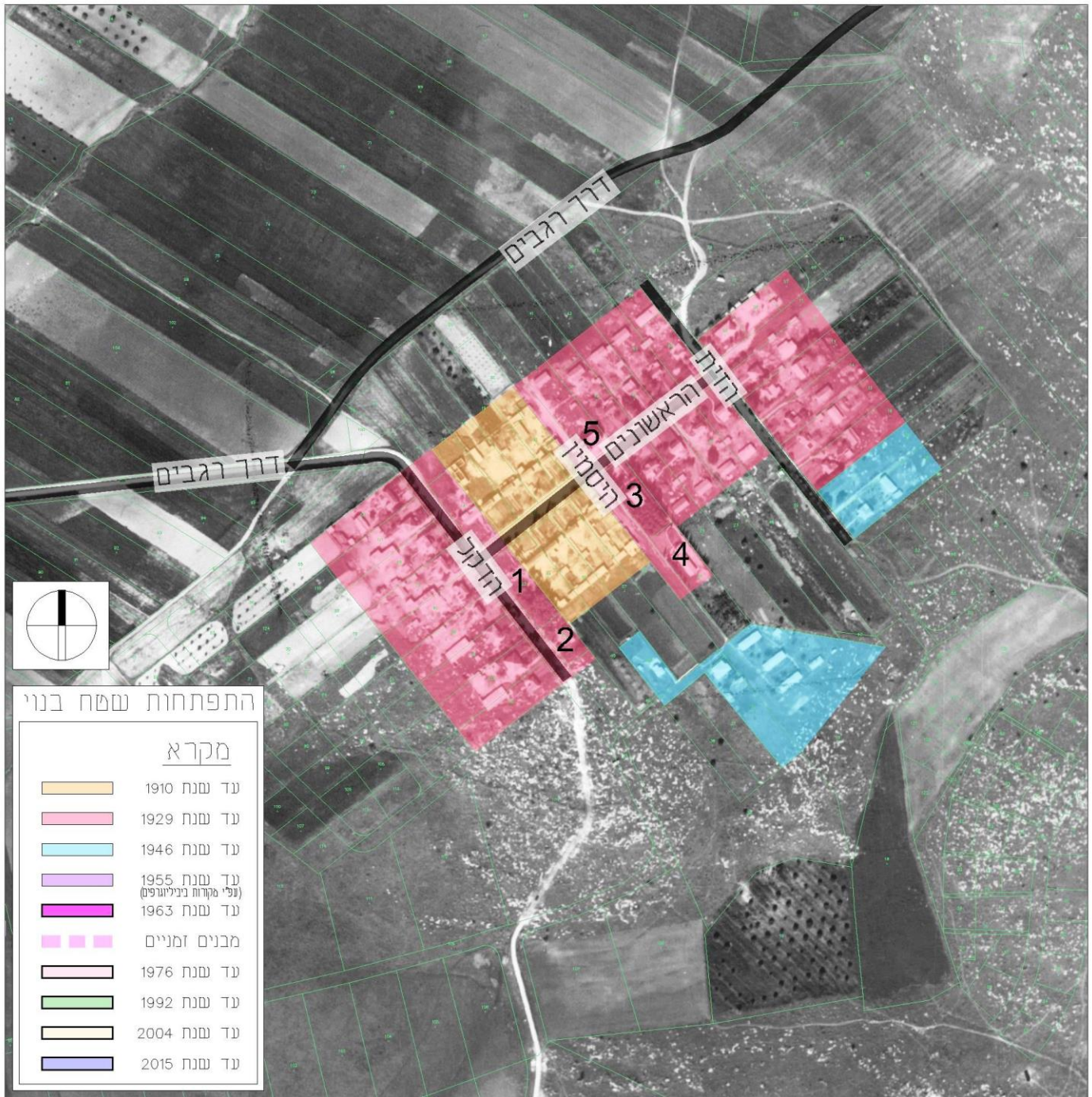
מחוץ לשטח המסומן מופיעים שמות הישובים שסביב לה: כפר קרע, אס-סנדינה, קניר וחורבת אל בורג'. מראשית ההתיישבות גבעת עדה מתוכננת כרשת רחובות הניצבים זה לזה ולאורכם בתי האיכרים. תחילה נבנו 8 מבנים מוקפים חומת אבן, בצמוד למבנה החאן. גדרות אבן הפרידו גם בין חצרות האיכרים. הכניסה למתחם הייתה דרך ושער שהוביל לחצר מרכזית. חצר זו שהפכה בהמשך לרחוב הראשונים (ר' שרטוט ידני בעמוד הקודם).

ב- 1920/21 נבנה ביה"ס הראשון (מס' 1 במפה), ב- 1924 הוקמה הספרייה (2 במפה). ב- 1928 נבנו בית הכנסת (3) ובית ספר 'גבע' (4).

ב- 1922 נבנו בתי המגורים הראשונים מחוץ לחומות, ברחוב הדקל. עד 1929 נבנו בתים נוספים לאורך רחוב הדקל ולאחר מכן גם לאורך רחוב הזית.

התפתחות השטח הבנוי – 1946

הגדלה של תצ"א מ-1946, מקור: המרכז למיפוי ישראל

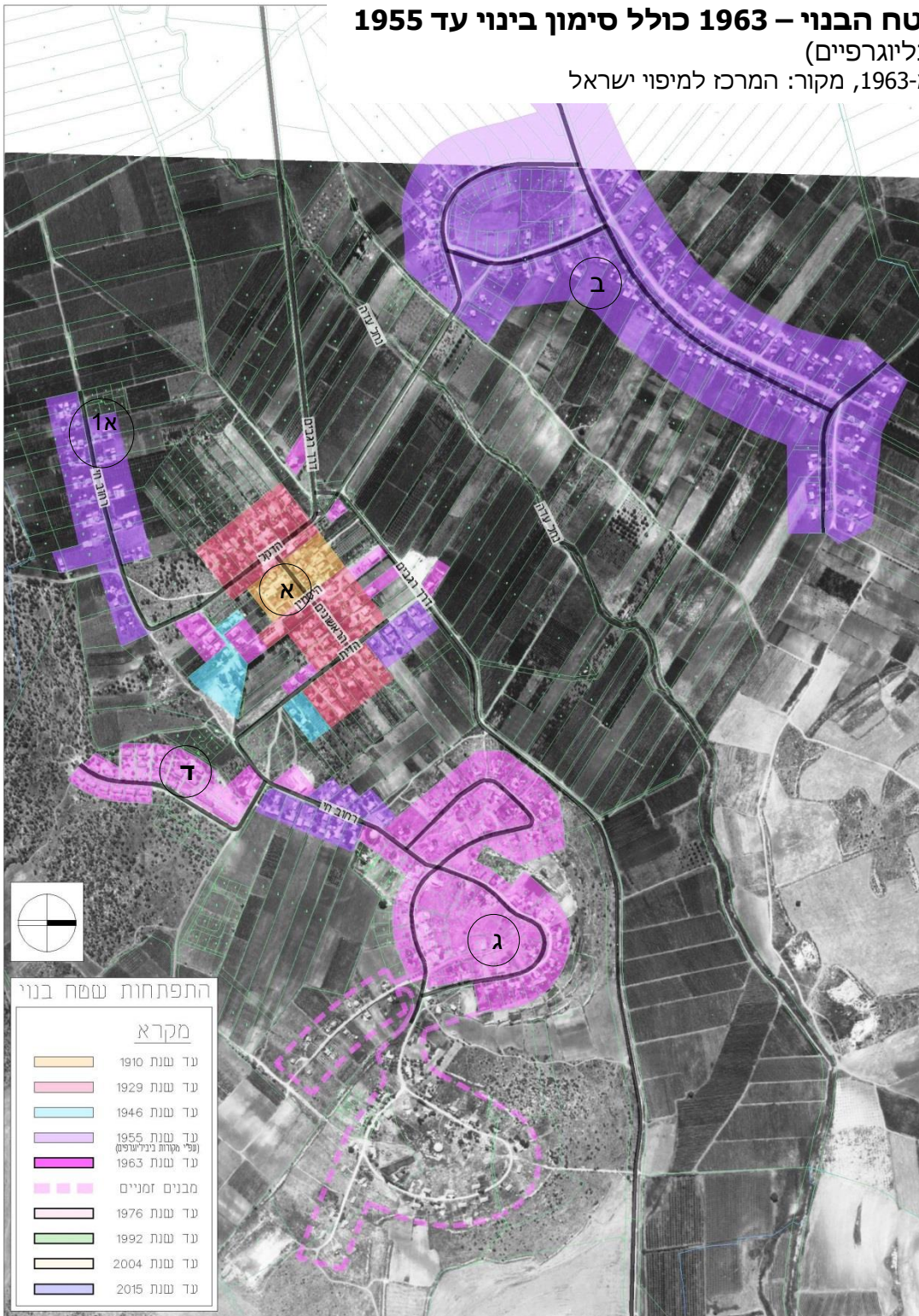

בין 1929 ל- 1946 כמעט שלא נוספו שטחים בנויים חדשים בגבעת עדה. בית העם נבנה בסוף שנות השלושים של המאה הקודמת, מול ביהכ"נ (מסומן ב-5 במפה), מצידו השני של רחוב הראשונים.

התפתחות השטח הבנוי – 1963 כולל סימון בינוי עד 1955

(עפ"י מקורות ביבליוגרפיים)

הגדלה של תצ"א מ-1963, מקור: המרכז למיפוי ישראל

גרעין המושבה (א) - נוספו בתי מגורים ובית ספר והשכונה התרחבה לכוון מערב. נוספו מבנים חדשים בחלק מחצרות האיכרים.

שכונת הרחבה א (1א) - נבנתה ב-1948 ע"י מחלקת ההתישבות של הסוכנות, בתכנונו של אדר' בן אורי. **שכונת ההרחבה (ב) -** בשנות ה-50' הוקמה שכונת נחלות חקלאיות נפרדת מגרעין הישוב, מעברו הצפוני של נחל עדה, עבור בני הישוב שלא זכו לקבל משק בתחום השכונה הוותיקה.

שכונת עמידר (ג) - בשנות ה-60' הוקמה שכונה חדשה על גבעה ממזרח לגרעין המושבה עבור עולים מצפון אפריקה. על הגבעה ממזרח לעמידר הוקמה שכונה של צריפים ומבנים זמניים.

שכונת יוספטל (ד) - בשנות ה-60', בעקבות גלי העלייה מצפון אפריקה, הוקמה שכונת שיכוני רכבת מדרום לגרעין המושבה.

התפתחות השטח הבנוי – 1976

הגדלה של תצ"א מ-1976, מקור: המרכז למיפוי ישראל

גרעין המושבה (א) - נוספו בתי מגורים ומבני ציבור בעיקר בדרום השכונה.
שכונת ההרחבה (ב) - נוספו בני מגורים ומבנים חקלאיים.

שכונת עמידר (ג) - נבנו בתי מגורים נוספים והשכונה הצטופפה. בתצ"א מ-76 חלק מהמבנים הזמניים בגבעה שממזרח לשכונה אינם קיימים.

שכונת יוספטל (ד) - הוקם 'נווה אלישע' - המפעל להכשרת ילדי ישראל בצפון-מזרח השכונה עבור ילדים ממשפחות נטולות אמצעים, הגרים ומתחנכים אצל משפחות אומנה.

התפתחות השטח הבנוי – 1992

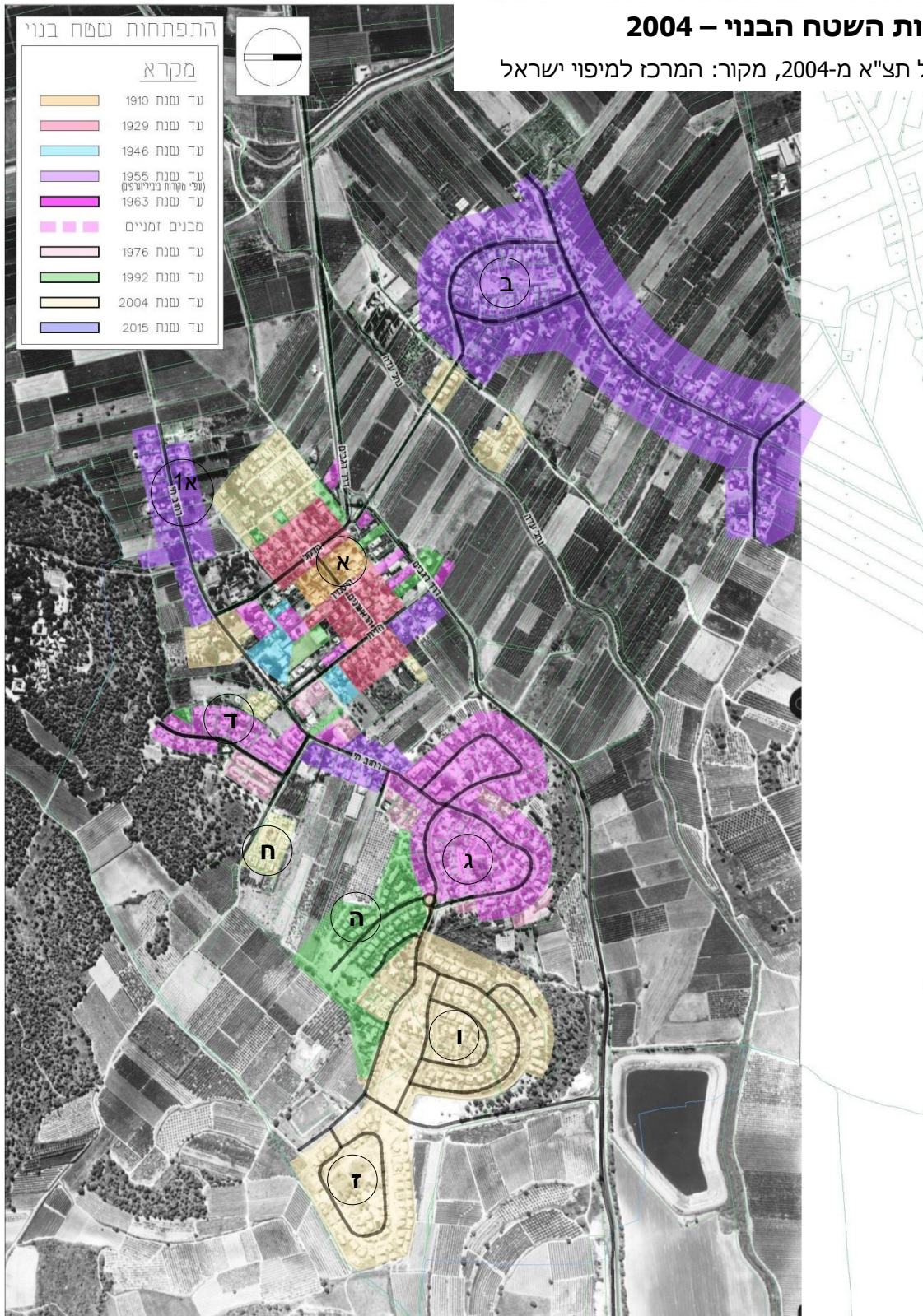
הגדלה של תצ"א מ-1992, מקור: המרכז למיפוי ישראל

- גרעין המושבה (א) - נוספו בתי מגורים ומרכז מסחרי.
- שכונת ההרחבה (ב) - נוספו בני מגורים ומבנים חקלאיים.
- שכונת עמידר (ג) - נוספו בתי מגורים בודדים בעיקר בדרום השכונה.
- שכונת יוספטל (ד) - נוספו שיכונים ומבנה במתחם המפעל להכשרת ילדי ישראל.
- רחוב השקד(ה) - נבנו בתי מגורים דו משפחתיים במזרח הישוב.

התפתחות השטח הבנוי – 2004

הגדלה של תצ"א מ-2004, מקור: המרכז למיפוי ישראל

גרעין המושבה (א) - נוספו בתי מגורים.

שכונת ההרחבה (ב) - נוספו בני מגורים ומבנים חקלאיים והוקמה שכונה חדשה לאורך נחל עדה.

שכונת עמידר (ג) - נוספו בתי מגורים בודדים.

שכונת יוספטל (ד) - נוספו שיכונים.

רחוב השקד (ה) - נוספו בתי מגורים חד ודו משפחתיים.

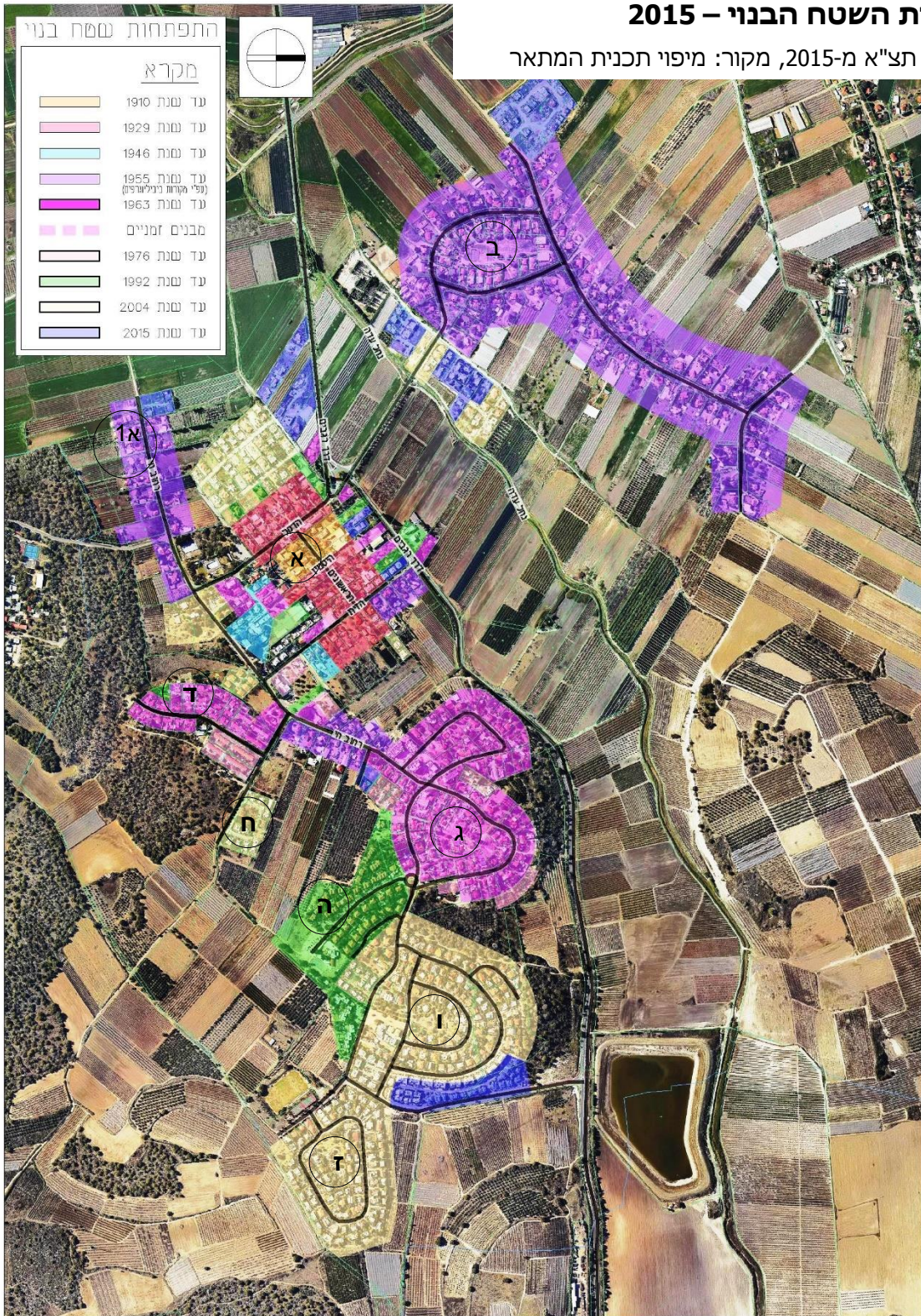
שכונת יפה נוף (ו) - בשנות ה-90 הוקמה שכונת מגורים של בתים צמודי קרקע על גבעה במזרח הישוב.

שכונת אילנות (ז) - בסוף שנות ה-90 הוקמה שכונת טבעונים וצמחונים, של בתים צמודי קרקע בקצה המזרחי של הישוב.

רחוב השסק (ח) - נבנו בתי מגורים צמודי קרקע בשטח פתוח כחלק משכונה חדשה.

התפתחות השטח הבנוי – 2015

הגדלה של תצ"א מ-2015, מקור: מיפוי תכנית המתאר

- גרעין המושבה (א) - נוספו בתי מגורים.
- שכונת ההרחבה (ב) - נוספו בני מגורים ומבנים חקלאיים והוקמה שכונה חדשה לאורך נחל עדה.
- שכונת עמידר (ג) - נוספו בתי מגורים בודדים.
- שכונת יוספטל (ד) - נוספו שיכונים.
- רחוב השקד (ה) - נוספו בתי מגורים חד ודו משפחתיים.
- שכונת יפה נוף (ו) - בשנות ה-90 הוקמה שכונת מגורים של בתים צמודי קרקע על גבעה במזרח הישוב.
- שכונת אילנות (ז) - בסוף שנות ה-90 הוקמה שכונת טבעונים וצמחונים, של בתים צמודי קרקע בקצה המזרחי של הישוב.
- רחוב השסק (ח) - נבנו בתי מגורים צמודי קרקע בשטח פתוח כחלק משכונה חדשה.

פרק מס' 2

רקע סטטוטורי

2.1 ערכי המורשת במרחב המועצה

מרחב המועצה המקומית בנימינה גבעת עדה עשיר בנופי תרבות, אתרים ארכיאולוגיים ואתרי מורשת. שימור המורשת הבנוייה ונופי התרבות בתחום התכנית מהווה בסיס לסיפור המורשת ההיסטורית ולחיוזוק הזהות המקומית ורוח המקום.

הסקרים הארכיאולוגיים שנערכו במרחב זיהו מספר רב של אתרים המהווים עדות לנוכחות האדם באזור לאורך ההיסטוריה. מרבית האתרים הארכיאולוגיים במרחב המועצה לא נחקרו והם זוהו כשרידים של יישובים קטנים, חוות, ומתקנים חקלאיים, על סמך שרידי בנייה, ראשי קירות, חרסים וממצאים נוספים.

האתרים הארכיאולוגיים הבולטים במרחב המועצה הם תל בורגה, מיומאס (שוני של ימינו) ושרידי אמות המים שהובילו את מי נחל תנינים ועין צור לקיסריה.

בשוני שרידי תיאטרון מהתקופה הרומית, ששימש ככל הנראה לחגיגות מים. האתר הוא חלק מפארק ז'בוטינסקי.

תל בורגה משתרע על פני כ- 250 דונם, ויש בו שרידי יישוב מוקף סוללה אדירה מתקופת הברונזה התיכונה, בדומה לאלה שבתל דן ובחצור. באתר נערכו ב-2004 חפירות הצלה.

לפירוט נוסף של האתרים הארכיאולוגיים – ר' פרק 5 – פרק הנספחים.

הנוף במרחב המועצה, כפי שהוא מוכר לנו כיום, עוצב ע"י ההתיישבות הציונית, שהחלה באזור בתחילת המאה שעברה. המושבות בנימינה וגבעת עדה נמנות על מושבות הברון וסיפורן הוא חלק ממפעל ההתיישבות של העלייה הראשונה והשנייה. לשני היישובים גרעין היסטורי אשר משלב בתוכו את סיפור ימי ראשית המושבה. ביניהם משתרעת בקעת הנדיב, שנופיה החקלאיים זכו להכרה כנוף תרבות.

נופי תרבות, להבדיל מנוף טבעי, הם נופים שמתקיים בהם שילוב של טבע ומעשה ידי אדם, או נופים המהווים מקור להשראה וזיכרון בעבור האדם. במסמך שהוכן ע"י רשות הטבע והגנים ואונסקו, ונועד ליצור בסיס נתונים ראשוני בנושא נופי תרבות בישראל, נכללת בקעת הנדיב בקטגוריה של 'נוף אורגני מתמשך' ברמת חשיבות ארצית(1).

בתי החווה - חאן זרקניה ובורג' בנימינה הוגדרו במסמך זה כאתרים בעלי חשיבות אזורית בקטגוריה של שרידי נוף אורגני.

הערות

(1) האמנה להגנה על מורשת תרבות ומורשת טבע של העולם (אונסקו 1972) הגדירה שתי קטגוריות: מורשת טבעית ומורשת תרבותית. ב-1992 זכה המונח 'נוף תרבות' להגדרה ייחודית. ההנחיות המעשיות ליישום המורשת העולמית שפורסמו ב-1999 כללו גם הנחיות לשימור נופי מורשת והגנתם. בשנת 2005 עודכנו ההנחיות ועל פיהן ההגנה על נופי תרבות נועדה לשמור על מאזן בר קיימא בין פעילות הטבע ופעילות האדם. בנוסף נוסחו שלוש קטגוריות מרכזיות למיון נופי תרבות: נוף מעוצב, נוף אורגני מתמשך ונוף תרבות אסוציאטיבי. נוף אורגני מתמשך הוא נוף השומר על תפקיד חברתי פעיל בחברה העכשווית, שקשור באופן טבעי לדרך החיים המסורתית ומתקיים בו עדיין תהליך של התפתחות.

נופה התרבותי של בקעת הנדיב משמר את מסורת העיבוד המגוון של הקרקע. השטחים החקלאיים של המושבות מחולקים למשבצות קרקע קטנות שיוצרות פסיפס של צבעים ומרקמים. אם לא תישמר מסורת זו, תפלוש לאזור חקלאות תעשייתית שתמחק אותה לחלוטין.

גבולות הפוליוגון התוחם את בקעת הנדיב, כפי שהוגדר במסמך 'נופי התרבות בישראל', כוללים את השטחים החקלאיים המחולקים למשבצות קרקע קטנות. חלקה הדרומי של בקעת הנדיב נמצא בתחום גבול השיפוט של בנימינה גבעת עדה. חלקה הצפוני מצוי בתחום גבול השיפוט של זכרון יעקב.

ביבליוגרפיה

שר שלום אביעד, ד"ר עמית – כהן עירית, ד"ר ששון אבי, אדר רייש רפי, פלד יובל, 'נופי תרבות בישראל', רשות הטבע והגנים, הוועד הישראלי לאונסקו, הוועדה הישראלית למורשת עולמית, 2013
אתר אינטרנט

<http://www.parks.org.il/PlanningAndDevelopment/DevelopmentInParks/Pages/tihnoon.aspx>

2.2 ערכי המורשת בתכניות מתאר ארציות ומחוזיות

תכניות המתאר הארציות והמחוזיות מכירות בייחודה של בקעת הנדיב ובחשיבות השמירה על ערכי הנוף והמורשת בתחומה, בדגש על סיפור ההתיישבות הציונית ומושבות הברון

תמ"א 35/1

נופי תרבות הוגדרו בתמ"א 35/1 כמכלולי נוף ה"עוסקים בתרבות האדם ובעיקר במופעה החקלאי, כרמי הזיתים, נופי המדרגות בהר, הבוסתנים, מפעלי מים קדומים, דרכים עתיקות ועד נופי ימי שיבת ציון - ראשית תקופת ההתיישבות".

תמ"א 35/1 מגדירה בקעת הנדיב כמכלול נוף מקבוצת ראשית ההתיישבות. נופי ראשית ההתיישבות עפ"י תמ"א 35/1 הנם "ביטוי לאידיאולוגיה של ימי ראשית ההתיישבות, ולתפיסות התכנון המרחבי שליוו את הקמת המדינה. ראשית ההתיישבות החדשה בארץ ישראל בשלהי המאה ה-19 - עמדה בסימן החקלאות, אשר שינתה את פני הארץ לבלי היכר. נופי ראשית ההתיישבות, בעמקי הגליל, בארץ כנרות, בשרון, ביהודה ובצפון הנגב הם ציון דרך משמעותי בתולדות הארץ, והם ראויים לשמירה ולטיפוח".

התמ"א מפרטת את ערכי השימור העקריים בבקעת הנדיב:

- שמירת דימוי נוף מושבות הברון.
 - עידוד גידול מטעים ובעיקר גפנים.
 - שילוב תיירות חקלאית במערך התיירות האזורי - כרמל, חוף הים, סכר נחל תנינים ועוד.
- התכנית מסמנת את גרעין המושבה ההיסטורית של בנימינה כמכלול עירוני לשימור, ואת גרעין המושבה ההיסטורית של גבעת עדה כמכלול כפרי לשימור. באזור המסומן כמכלול עירוני/ כפרי לשימור נדרשת הכנת תכנית מקומית לשימור, בה ייקבעו גבולות האתר, אופיו, הנחיות לשימורו ועוד.

תמ"מ 6 - תכנית מתאר מחוזית למחוז חיפה

התכנית מגדירה את בקעת הנדיב כשטח פתוח/ חקלאי מוגן. התכנית מגדירה את גרעיני המושבות כמכלולים לשימור.

תמ"מ 5/6 - סובב בקעת הנדיב (מופקדת)

התכנית מגדירה את רוב שטחה של בקעת הנדיב כשטח חקלאי מוגן.

פרק מס' 3

מתודולוגיה לבחינת אתרי המורשת

רשימת האתרים המוצעים לשימור במרחב בנימינה – גבעת עדה נערכה בשיתוף עם עמותות השימור של בנימינה וגבעת עדה ומבוססת על רשימות השימור שנערכו על ידן ועל סקר שטח ראשוני שנערך במהלך הכנת תכנית זו.

לצורך הערכה ראשונית בוצע תהליך מיון ובחינה של אתרי המורשת שזוהו במרחב, כמפורט להלן:

- סיווג בהתאם לסוג האתרים: מבנים בודדים, אלמנטים נופיים, מתחמים ומכלולים לשימור
- מיון האתרים לפי הנרטבים אותם הם מייצגים
- בחינת האתרים עפ"י קריטריונים לשימור
- הגדרת הגבולות והמאפיינים של מכלולי המושבות ההיסטוריות

3.1 סיווג אתרי המורשת – הגדרות:

- מבנים בודדים: מבני מגורים מתקופת ראשית המושבה, מבני ציבור, מבני תשתיות (בארות ומגדלי מים)
- אלמנטים נופיים: גנים ציבוריים, שדרות ועצים
- מתחמים: אזור מוגדר בעל משמעות היסטורית ותרבותית דוגמת מפעל היסמין, המחצבה וגבעת הפועל.
- מכלולים לשימור: מכלול לשימור הינו מרקם בעל מאפיינים היסטוריים - תרבותיים ואורבנים ייחודיים דוגמת גרעיני המושבות ההיסטוריות.

3.2 סיפור המקום – מיון אתרים לפי נרטיבים מרכזיים

לחלק מהאתרים רבדים מתקופות שונות והם מגלמים בתוכם מספר סיפורים. אתרים אלו שויכו לאחד הנרטיבים המרכזיים בהתאם לשיקולים של תקופת הקמתם, מיקומם במרחב ועוד.

- בתי האחוזה העות'מאנים: בשלהי המאה ה-19 הוקמו באזור בתי אחוזות, המהווים פרק בתולדות החקלאות וההתיישבות בא"י בכלל ועדות לתופעת האריסות שהתפתחה בשרון הצפוני ולתופעה הייחודית של התיישבות הבוסנים באזור בפרט. הח'אנים ומבני האחוזות שימשו בהמשך כבסיס לקבוצות ההכשרה של ראשוני המתיישבים היהודים, ובכך הם קשורים גם לסיפור ראשית ההתיישבות הציונית באזור.
- מושבות הברון: המושבות בנימינה וגבעת עדה הן שתיים ממושבות הברון וסיפורן הוא חלק מסיפור ראשית ההתיישבות הציונית בארץ ופועלו של הברון רוטשילד - 'הנדיב הידוע'. נרטיב המושבה הוא הנרטיב המרכזי בבנימינה ובגבעת עדה, מרבית אתרי המורשת בתחום התכנית קשורים בצורה ישירה או עקיפה לסיפור מושבות הברון. סיפור המושבות מכיל בתוכו סיפורים נוספים: סיפורי העליות השונות, בבנימינה מורשת אהוד מנור ועוד. אלו לא הוגדרו בנפרד, חלקם יצוינו בכרטיסי האתרים.
- החקלאות: שיבת העם היהודי אל עבודת האדמה בארצו היה אחד העקרונות המרכזיים של הציונות. המושבות הניחו את הבסיס להתיישבות היהודית החקלאית בא"י. בנוסף לנוף התרבות בקעת הנדיב, המשמר את מבנה החלקות ומסורת העיבוד המגוון של הקרקע, מצויים במרחב שרידים של מתקנים ומבנים חקלאיים נוספים.
- מלאכה ותעשייה: במרחב מספר אתרים הקשורים בהתפתחות המלאכה והתעשייה, הבולטים בהם מפעל היסמין-יקב בנימינה, והמחצבה.
- ההתיישבות הבית"רית: תל צור, שהוקמה כיישוב חומה ומגדל, היא ההתיישבות היחידה שהוקמה ע"י חברי תנועת בית"ר. סיפורם של מקימיה משתלב גם בסיפור של שוני ונחלת ז'בוטינסקי.
- נוף המושבה: שדרות, עצים בולטים, גנים וכד'.
- מים: אתרים הקשורים לנרטיב המים במרחב התכנון כוללים את שרידי מפעלי המים של קיסריה ואת מגדלי ובריכות המים שנבנו במהלך התפתחות המושבות.
- תשתיות: לקטגוריה זו משתייכת הרכבת, המשמעותית להתפתחות בנימינה.

3.3 בחינת האתרים עפ"י קריטריונים לשימור

מטרתו המרכזית של השימור, כפי שבאה לידי ביטוי באמנות השימור השונות, היא להבטיח את המשך קיומם של אתרי המורשת (אתרים בנויים ונופיים, מתחמים ומכלולים), המייצגים את ההיסטוריה, התרבות, הסגנונות והערכים שעיצבו את המקום, עבור הדורות הבאים.

מרבית אתרי המורשת בתחום במרחב התכנון הנם מבנים או אתרים 'מן השורה' - לא מדובר במונומנטים או באתרים ייחודיים בעלי איכויות אדריכליות בולטות, אלא באתרים הקשורים להיסטוריה של האזור ולתולדות המושבות, בעלי משמעות היסטורית תרבותית לקהילה המקומית, ביחד הם תורמים לשימור 'רוח המקום' וחיזוקה.

האתרים נבחנו והוערכו הערכה ראשונית עפ"י קריטריונים המעוגנים באמנה הישראלית (1990) ובאמנות השימור הבינלאומיות, כמפורט להלן:

- ערכים היסטוריים:
אתר הנושא חותם של ראשוניות, אתר שהוא עדות לאירוע בעל חשיבות היסטורית, אתר המאפיין תרבות חיים והווי של תקופה, אתר הקשור בחייה או בפעילותה של אישיות שהשפיעה על הליכים תרבותיים והיסטוריים.
- ערכים אורבניים:
אתר שהוא חלק ממרקם היסטורי, אתר בעל נצפות בולטת, חשיפה לציבור או נקודת ציון, אתר שהוא מוקד פעילות ביישוב, אתר התורם לאופי הסביבה בה הוא נמצא ובכך לזהותה הייחודית.
- ערכים חברתיים קהילתיים:
אתר בעל משמעות קהילתית, דתית, או תרבותית לקהילה המקומית, אתר קשור בהווי וסיפורי מורשת, אתר המהווה מוקד לפעילות ביישוב.
- ערכים אדריכליים/ אסתטיים/מדעיים:
מבנה או מכלול מבנים בעלי אפיון ארכיטקטוני המייחד תרבות וסגנון בנייה האופיינים לתקופה מסוימת, אתר שנבנה ע"י אדריכל ידוע, אתר בעל ייחוד בשיטות בנייה ושימוש בחומרים.
- ערכים נופיים:
אתר התורם לנוף העירוני/השכונתי, או בעל נצפות בולטת, או קשור להווי המקומי ולסיפורי המקום
- אותנטיות ושלמות
בנוסף לקריטריונים הערכיים יש לבחון את האתרים גם עפ"י מידת האותנטיות (authenticity) והיושרה/שלמות (integrity) שלהם

3.4 הערכת האתרים

רשימת האתרים, שהיא חלק ממסמכי נספח השימור, כוללת הערכה ראשונית של האתרים השונים. חשוב לציין כי מדובר בהערכה ראשונית, המבוססת על סקר ראשוני של המבנים, שאינה באה להחליף הערכה המבוססת על לימוד ועל תיעוד מפורט. האתרים מיונו לשתי קבוצות: אתרים לשימור עם הגבלות מחמירות ואתרים לשימור (ללא הגבלות מחמירות).

בקבוצה הראשונה נכללים אתרים העונים באופן מירבי על הקריטריונים לבחינת אתרי המורשת, כפי שהוגדרו בסעיף 5 לעיל. כ-8 אתרים הומלצו לשימור מחמיר, רובם אתרים בעלי חשיבות היסטורית ואדריכלית, ערכים אורבניים, ואתרים ששמרו על אופיים המקורי ועונים לקריטריונים של אותנטיות ושלמות.

לפני כל פעולה שתיעשה באתר לשימור נדרשת הכנת תיק תיעוד, בו ייבחנו ערכי השימור העיקריים באתר.

במקרים בהם האתרים/המבנים אינם משמשים למטרה המקורית לשמה הוקמו יש לאפשר התאמתם לשימושים חדשים, באופן שאינו פוגע בערכי השימור.

מוצע לאפשר במבנים לשימור שימושים ציבוריים ושימושי מסחר ותיירות.

באתרים לשימור עם הגבלות מחמירות ייאסרו תוספות בנייה, למעט כאלו שאינן פוגעות בערכיו האדריכליים של האתר ו/או המבנים הכלולים בו. המעטפת החיצונית תישמר במלואה. חללים פנימיים עיקריים בעלי ערכים היסטוריים ואדריכליים ישומרו אף הם.

באתרים לשימור (ללא הגבלות מחמירות) יושם דגש על שימור מעטפת המבנה. תוספות בנייה תתאפשרנה באופן שאינו פוגע בערכיו האדריכליים של האתר ו/או המבנים הכלולים בו, תוך הבחנה בין המבנה המקורי לתוספות החדשות.

3.5 הגדרת הגבולות והמאפיינים של מכלולי המושבות ההיסטוריות

גבולות מכלולי לב המושבה נקבעו עפ"י:

- ניתוח התפתחות השטח הבנוי עפ"י מפות ותצ"אות היסטוריות
- גבולות גושים וחלקות
- גבולות פיזיים - גיאוגרפיים בולטים
- ניתוח והגדרת המאפיינים הפיזיים של המתחם ומיפויים
- ריכוז מבנים לשימור

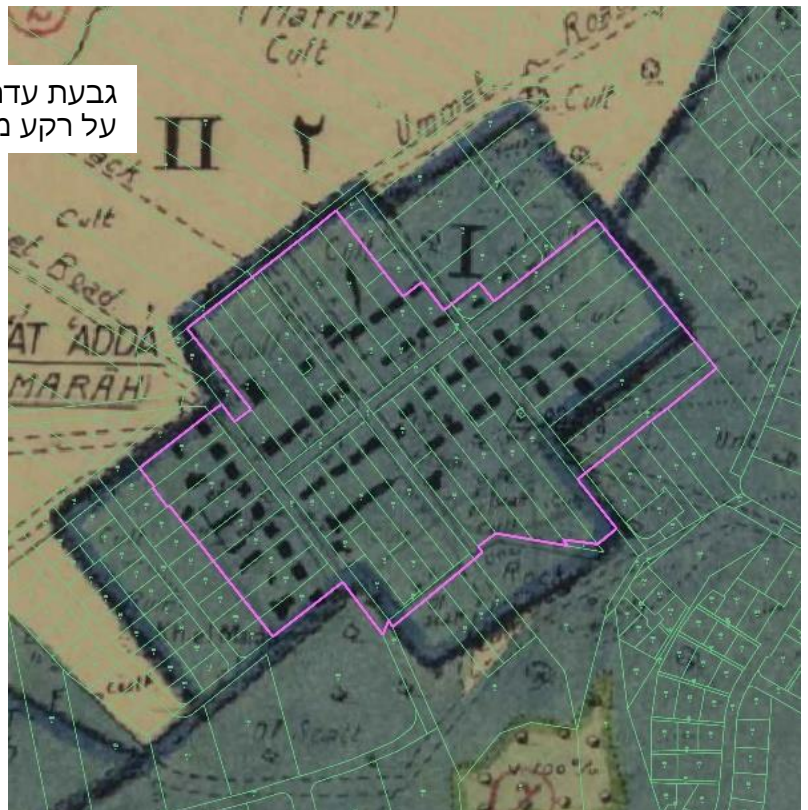
3.5.1 מכלול לב המושבה – מגבעת עדה

בגבעת עדה כולל מכלול המושבה ההיסטורית את ה'חאן' של שמונה המשפחות הראשונות והאזורים שפותחו עד אמצע שנות ה-20, סביב רחוב הראשונים ורחובות הזית והדקל. אזור זה מכיל את מבני הציבור הראשונים של המושבה, את הבתים וחצרות המשק של 27 המשפחות הראשונות ביישוב(1) ואת מרבית אתרי המורשת.

גבעת עדה – גבולות מכלול המושבה ההיסטורית על רקע תצ"א עכשווית

גבעת עדה – גבולות מכלול המושבה ההיסטורית על רקע מפת הסקר הבריטי מ-1929

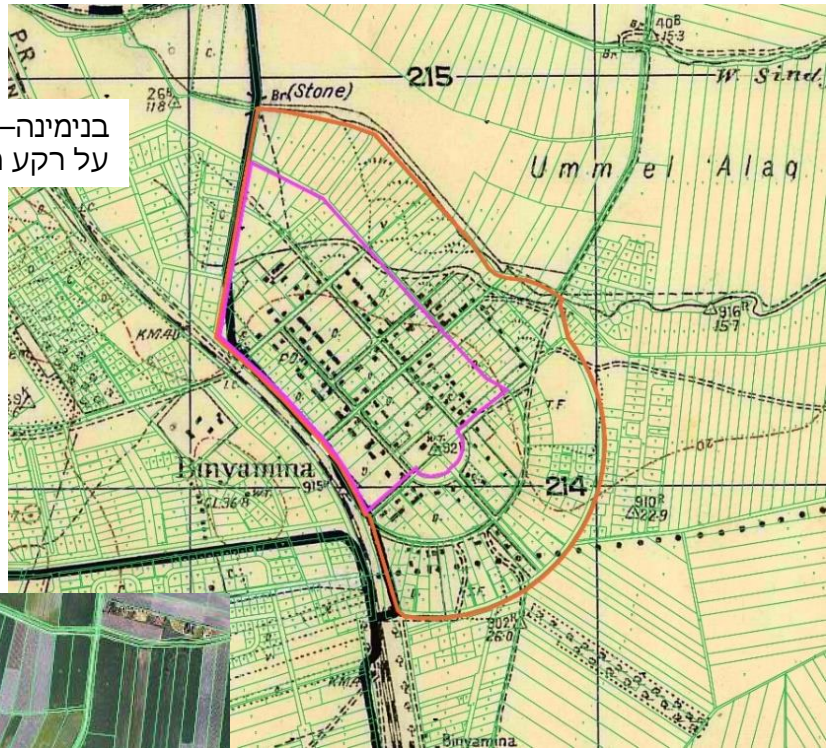
3.5.2 מכלול לב המושבה בנימינה

בבנימינה הוגדרו שני פוליגונים:

למושבה ההיסטורית גבולות פיזים-גיאוגרפים ברורים: בדרום מערב – מסילת הרכבת, בצפון מזרח – נחל תמסח, ממערב – דרך 652 ומדרום מזרח רחוב ששת הימים. אזור זה כולל את מערך הדרכים המבוסס על הרשת המקורית של המושבה, נשמרו בו פריסת ייעודי הקרקע המקורית ומרקם בעל אופי כפרי יחסית והוא מהווה יחידה תכנונית ברורה. אזור זה סומן בתשריט **בפוליגון בצבע כתום**. באזור זה מוצע לשמר את המרקם הכפרי כפי שקיים.

בתוך מתחם זה זוהה אזור נוסף, שמרוכזים בו אתרי מורשת רבים הקשורים בסיפור המושבה ומבני הציבור ההיסטוריים. במרכזו נמצא רחוב המייסדים, המאופיין בשדרת וושינגטוניות היסטורית ובשילוב של מגורים עם מסחר. מוצע לתכנן 'מסלול מורשת' הקושר בין אתרי מורשת המושבה העיקריים וסביבו להגדיר את גבולות מתחם השימור (**מסומן בפוליגון ורוד בתכנית**), בו ינתנו הנחיות נוספות לשימור.

בנימינה – גבולות מכלול המושבה ההיסטורית
על רקע מפת הסקר הבריטי מ-1929

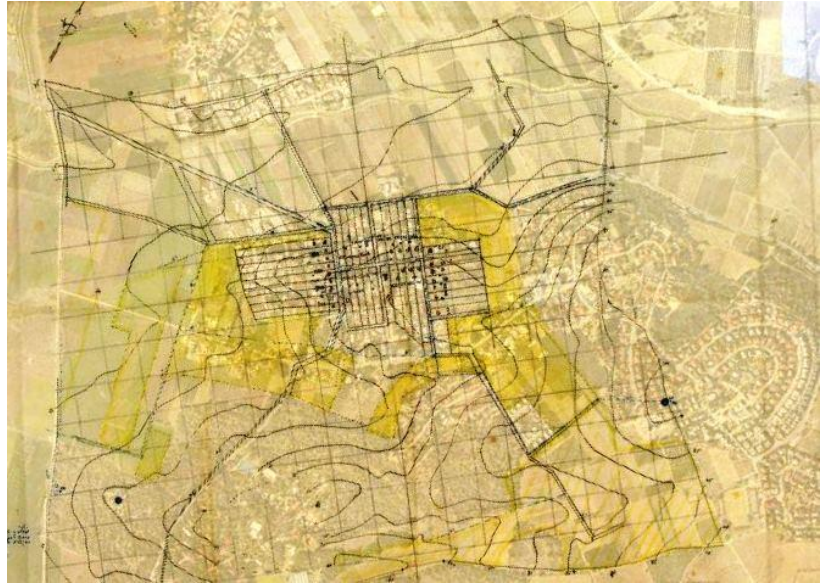

בנימינה – גבולות מכלול המושבה ההיסטורית
על רקע תצ"א עכשווית

3.5.3 מאפייני המושבות ההיסטוריות

בנימינה וגבעת עדה תוכננו בהתאם לעקרונות שהינחו את תכנון מושבות הברון שהיו בחסות יק"א. ניתן למצוא מאפיינים משותפים רבים לשתי המושבות, יחד עם זאת בגבעת עדה נשמר אופיו המקורי של המקום בצורה משמעותית יותר.

- מתאר המושבה: חלוקה מקורית אופינית למושבות הברון, חלקות צרות וארוכות בניצב לרחוב, רחובות רחבים וישרים
- יחס בנוי – פנוי, מרקם בנוי כפרי
- בנייה נמוכה עד שתי קומות, גגות רעפים

מפת גבעת עדה – 1946
ניתן להבחין במערך הרחובות והמגרשים, מיקום בתי המגורים ומבני המשק
מקור: ארכיון בן אורי

▪ צמחיה:

במושבות הברון נהגו לטעת לאורך הרחובות שדרות של ושינגטוניות בשילוב עם עצים נוספים (ברושים, ארוקריות ועוד). הושינגטוניות הבולטות מעל הבינוי הנמוך הפכו לסימן היכר' של המושבות הוותיקות. בנוסף, דפנות רחוב מוגדרות במקומות רבים ע"י צמחיה לעיתים בשילוב של גדרות נמוכות.

הצמחיה הותיקה היא אחד המאפיינים הבולטים במתחמים ההיסטוריים של גבעת עדה ובנימינה ותורמת לביסוס התחושה של מימד הזמן במקום.

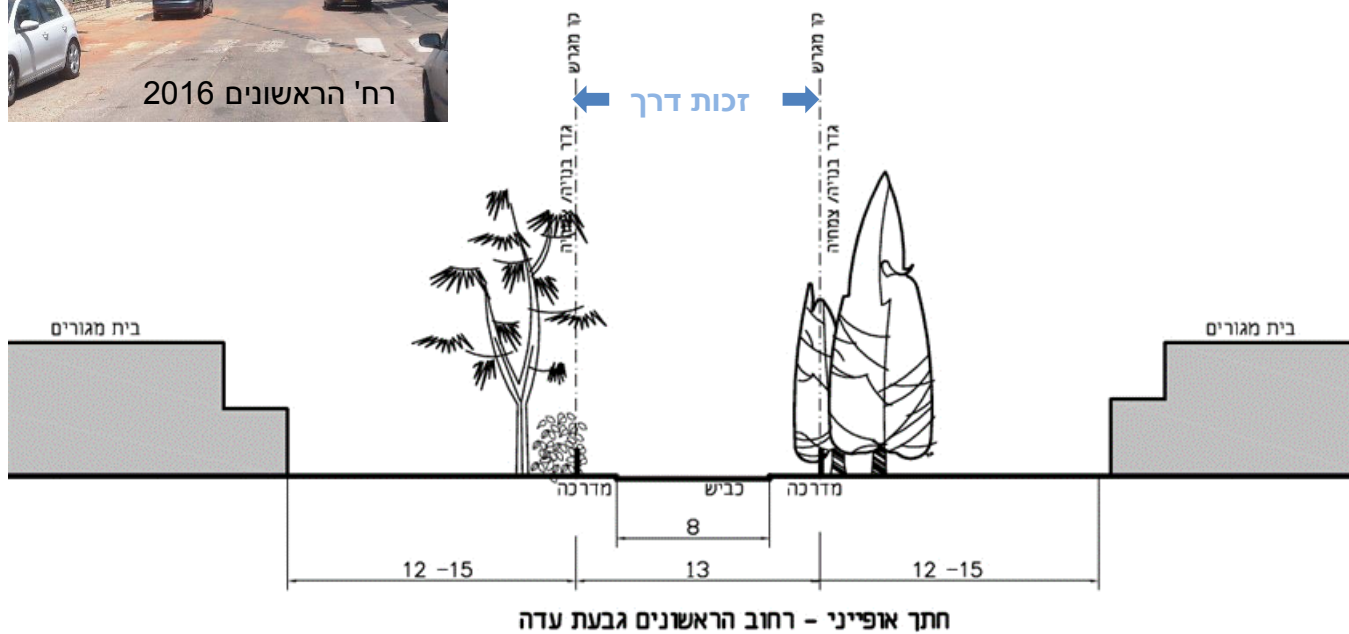
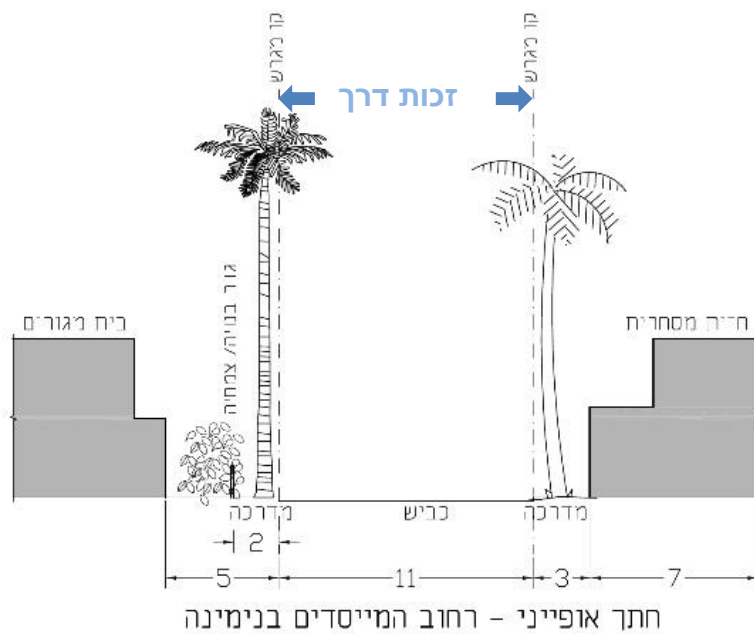

צמחייה ותיקה ברחוב הזית בנימינה
מבט מנחלת ז'בוטינסקי לכיוון מערב

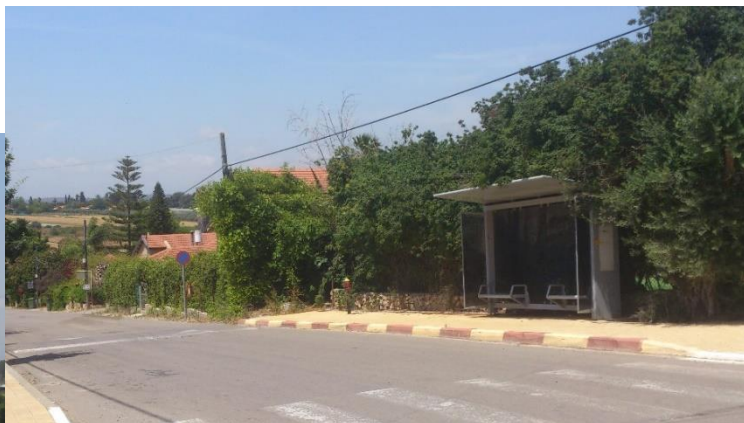
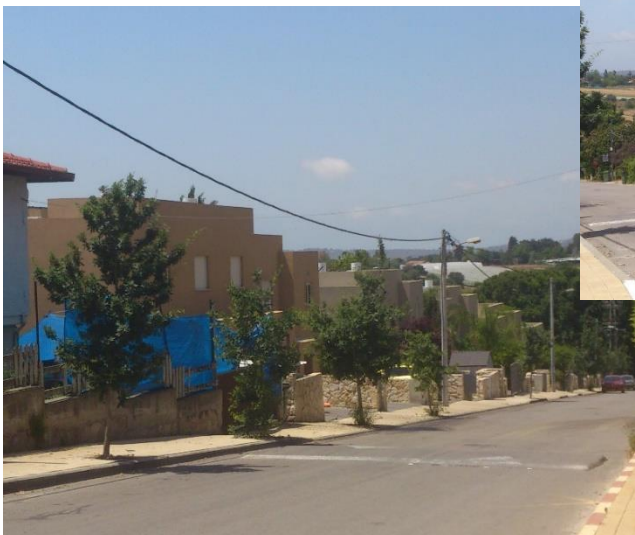

צמחייה ותיקה בנחלת ז'בוטינסקי
גדרות חדשות משנות את אופי הרחוב

▪ חתכי רחוב, העמדת מבנים ביחס לרחוב, קווי בנין

- חנייה: במגרשים הותיקים החניה הנה בתחום המגרשים, ולא בחזית המגרש בניצב לרחוב.

רחוב הזית בגבעת עדה
 דופן הרחוב המזרחית (מימין) מוגדרת על
 ידי צמחייה של חצרות ותיקות.
 דופן הרחוב המערבית (משמאל) גובלת
 בבינוי חדש ומוגדרת ע"י גדרות ושערי
 כניסה לחניות בניצב לרחוב.

- גבעת עדה: מלבד המאפיינים שהוזכרו, בגבעת עדה ניתן להבחין בבתי ראשונים מקוריים (בבעלות פרטית), בתי ראשונים שמורים חלקית ועליהם או לצידם תוספות בנייה, מבני משק משנות העשרים בחצרות הראשונים וגדרות אבן בין חצרות 'חאן גבעת עדה'. רשימות השימור של גבעת עדה אינן כוללות מבנים בבעלות פרטית. תכנית שימור ו/או נספח שימור עתידיים שיוכנו למתחם יכלול הנחיות לתיעוד חצרות הראשונים ולטיפול במבנים ובפרטי הפיתוח המקוריים הנמצאים בהם.

גבעת עדה: אחד מ-8 בתי הראשונים במושבה, ניתן להבחין בגרעין המבנה המקורי, סביבו נבנו במהלך השנים תוספות בנייה.

פרק מס' 4

אתרים ומתחמים לשימור

4.1 בנימינה גבעת עדה - רשימת האתרים לשימור

A1* - שימור עם מגבלות מחמירות A1 - שימור ללא מגבלות מחמירות¹

גבעת עדה		בנימינה		
מושבה ●		מים ●	חקלאות ●	עותומאני ●
B101 ביה"ס הראשון		G1 בריכת מים	C1 בית אריזה	A1* חאן זרעוניה
B102 הספרייה		G2 מגדל המים הבריטי	גולדשטיין	
B103* ביהכ"נ ע"ש עדה		G3 מגדל מים	C2 בית אריזה	A2* שוני
רוטשילד		רח' העליה	צ'מרובסקי	
B104 בי"ס גבע		G4 באר אנטייליה שוני	C3 הרפת	A3 הבורג'
B105 בית העם		G5 באר וילנסקי	הקליפורנית	A4* באר זרעוניה
B106* חומת חצרות		G6 בריכה פתוחה		
איכרים		G7 בית המשאבות		
B107 בית קציר		עינות שוני		
B108 רפת - משק		תשתיות ●	תעשייה ומלאכה ●	מושבה ●
נמירובסקי		H1 תחנת הרכבת	D1 מפעל היסמין	B1* ביכ"נ תפארת
B109 רפת - משק			D2 מחצבת בנימינה	בנימין
ציסמן				B2 בית ראשונים
B110 מבני משק				B3* תחנת הנוטרים
B111 חלקת הנופלים			התיישבות ●	B4 בית פרוכטר
בית הקברות			ביתרית ●	B5 גבעת הפועל
			E1 תל צור	B6 גן הילדים
חקלאות ●			נוף המושבה ●	הראשון
C101 גת עתיקה			F1 שד'	B7 בית המורה
			הושינגטוניות	B8 בית הרופא
נוף המושבה ●			רח' המייסדים	B9 בית הרצען
F101 גן המייסדים			F2 אקליפטוס	B10 בית עובד ציבור
F102 אלון השומרים			רח' המסילה	B11 האיטליז
F103 ברושים עתיקים			F3 ארוקריה רח'	B12 קיסק רייך
F104 עצי אקליפטוס			המייסדים	B13 בית אהוד מנור
F105 פיקוס השדרות			F4 עץ שקמה בית	B14 קפה כרמל
F106 וושינגטניה			הקברות	B15 קפה גולדברג
			F5 שד' ברושים	B16 הצרכניה
מים ●			F6 חורשת ברנר	B17 מלון הולץ
G101 מגדל המים			F7 עינות שוני	B18 ביכ"נ ג'ורג'ים
G102 באר עתיקה				

¹ הגדרת מבנה לשימור עם מגבלות מחמירות ר' סעיף 3.4 לעיל

4.2 בנימינה - פרוט האתרים לשימור

A1* - חאן זרעוניה				
א. נתוני אתר				
1. איתור				
שם האתר	מספר האתר	כתובת	גוש	חלקה
חאן זרעוניה	A1*		10215	6
2. נתונים נוספים				
שימוש עכשווי	בעלות	סטטוס שימור		
מגורים	פרטית	תכנית ש/121- מגורים בזרעוניה (תוקף 24.06.1976, י.פ. 2230) מכילה הוראות לשימור מבנה החאן. האתר כלול ברשימת השימור של בנימינה		
ב. נתונים היסטוריים				
שנת הקמה:	מקום המבנה:	אדריכל/מתכנן:	שימוש היסטורי	
סוף שנות ה-80 וראשית שנות ה-90 של המאה ה-19.	אפנדי בוסני בשם סאדק פאשה		בית אחוזה עות'מאני. מ-1920 ישבו במקום קבוצות הכשרה, משנות ה-30 - חוות ניסיונות לגידולים חקלאיים	
ג. תיאור פיסי				
1. סוג אתר		מבנה		
2. תיאור האתר				
מבנה רבוע סביב חצר פנימית, בנוי אבן בטכנולוגיות בנייה מסורתיות. על האגף המערבי קומה נוספת, עם גג רעפים.				
3. מצב האתר (התרשמות ראשונית)				
טוב. המבנה שומר בתכנון א.אדריכלים - אייל זיו				
ד. הערכה ראשונית				
ערכי השימור העיקריים		היסטורי - תרבותי, אדריכלי		
ה. המלצות שימור				
מבנה לשימור מחמיר. מוצע לשמור אזור חיץ של שטח פתוח מסביב למבנה.				
ו. מקורות				
עמותת שימור בנימינה תיק תיעוד: דר' אבי ששון, א.אדריכלים - אייל זיו				

A2* - שוני

א. נתוני אתר

א.1 איתור

שם האתר	מספר האתר	כתובת	גוש	חלקה
שוני	A2*		10221	7

א.2 נתונים נוספים

שימוש עכשווי	בעלות	סטטוס שימור
מוזיאון, מופעים בתיאטרון הפתוח	פרטית	תכנית ש/339 – פארק ז'בוטינסקי (בתוקף מיום 26.03.2009) מייעדת את השטח לפארק ומרכז מבקרים, ומסמנת את מבצר שוני וסביבתו כאתר לשימור. האתר כלול ברשימת השימור של בנימינה.

ב. נתונים היסטוריים

שנת הקמה:	מקום המבנה:	אדריכל/ מתכנן:	שימוש היסטורי
החל מהתקופה הרומית			באתר תיאטרון רומי מהמאה ה-3, בו בו נערכו חגיגות מים ופוריות לכבוד האלים בכחוס וונוס. על שרידיו נבנה בתקופה הצלבנית מבצר קטן ובמאה ה-19 בית אחוזה עותומאני.

ג. תיאור פיסי

ג.1 סוג אתר	מתחם
מתחם	
ג.2 תיאור האתר	
מתחם בפארק ז'בוטינסקי הכולל את התיאטרון הרומי והמבנה העותומאני.	
ג.3 מצב האתר (התרשמות ראשונית)	
טוב, החל מ-1986 בוצעו באתר עבודות שיקום ושימור ע"י קק"ל וקרן תל חי.	

ד. הערכה ראשונית

ערכי השימור העיקריים	היסטורי – תרבותי, אדריכלי, ארכיאולוגי

ה. המלצות שימור

אתר לשימור מחמיר

ו. מקורות

עמותת שימור בנימינה

A3 - הבורג'

המבנה מדרום לדרך

המבנה מצפון לדרך

א. נתוני אתר

א.1 איתור

שם האתר	מספר האתר	כתובת	גוש	חלקה
הבורג'	A3*	דרך הבורג', בנימינה	10161	23
			10163	16, 38

א.2 נתונים נוספים

שימוש עכשווי	בעלות	סטטוס שימור
מדרום לדרך הבורג' - גן אירועים, המבנה מצפון לדרך נטוש	פרטית	תכנית ש/1141/ב - תכנית לשימור מתחם הבורג' בנימינה (בתוקף מיום 26.06.2014) מסמנת את המבנים ההיסטוריים משני צידי הדרך כמבנים לשימור וקובעת הוראות לשימורם. האתר כלול ברשימת השימור של בנימינה.

ב. נתונים היסטוריים

שנת הקמה:	מקום המבנה:	אדריכלי/ מתכנן:	שימוש היסטורי	סגנון אדריכלי
			חאן דרכים	

ג. תיאור פיסי

ג.1 סוג אתר

מבנים

ג.2 תיאור המבנה

דרך הבורג' מפרידה בין שני המבנים. המבנה מדרום לדרך הנו ככל הנראה האגף הצפוני של מה שהיה פעם חאן דרכים רבוע עם חצר פנימית. המבנה הצפוני שמש ככל הנראה כאורוות.

ג.3 מצב האתר (התרשמות ראשונית)

המבנה הדרומי במצב בינוני, המבנה מצפון לכביש נטוש ומתפורר - בשני המבנים יש צורך בעבודות שימור

ד. הערכה ראשונית

ערכי השימור העיקריים	היסטורי - תרבותי, אדריכלי, נופי

ה. המלצות שימור

מבנה לשימור

ו. מקורות

אדר' עדי כיטוב, נספח שימור לתכנית ש/1141/ב - תכנית לשימור מתחם הבורג' בנימינה

א. נתוני אתר

א.1 איתור

שם האתר	מספר האתר	כתובת	גוש	חלקה
באר זרעוניה	A4*		10215	584

א.2 נתונים נוספים

שימוש עכשווי	בעלות	סטטוס שימור
חלק מגן ציבורי		האתר כלול ברשימת השימור של בנימינה.

ב. נתונים היסטוריים

שנת הקמה:	מקום המבנה:	אדריכל/ מתכנן:	שימוש היסטורי
משוער: שנות ה-80 של המאה ה-19.			באר אנטילייה

ג. תיאור פיסי

ג.1 סוג אתר
מבנה
ג.2 תיאור האתר
מבנה אנטילייה בתוך שצ"פ
ג.3 מצב האתר (התרשמות ראשונית)
טוב, לאחר עבודות שימור

ד. הערכה ראשונית

ערכי השימור העיקריים
היסטורי - תרבותי, נופי

ה. המלצות שימור

מבנה לשימור מחמיר

ו. מקורות

עמותת שימור בנימינה
תיק תיעוד: דר' אבי ששון, א.אדריכלים - אייל זיו

B1* - בית כנסת תפארת בנימין

א. נתוני אתר

א.1 איתור

שם האתר	מספר האתר	כתובת	גוש	חלקה
ביכ"נ תפארת בנימין	B1*	קרן היסוד 2, בנימינה	10223	16

א.2 נתונים נוספים

שימוש עכשווי	בעלות	סטטוס שימור
בית כנסת	ציבורית מ.מ בנימינה	כלול ברשימת השימור של בנימינה

ב. נתונים היסטוריים

שנת הקמה:	מקום המבנה:	אדריכל/ מתכנן:	שימוש היסטורי
1928	הוקם בסיוע תרומת הברון רוטשילד	בנימין אוראל	בית כנסת

ג. תיאור פיסי

ג.1 סוג אתר
מבנה

ג.2 תיאור המבנה

מבנה בעל קומה אחת . במרכזו הגג מעל חלל אולם התפילה כיפה. עזרת הנשים מוגבהת מעל לאולם המרכזי

ג.3 מצב האתר (התרשמות ראשונית)

טוב

ד. הערכה ראשונית

ערכי השימור העיקריים
היסטורי – תרבותי, אורבני - חלק ממכלול המושבה ההיסטורית בנימינה, קהילתי, אדריכלי

ה. המלצות שימור

מבנה לשימור מחמיר

ו. מקורות

עמותת שימור בנימינה
מאיר אפשטיין – טיוטת תיק תיעוד לבית הכנסת

B2 - בית ראשונים

א. נתוני אתר

א.1 איתור

שם האתר	מספר האתר	כתובת	גוש	חלקה
בית ראשונים – בית צ'ודקוב	B2*	רח' כרמל בנימינה	10223	29 אי התאמה לאתר GOVMAP

א.2 נתונים נוספים

שימוש עכשווי	בעלות	סטטוס שימור
מוזיאון וארכיון העמותה לשימור בנימינה	ציבורית מ.מ בנימינה	כלול ברשימת השימור של בנימינה

ב. נתונים היסטוריים

שנת הקמה:	מקים המבנה:	אדריכל/ מתכנן:	שימוש היסטורי
1922	יק"א		בית מגורים

ג. תיאור פיסי

ג.1 סוג אתר מבנה

ג.2 תיאור האתר

'בית מושבה' אופייני, חד קומתי עם גג רעפים, גמר טיח, פתחים עם פרטי נגרות מקוריים.

ג.3 מצב האתר (התרשמות ראשונית)

ב- 2017 החלו עבודות שימור במבנה

ד. הערכה ראשונית

ערכי השימור העיקריים	היסטורי – תרבותי, אורבני - חלק ממכלול המושבה ההיסטורית בנימינה, קהילתי

ה. המלצות שימור

מבנה לשימור מחמיר

ו. מקורות

עמותת שימור בנימינה

B3* – תחנת הנוטרים

א. נתוני אתר

א.1 איתור

שם האתר	מספר האתר	כתובת	גוש	חלקה
תחנת הנוטרים	B3*	רח' כרמל בנימינה	10223	17

א.2 נתונים נוספים

שימוש עכשווי	בעלות	סטטוס שימור
מוזיאון	ציבורית, מ.מ בנימינה	כלול ברשימת השימור של בנימינה

ב. נתונים היסטוריים

שנת הקמה:	מקום המבנה:	אדריכל/ מתכנן:	שימוש היסטורי
משוער: 1922 1936 – סגירת קומת העמודים עבור תחנת הנוטרים	משוער: יק"א		מגדל מים, תחנת הנוטרים

ג. תיאור פיסי

ג.1 סוג אתר	מבנה

ג.2 תיאור המבנה

מבנה פונקציונאלי בן שתי קומות עם אלמנטים בסגנון אר-דקו

ג.3 מצב האתר (התרשמות ראשונית)

טוב

ד. הערכה ראשונית

ערכי השימור העיקריים	היסטורי – תרבותי, אדריכלי, אורבני - חלק ממכלול המושבה ההיסטורית בנימינה,

ה. המלצות שימור

מבנה לשימור מחמיר

ו. מקורות

עמותת שימור בנימינה

B4 - בית לוי פרוכטר

א. נתוני אתר

א.1 איתור

שם האתר	מספר האתר	כתובת	גוש	חלקה
בית לוי פרוכטר	B4	רח' המייסדים 9	10206	13

א.2 נתונים נוספים

שימוש עכשווי	בעלות	סטטוס שימור
נטוש	ציבורית מ.מ בנימינה	כלול ברשימת השימור של בנימינה

ב. נתונים היסטוריים

שנת הקמה:	מקים המבנה:	אדריכל/ מתכנן:	שימוש היסטורי
1922			מגורים

ג. תיאור פיסי

ג.1 סוג אתר
מבנה

ג.2 תיאור האתר

מבנה חד קומתי מלבנים, גג רעפים, נותרו פרטי נגרות מקוריים
ג.1 מצב האתר (התרשמות ראשונית) ללא תחזוקה ושימור המבנה ידרדר

ד. הערכה ראשונית

ערכי השימור העיקריים	היסטורי – תרבותי, אורבני - חלק ממכלול המושבה ההיסטורית בנימינה, אדריכלי

ה. המלצות שימור

מבנה לשימור

ו. מקורות

עמותת שימור בנימינה

B5 – מתחם גבעת הפועל

א. נתוני אתר

1. איתור

שם האתר	מספר האתר	כתובת	גוש	חלקה
גבעת הפועל	B5	רח' השניים 11	10207	7

2. נתונים נוספים

שימוש עכשווי	בעלות	סטטוס שימור
נטוש	ציבורית מ.מ בנימינה	כלול ברשימת השימור של בנימינה

ב. נתונים היסטוריים

שנת הקמה:	מקום המבנה:	אדריכל/ מתכנן:	שימוש היסטורי
1929 – נבנו ארבעה מבני מגורים שנות השלושים – חדר האוכל ומבנה נוסף	פיק"א		מגורי פועלים, חוות הכשרה לקיבוצים, בשנות החמישים והשישים - בי"ס תיכון אזורי.

ג. תיאור פיסי

1. סוג אתר	שטח המתחם	מס' מבנים	צמחייה ואלמנטים נוספים
מתחם	כ- 7.5 דונם	6	עצים וותיקים: שדרת וושינגטוניות וחורשת אורנים

2. תיאור המבנים

מבנים חד קומתיים, גגות רעפים

3. מצב המתחם (התרשמות ראשונית)

דרושות עבודות שיקום ושימור

ד. הערכה ראשונית

ערכי השימור העיקריים	היסטורי – תרבותי, נופי,

ה. המלצות שימור

מתחם לשימור

ו. מקורות

עמותת השימור בנימינה, אדר' לילך נוימרק

B6 - גן הילדים הראשון

א. נתוני אתר

1.א. איתור

שם האתר	מספר האתר	כתובת	גוש	חלקה
גן הילדים הראשון	B6 12 ברשימת השימור	רח' המייסדים פינת רח' המורה	10223	5

2.א. נתונים נוספים

שימוש עכשווי	בעלות	סטטוס שימור
גן ילדים, חלק ממתחם ביה"ס	ציבורית מ.מ בנימינה	כלול ברשימת השימור של בנימינה

ב. נתונים היסטוריים

שנת הקמה:	מקים המבנה:	אדריכל/ מתכנן:	שימוש היסטורי
1934	וועד המושבה		מגורים

ג. תיאור פיסי

1.ג. סוג אתר
מבנה

2.ג. תיאור המבנה

מבנה חד קומתי, גג רעפים – ככל הנראה לא מקורי, חזיתות גמר טיח

3.ג. מצב המבנה (התרשמות ראשונית)

טוב, לאורך השנים נוספו למבנה תוספות שונות

ד. הערכה ראשונית

ערכי השימור העיקריים
היסטורי – תרבותי, אורבני - חלק ממכלול המושבה ההיסטורית בנימינה, קהילתי – חלק ממתחם בית הספר והגנים

ה. המלצות שימור

מבנה לשימור

ו. מקורות

עמותת שימור בנימינה

B7 – בית המורה

א. נתוני אתר

א.1 איתור

שם האתר	מספר האתר	כתובת	גוש	חלקה
בית המנהל	B7	רח' המורה, בנימינה	10223	5

א.2 נתונים נוספים

שימוש עכשווי	בעלות	סטטוס שימור
בית כנסת	ציבורית מ.מ בנימינה	כלול ברשימת השימור של בנימינה

ב. נתונים היסטוריים

שנת הקמה:	מקום המבנה:	אדריכל/ מתכנן:	שימוש היסטורי
משוער: סוף שנות ה-20		משוער: בנימין אוראל ויחזקאל זוהר	מגורים למנהלי בית הספר היסודי

ג. תיאור פיסי

ג.1 סוג אתר	מבנה
מבנה	
ג.2 תיאור המבנה	
מבנה חד קומתי עם גג רעפים, חזיתות בגמר טיח	
ג.3 מצב המבנה (התרשמות ראשונית)	
דרושות עבודות שיקום ושימור, לאורך השנים נוספו למבנה תוספות שונות	

ד. הערכה ראשונית

ערכי השימור העיקריים	היסטורי – תרבותי, אורבני - חלק ממכלול המושבה ההיסטורית בנימינה, קהילתי – חלק ממתחם בית הספר והגנים.

ה. המלצות שימור

מבנה לשימור

ו. מקורות

עמותת שימור בנימינה

א. נתוני אתר

1. איתור

שם האתר	מספר האתר	כתובת	גוש	חלקה
בית הרופא	B8 14 ברשימת השימור	רח' המייסדים פינת קרן היסוד, בנימינה	10223	11

2. נתונים נוספים

שימוש עכשווי	בעלות	סטטוס שימור
נטוש/ מחסן	רשות הדואר	כלול ברשימת השימור של בנימינה

ב. נתונים היסטוריים

שנת הקמה:	מקום המבנה:	אדריכל/ מתכנן:	שימוש היסטורי	סגנון אדריכלי
משוער: תחילת שנות ה-20			מרפאה ובית הרופא	פונקציונאלי

ג. תיאור פיסי

ג.1 סוג אתר	מבנה

ג.2 תיאור המבנה

מבנה בן קומה אחת עם גג רעפים, חזיתות בגמר טיח

ג.3 מצב המבנה (התרשמות ראשונית)

דרושות עבודות שיקום ושימור

ד. הערכה ראשונית

ערכי השימור העיקריים	היסטורי – תרבותי, אורבני - חלק ממכלול המושבה ההיסטורית בנימינה

ה. המלצות שימור

מבנה לשימור

ו. מקורות

עמותת שימור בנימינה

א. נתוני אתר

א.1 איתור

שם האתר	מספר האתר	כתובת	גוש	חלקה
בית הרצען	B9	חזית 27 בנימינה	10206	34

א.2 נתונים נוספים

שימוש עכשווי	בעלות	סטטוס שימור
מגורים/ משרד	פרטית	כלול ברשימת השימור של בנימינה

ב. נתונים היסטוריים

שנת הקמה:	מקום המבנה:	אדריכל/ מתכנן:	שימוש היסטורי	סגנון אדריכלי
משוער: תחילת שנות ה-20			מבנה עזר לבעל מקצוע	פונקציונאלי/ בית מושבה

ג. תיאור פיסי

ג.1 סוג אתר	מבנה

ג.2 תיאור המבנה

מבנה בן קומה אחת, גג משופע – לא מקורי, חזיתות בגמר טיח
ג.3 מצב המבנה (התרשמות ראשונית)
מצב פיזי טוב, המבנה עבר שיפוץ ללא שימור, לא ברור מה נותר מהמבנה המקורי

ד. הערכה ראשונית

ערכי השימור העיקריים	היסטורי, אורבני - חלק ממכלול המושבה ההיסטורית בנימינה

ה. המלצות שימור

מבנה לשימור

ו. מקורות

עמותת שימור בנימינה

B10 - בית עובד ציבור

א. נתוני אתר

א.1 איתור

שם האתר	מספר האתר	כתובת	גוש	חלקה
בית עובד ציבור	B10	האיכר 14 בנימינה	10206	19

א.2 נתונים נוספים

שימוש עכשווי	בעלות	סטטוס שימור
מסחרי	פרטית, איכרי בנימינה	כלול ברשימת השימור של בנימינה

ב. נתונים היסטוריים

שנת הקמה:	מקום המבנה:	אדריכל/ מתכנן:	שימוש היסטורי	סגנון אדריכלי
משוער: תחילת שנות ה-20			מגורים לעובד ציבור?	פונקציונאלי/ בית מושבה

ג. תיאור פיסי

ג.1 סוג אתר	מבנה
מבנה	
ג.2 תיאור המבנה	
מבנה בן קומה אחת, גג רעפים, חזיתות בגמר טיח	
ג.3 מצב המבנה (התרשמות ראשונית)	
מצב פיזי טוב	

ד. הערכה ראשונית

ערכי השימור העיקריים	היסטורי – תרבותי, אורבני - חלק ממכלול המושבה ההיסטורית בנימינה,

ה. המלצות שימור

מבנה לשימור

ו. מקורות

עמותת שימור בנימינה

א. נתוני אתר**א.1 איתור**

שם האתר	מספר האתר	כתובת	גוש	חלקה
האטליז	B11	האיכר פינת התאנה בנימינה	10206	16

א.2 נתונים נוספים

שימוש עכשווי	בעלות	סטטוס שימור
מחסן	פרטית, איכרי בנימינה	כלול ברשימת השימור של בנימינה

ב. נתונים היסטוריים

שנת הקמה:	מקום המבנה:	אדריכל/ מתכנן:	שימוש היסטורי	סגנון אדריכלי
משוער: תחילת שנות ה-20			מגורים לעובד ציבור?	

ג. תיאור פיסי

ג.1 סוג אתר
מבנה

ג.2 תיאור המבנה

מבנה בן קומה אחת, גג רעפים, חזיתות בגמר טיח
ג.3 מצב המבנה (התרשמות ראשונית)
מצב פיזי טוב

ד. הערכה ראשונית

ערכי השימור העיקריים
היסטורי, אורבני - חלק ממכלול המושבה ההיסטורית בנימינה,

ה. המלצות שימור

מבנה לשימור

ו. מקורות

עמותת שימור בנימינה

א. נתוני אתר

א.1 איתור

שם האתר	מספר האתר	כתובת	גוש	חלקה
קיוסק ריך	B12	האיכר פינת המייסדים, בנימינה	10206	17

א.2 נתונים נוספים

שימוש עכשווי	בעלות	סטטוס שימור
מחסן	פרטית, איכרי בנימינה	כלול ברשימת השימור של בנימינה

ב. נתונים היסטוריים

שנת הקמה:	מקום המבנה:	אדריכל/ מתכנן:	שימוש היסטורי	סגנון אדריכלי
משוער: תחילת שנות ה-20			מבנה עזר	

ג. תיאור פיסי

ג.1 סוג אתר	מבנה
מבנה	
ג.2 תיאור המבנה	
מבנה בן קומה אחת, גג רעפים, חזיתות בגמר טיח, למבנה המקורי נוספו תוספות מאוחרות	
ג.3 מצב המבנה (התרשמות ראשונית)	
מצב פיזי טוב	

ד. הערכה ראשונית

ערכי השימור העיקריים	היסטורי – תרבותי, אורבני - חלק ממכלול המושבה ההיסטורית בנימינה,

ה. המלצות שימור

מבנה לשימור

ו. מקורות

עמותת שימור בנימינה

א. נתוני אתר

א.1 איתור

שם האתר	מספר האתר	כתובת	גוש	חלקה
בית אהוד מנור	B13	רח' השניים 6, בנימינה	10207	37

א.2 נתונים נוספים

שימוש עכשווי	בעלות	סטטוס שימור
בית מגורים	פרטית	כלול ברשימת השימור של בנימינה

ב. נתונים היסטוריים

שנת הקמה:	מקום המבנה:	אדריכל/ מתכנן:	שימוש היסטורי	סגנון אדריכלי
משוער: 1934- 35			בית מגורים	'בית מושבה'

ג. תיאור פיסי

ג.1 סוג אתר מבנה

ג.2 תיאור המבנה

מבנה בן קומה אחת, גג רעפים, מרפסת כניסה מוגבהת

ג.3 מצב המבנה (התרשמות ראשונית)

דרושות עבודות תחזוקה ושיפוץ

ד. הערכה ראשונית

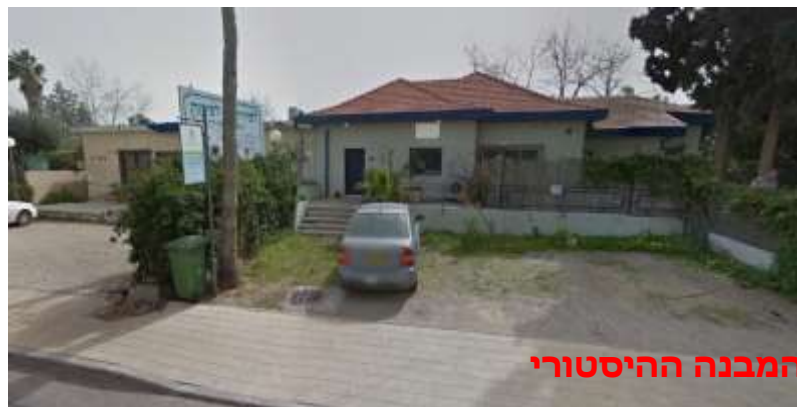
**ערכי השימור
העיקריים** היסטורי – תרבותי

ה. המלצות שימור

מבנה לשימור

ו. מקורות

עמותת שימור בנימינה

לבדוק אם המבנה הנוכחי הוא המבנה ההיסטורי

א. נתוני אתר

1. איתור

שם האתר	מספר האתר	כתובת	גוש	חלקה
קפה כרמל	B14	רח' הגיבורים, בנימינה	10207	97

2. נתונים נוספים

שימוש עכשווי	בעלות	סטטוס שימור
בית אפרים, משרד, מסחר	פרטית	כלול ברשימת השימור של בנימינה

ב. נתונים היסטוריים

שנת הקמה:	מקום המבנה:	אדריכל/ מתכנן:	שימוש היסטורי	סגנון אדריכלי
משוער:				

ג. תיאור פיסי

ג.1 סוג אתר

מבנה

ג.2 תיאור המבנה

ג.3 מצב המבנה

מצב פיזי טוב

ד. הערכה ראשונית

ערכי השימור
העיקריים

היסטורי – תרבותי,

ה. המלצות שימור

מבנה לשימור

ו. מקורות

עמותת שימור בנימינה

א. נתוני אתר

א.1 איתור

שם האתר	מספר האתר	כתובת	גוש	חלקה
קפה גולדברג	B15	רחוב הרדוף, בנימינה	10162	66

א.2 נתונים נוספים

שימוש עכשווי	בעלות	סטטוס שימור
מגורים	פרטית,	כלול ברשימת השימור של בנימינה

ב. נתונים היסטוריים

שנת הקמה:	מקים המבנה:	אדריכל/ מתכנן:	שימוש היסטורי	סגנון אדריכלי
משוער: סוף שנות ה-30 תחילת שנות ה- 40. (עפ"י תצא"ות היסטוריות).			בית קפה/ מסעדה, מקום מפגש לתושבים ולחיילים הבריטים ששרתו בסביבה	

ג. תיאור פיסי

ג.1 סוג אתר מבנה

ג.2 תיאור המבנה

מבנה בן שתי קומות, גג רעפים, חזיתות בגמר טיח, עמודים מלבני שמוט בחזית המרפסת.

ג.3 מצב המבנה (התרשמות ראשונית)

מצב פיזי טוב

ד. הערכה ראשונית

**ערכי השימור
העיקריים** היסטורי – תרבותי

ה. המלצות שימור

מבנה לשימור

ו. מקורות

עמותת שימור בנימינה

א. נתוני אתר**א.1 איתור**

שם האתר	מספר האתר	כתובת	גוש	חלקה
הצרכניה	B16	רח' האיכר 4, בנימינה	10206	20

א.2 נתונים נוספים

שימוש עכשווי	בעלות	סטטוס שימור
מחסן	פרטית	כלול ברשימת השימור של בנימינה

ב. נתונים היסטוריים

שנת הקמה:	מקום המבנה:	אדריכל/ מתכנן:	שימוש היסטורי	סגנון אדריכלי
משוער: שנות העשרים של המאה ה-20			החנות הראשונה ביישוב	

ג. תיאור פיסי

ג.1 סוג אתר
מבנה

ג.2 תיאור המבנה

מבנה בן קומה אחת, גג שטוח, חזיתות בגמר טיח, למבנה המקורי נוספו תוספות מאוחרות

ג.3 מצב המבנה (התרשמות ראשונית)

מצב פיזי טוב

ד. הערכה ראשונית

ערכי השימור העיקריים
היסטורי – תרבותי, אורבני - חלק ממכלול המושבה ההיסטורית בנימינה

ה. המלצות שימור

מבנה לשימור

ו. מקורות

עמותת שימור בנימינה

א. נתוני אתר**א.1 איתור**

שם האתר	מספר האתר	כתובת	גוש	חלקה
מלון הולץ	B17 30 ברשימת השימור	שביל גישה מרח' המייסדים, בנימינה	10223	89

א.2 נתונים נוספים

שימוש עכשווי	בעלות	סטטוס שימור
מגורים	פרטית	כלול ברשימת השימור של בנימינה

ב. נתונים היסטוריים

שנת הקמה:	מקום המבנה:	אדריכל/ מתכנן:	שימוש היסטורי	סגנון אדריכלי
משוער: 1936		משוער: לוטה כהן	מלון ומגורי המשפחה	מודרני

ג. תיאור פיסי

ג.1 סוג אתר	מבנה

ג.2 תיאור המבנה

מבנה בן שתי קומות, גג רעפים, חזיתות בגמר טיח, למבנה המקורי נוספו תוספות מאוחרות
ג.3 מצב המבנה (התרשמות ראשונית)

מצב פיזי טוב. למבנה נוספו לאורך השנים תוספות שונות, כולל גג הרעפים וסגירת מרפסות.

ד. הערכה ראשונית

ערכי השימור העיקריים	היסטורי – תרבותי, אורבני - חלק ממכלול המושבה ההיסטורית בנימינה,

ה. המלצות שימור

מבנה לשימור

ו. מקורות

עמותת שימור בנימינה

B18 – בית כנסת עץ חיים (ג'ורג'ים)

א. נתוני אתר

א.1 איתור

שם האתר	מספר האתר	כתובת	גוש	חלקה
בית כנסת עץ חיים (ג'ורג'ים)	B18 35 ברשימת השימור	רחוב הבושם, שכונת יעקב, בנימינה	10204	17

א.2 נתונים נוספים

שימוש עכשווי	בעלות	סטטוס שימור
בית כנסת	ציבורית, מ.מ בנימינה	כלול ברשימת השימור של בנימינה

ב. נתונים היסטוריים

שנת הקמה:	מקום המבנה:	אדריכל/ מתכנן:	שימוש היסטורי	סגנון אדריכלי
משוער: אמצע שנות השלושים			בית הכנסת של מייסדי שכונת יעקב	מודרני

ג. תיאור פיסי

ג.1 סוג אתר מבנה

ג.2 תיאור המבנה

מבנה בן קומה אחת, גג שטוח, כיפה מעל אולם התפילה, חזיתות בגמר טיח, חלונות מקושטים.

ג.3 מצב המבנה (התרשמות ראשונית)

מצב פיזי טוב.

ד. הערכה ראשונית

ערכי השימור העיקריים
היסטורי – תרבותי, קהילתי

ה. המלצות שימור

מבנה לשימור

ו. מקורות

עמותת שימור בנימינה

c1 - בית אריזה גולדשטיין

א. נתוני אתר

א.1 איתור

שם האתר	מספר האתר	כתובת	גוש	חלקה
בית אריזה גולדשטיין	c1	כ-150 מ' ממזרח לבורג' בנימינה	10163	47

א.2 נתונים נוספים

שימוש עכשווי	בעלות	סטטוס שימור
בית אריזה / סככה חקלאית	פרטית	כלול ברשימת השימור של בנימינה

ב. נתונים היסטוריים

שנת הקמה:	מקום המבנה:	אדריכל / מתכנן:	שימוש היסטורי
			בית אריזה לפרי הדר

ג. תיאור פיסי

ג.1 סוג אתר
מבנה

ג.2 תיאור המבנה

מבנה חקלאי מלבני, גג משופע, במבנה נעשו לאורך השנים שינויים ונוספו לו תוספות בנייה

ג.3 מצב המבנה (התרשמות ראשונית)

טוב

ד. הערכה ראשונית

ערכי השימור העיקריים
היסטורי – תרבותי, זכר לענף הפרדסנות בבנימינה

ה. המלצות שימור

מבנה לשימור

ו. מקורות

עמותת שימור בנימינה

C2 – בית אריזה צימרבסקי

א. נתוני אתר

א.1 איתור

שם האתר	מספר האתר	כתובת	גוש	חלקה
בית אריזה צימרבסקי	C2	רח' העליה בנימינה (ממזרח לכביש 4)	10201	124

א.2 נתונים נוספים

שימוש עכשווי	בעלות	סטטוס שימור
בית כנסת	פרטית	כלול ברשימת השימור של בנימינה

ב. נתונים היסטוריים

שנת הקמה:	מקום המבנה:	אדריכל/ מתכנן:	שימוש היסטורי
משוער: שנות השלושים *			בית אריזה לפרי הדר

ג. תיאור פיסי

ג.1 סוג אתר	מבנה
ג.2 תיאור המבנה	מבנה בטון מלבני, גג משופע
ג.3 מצב המבנה (התרשמות ראשונית)	דרושות עבודות שיקום ושימור

ד. הערכה ראשונית

ערכי השימור העיקריים	היסטורי – תרבותי, זכר לענף הפרדסנות בבנימינה

ה. המלצות שימור

מבנה לשימור

ו. מקורות

עמותת שימור בנימינה

* מופיע בתצ"א מ-1936

C3 - הרפת הקליפורנית

מבנה הרפת

מבנה התחמיץ

א. נתוני אתר

א.1 איתור

שם האתר	מספר האתר	כתובת	גוש	חלקה
הרפת הקליפורנית	C3	רח' הכרמל 10, בנימינה	10207	22

א.2 נתונים נוספים

שימוש עכשווי	בעלות	סטטוס שימור
משרד, מחסן, מועדון בית"ר	רמ"י	כלול ברשימת השימור של בנימינה

ב. נתונים היסטוריים

שנת הקמה:	מקום המבנה:	אדריכל/ מתכנן:	שימוש היסטורי	סגנון אדריכלי
משוער: ימי ראשית המושבה, תחילת שנות ה-20	משוער: פיק"א		רפת מרכזית לקבוצה הקליפורנית	

ג. תיאור פיסי

ג.1 סוג אתר	מבנה הרפת ומבנה התחמיץ של הרפת
ג.2 תיאור המבנה	

ג.3 מצב המבנה (התרשמות ראשונית)

מצב פיזי טוב

ד. הערכה ראשונית

ערכי השימור העיקריים
היסטורי - תרבותי, אורבני - חלק ממכלול המושבה ההיסטורית בנימינה,

ה. המלצות שימור

מבנה לשימור

ו. מקורות

עמותת שימור בנימינה

01 - מפעל היסמין/ יקב אליעז/ יקב בנימינה

מפעל היסמין בתמונה היסטורית
מקור: ארכיון עמותת השימור
בנימינה

א. נתוני אתר

א.1 איתור

שם האתר	מספר האתר	כתובת	גוש	חלקה
מפעל היסמין, יקב אליעז, יקב בנימינה	01	רח' הנשיא, בנימינה	10204	57,95

א.2 נתונים נוספים

שימוש עכשווי	בעלות	סטטוס שימור
מסחרי, אולם אירועים	פרטית	יקב בנימינה נכלל ברשימת השימור של בנימינה, ללא ציון המבנים המיועדים לשימור. תכנית ש/1029 - לב המושבה בנימינה מסמנת את המבנים בחלקה 95 להריסה, למעט מבנה מפעל היסמין

ב. נתונים היסטוריים

שנת הקמה:	מקום המבנה:	אדריכל/ מתכנן:	שימוש היסטורי
1924	הברון רוטשילד		עד שנות ה-30 - מפעל להפקת בושם מפרחי היסמין. בשנת 1952 הוקם במקום יקב אליעז

ג. תיאור פיסי

ג.1 סוג אתר

ג.2 תיאור האתר

רחוב הנשיא מחלק את המתחם לשניים. בחלקו המזרחי (חלקה 57) ממוקם יקב בנימינה
ובו שני מבני היקב המוצעים לשימור. בחלקו המערבי ממוקם מבנה מפעל היסמין, שעבר
לאורך השנים שינויים רבים, מוצע אף הוא לשימור.

ג.3 מצב המבנה

ד. הערכה ראשונית

ערכי השימור העיקריים
היסטורי - תרבותי, אורבני - חלק ממכלול המושבה ההיסטורית בנימינה,

ה. המלצות שימור

מבנה

ו. מקורות

עמותת שימור בנימינה
תיק תיעוד: נילי בראון. עידית שלומי, אדריכלות ובינוי ערים, ספטמבר 2012

D2 – מחצבת בנימינה

א. נתוני אתר

א.1 איתור

שם האתר	מספר האתר	כתובת	גוש	חלקה
מחצבת בנימינה	02		10220	ח/15, ח/3, 2
			10226	ח/21, ח/8, ח/20

א.2 נתונים נוספים

שימוש עכשווי	בעלות	סטטוס שימור
נטוש. קיימת הצעה ראשונית להפיכת המתחם למוזיאון לתולדות החציבה	רמ"י	תכנית ש/1249- שיקום מחצבת בנימינה (בתוקף מיום 07.08.2014 י.פ 6853) מסמנת 4 מבנים לשימור. החלק הדרומי של המחצבה, ובו מסילות ומתקני שינוע בעלי עניין רב לשימור אינו כלול בתחום התכנית. המחצבה, לרבות המבנים והמתקנים בשטח הדרומי כלולים ברשימת השימור של בנימינה.

ב. נתונים היסטוריים

שנת הקמה:	מקום המבנה:	אדריכל/ מתכנן:	שימוש היסטורי
1929			מחצבה

ג. תיאור פיסי

ג.1 סוג אתר	מתחם נופי

ג.2 תיאור האתר

המתחם המוצע כולל את גבעת לב המחצבה, עליה ארבעה מבנים לשימור: ח' האוכל, ח' הקומפרסור, ח' חשמל ומבנה המקלחות, ואת הרצועה הגובלת בנחל תנינים הכוללת מתקני העמסה, מסילת קרוניות, מגרסות וציוד מכני נוסף.

ג.3 מצב המבנה (התרשמות ראשונית)

דרושות עבודות תחזוקה ושימור

ד. הערכה ראשונית

ערכי השימור העיקריים	היסטורי – תרבותי, נופי

ה. המלצות שימור

מתחם לשימור, כולל שימור המבנים והמתקנים.

ו. מקורות

עמותת שימור בנימינה, אדר' לילך נוימרק – מצגת שיתוף ציבור, מאי 2013

א. נתוני אתר**א.1 איתור**

שם האתר	מספר האתר	כתובת	גוש	חלקה
תל צור	E1		12615	108

א.2 נתונים נוספים

שימוש עכשווי	בעלות
שטח פתוח	פיק"א

ב. נתונים היסטוריים

שנת הקמה:	מקום המבנה:	אדריכל/מתכנן:	שימוש היסטורי	סגנון אדריכלי

ג. תיאור פיסי**ג.1 סוג אתר**

נופי

ג.2 תיאור האתר

באתר נותרו משטחי בטון ומעט ראשי קירות, קיים שילוט, נקודת תצפית לבקעת הנדיב

ג.3 מצב האתר (התרשמות ראשונית)**ד. הערכה ראשונית****ערכי השימור**

היסטורי – תרבותי, נופי

העיקריים**ה. המלצות שימור**

אתר לשימור

ו. מקורות

עמותת שימור בנימינה

F1 – שדרת וושינגטוניות, רחוב המייסדים				
א. נתוני אתר				
א.1 איתור				
שם האתר	מספר האתר	כתובת	גוש	חלקה
שדרת וושינגטוניות, רח' המייסדים	F1	רחוב המייסדים, בנימינה	10133	118
א.2 סטטוס שימור				
כלול ברשימת השימור של בנימינה				
ב. נתונים היסטוריים				
השדירה ניטעה ע"י פיק"א ב-1922				
ג. תיאור פיסי				
שדירת עצי וושינגטוניה לאורך רחוב המייסדים				
ד. הערכה ראשונית				
ערכי השימור העיקריים: היסטורי – תרבותי, אורבני, נופי, חלק ממכלול המושבה ההיסטורית				
ה. המלצות שימור				
שדירת עצים לשימור				
ו. מקורות				
עמותת שימור בנימינה				

F2 – אקליפטוס רחוב המסילה				
א. נתוני אתר				
א.1 איתור				
שם האתר	מספר האתר	כתובת	גוש	חלקה
אקליפטוס, רחוב המסילה	F3	רחוב המסילה פינת ששת הימים, בנימינה	10172	53
א.2 סטטוס שימור				
כלול ברשימת השימור של בנימינה				
ב. נתונים היסטוריים				
ניטע ב-1922, בעת ייבוש הביצה ממזרח לתחנת הרכבת				
ג. תיאור פיסי				
עץ אקליפטוס גדול ומרשים				
ד. הערכה ראשונית				
ערכי השימור העיקריים: היסטורי – תרבותי, אורבני, נופי,				
ה. המלצות שימור				
עץ לשימור				
ו. מקורות				
עמותת שימור בנימינה				

F3 - עץ ארוקריה רחוב המייסדים				
א. נתוני אתר				
א.1 איתור				
שם האתר	מספר האתר	כתובת	גוש	חלקה
עץ ארוקריה, רחוב המייסדים	F3	המייסדים 7,	10206	12
א.2 סטטוס שימור				
כלול ברשימת השימור של בנימינה				
ב. נתונים היסטוריים				
ניטע ב-1925 ע"י ישראל שמואלביץ, ממייסדי המושבה				
ג. תיאור פיסי				
עץ ותיק ומרשים				
ד. הערכה ראשונית				
ערכי השימור העיקריים: היסטורי – תרבותי, אורבני, נופי, חלק ממכלול המושבה ההיסטורית				
ה. המלצות שימור				
עץ לשימור				
ו. מקורות				
עמותת שימור בנימינה				

F4 - עץ שקמה בית הקברות				
א. נתוני אתר				
א.1 איתור				
שם האתר	מספר האתר	כתובת	גוש	חלקה
עץ שקמה	F4	בית הקברות	10215	22
א.2 סטטוס שימור				
כלול ברשימת השימור של בנימינה				
ב. נתונים היסטוריים				
שריד לעצי שקמה מהתקופה העות'מאנית				
ג. תיאור פיסי				
עץ שקמה ותיק ומרשים				
ד. הערכה ראשונית				
ערכי השימור העיקריים: היסטורי – תרבותי, נופי				
ה. המלצות שימור				
עץ לשימור				
ו. מקורות				
עמותת שימור בנימינה				

F5 - שדרת ברושים טיילת שוני				
א. נתוני אתר				
1.א. איתור				
שם האתר	מספר האתר	כתובת	גוש	חלקה
שדרת ברושים טיילת שוני	F5	רחוב הגיבורים	10221	20
2.א. סטטוס שימור				
כלול ברשימת השימור של בנימינה				
ב. נתונים היסטוריים				
שדרה היסטורית לאורך הדרך שהובילה מבנימינה לשוני				
ג. תיאור פיסי				
שדרת ברושים במקביל לטיילת שוני				
ד. הערכה ראשונית				
ערכי השימור העיקריים: היסטורי - תרבותי, נופי				
ה. המלצות שימור				
שדרה לשימור				
ו. מקורות				
עמותת שימור בנימינה				

F6 - חורשת ברנר				
א. נתוני אתר				
1.א. איתור				
שם האתר	מספר האתר	כתובת	גוש	חלקה
חורשת ברושים טיילת שוני	F6	פארק שוני	10221	20
2.א. סטטוס שימור				
כלול ברשימת השימור של בנימינה				
ב. נתונים היסטוריים				
החורשה ניטעה ב-1922 ע"י קבוצת המתיישבים הראשונה בשוני, לזכרו של ברנר שנרצח בפרעות ביפו				
ג. תיאור פיסי				
חורשת אורנים				
ד. הערכה ראשונית				
ערכי השימור העיקריים: היסטורי - תרבותי, נופי				
ה. המלצות שימור				
חורשה לשימור				
ו. מקורות				
עמותת שימור בנימינה				

F7 – עינות שוני				
א. נתוני אתר				
א.1. איתור				
שם האתר	מספר האתר	כתובת	גוש	חלקה
עינות שוני	F7	מזרחית לדרך 652, כ-750 מ' מצפון לשוני	10210	12
א.2. סטטוס שימור				
כלול ברשימת השימור של בנימינה				
ב. נתונים היסטוריים				
עינות שוני נובעים בחורשת האקליפטוסים הקטנה, או מעט מדרום לה. מי עינות שוני היו מקור המים העיקרי של קיסריה בעת העתיקה, בשל איכותם ושפיעתם. באזור נמצאו שרידי סכר ותעלות מים (הסקר הארכיאולוגי, מפת בנימינה, אתר 42). ב-1922 הוקם ע"י פיק"א סכר ומכון מים ע"מ להזרים מים בתעלות פתוחות לשטחים החקלאים ולמושבה (ר' אתר G7 להלן). עינות שוני יבשו בסוף שנות ה-50 כתוצאה מקידוחים לשאיבת מים בסביבתם. קיימת תכנית להשבת המים למעיינות ולנחל שוני (אדר' משה לנר).				
ג. תיאור פיסי				
חורשת אקליפטוס,				
ד. הערכה ראשונית				
ערכי השימור העיקריים: נופי, היסטורי – תרבותי				
ה. המלצות שימור				
אתר לשימור נופי, כולל חורשת האקליפטוסים וצמחייה ותיקה. מוצע לשלב בפיתוח המתוכנן את השרידים הארכיאולוגיים וההיסטוריים.				
ו. מקורות				
עמותת שימור בנימינה,				

א. נתוני אתר**א.1 איתור**

שם האתר	מספר האתר	כתובת	גוש	חלקה
בריכת מים	G1	רח' בריכת המים, בנימינה	10204	94

א.2 נתונים נוספים

שימוש עכשווי	בעלות	סטטוס שימור
בריכת מים	ציבורית מ.מ בנימינה	כלול ברשימת השימור של בנימינה

ב. נתונים היסטוריים

שנת הקמה:	מקום המבנה:	אדריכל/ מתכנן:	שימוש היסטורי
1933	וועד המושבה		בריכת מים, חלק ממערכת אספקת המים לבתים ולחקלאות

ג. תיאור פיסי

ג.1 סוג אתר	מבנה
ג.2 תיאור המבנה	בריכה לאגירת מים מבטון
ג.3 מצב המבנה (התרשמות ראשונית)	דרוש שיקום

ד. הערכה ראשונית

ערכי השימור העיקריים	היסטורי - תרבותי,

ה. המלצות שימור

מבנה לשימור

ו. מקורות

עמותת שימור בנימינה

G2 - מגדל המים הבריטי

א. נתוני אתר

א.1 איתור

שם האתר	מספר האתר	כתובת	גוש	חלקה
מגדל המים הבריטי	G2	מדרום לקרית חינוך אורט	12615	99

א.2 נתונים נוספים

שימוש עכשווי	בעלות	סטטוס שימור
מגדל מים	רמ"י	כלול ברשימת השימור של בנימינה

ב. נתונים היסטוריים

שנת הקמה:	מקום המבנה:	אדריכל/ מתכנן:	שימוש היסטורי
משוער:			מגדל מים של המחנה הבריטי

ג. תיאור פיסי

ג.1 סוג אתר	מבנה
מגדל מים מבטון	
ג.2 תיאור המבנה	
ג.3 מצב המבנה	
גרוע, מתפורר, קיים סקר פיזי הנדסי שהוכן עבור המועצה הממוקומית והמועצה לשימור אתרים	

ד. הערכה ראשונית

ערכי השימור העיקריים
היסטורי תרבותי – שריד למחנה הבריטי, נופי – נקודת ציון

ה. המלצות שימור

מבנה לשימור

ו. מקורות

עמותת שימור בנימינה

G3 - מגדל מים רח' העליה

א. נתוני אתר

א.1 איתור

שם האתר	מספר האתר	כתובת	גוש	חלקה
מגדל מים	G3	רח' העליה (ליד מס' 46), בנימינה	10215	117

א.2 נתונים נוספים

שימוש עכשווי	בעלות	סטטוס שימור
מגדל מים	ציבורית מ.מ בנימינה	כלול ברשימת השימור של בנימינה

ב. נתונים היסטוריים

שנת הקמה:	מקום המבנה:	אדריכל/ מתכנן:	שימוש היסטורי
משוער: שנות החמישים של המאה ה-20			מגדל מים, חלק ממערכת אספקת המים של בנימינה

ג. תיאור פיסי

ג.1 סוג אתר	ג.2 תיאור המבנה	ג.3 מצב המבנה (התרשמות ראשונית)
מבנה	מגדל מים מבטון ולידו בריכת מים	מבנה בשימוש- מתוחזק

ד. הערכה ראשונית

ערכי השימור העיקריים
היסטורי - תרבותי,

ה. המלצות שימור

מבנה לשימור

ו. מקורות

עמותת שימור בנימינה

G4 - באר אנטילייה שוני

א. נתוני אתר

א.1 איתור

שם האתר	מספר האתר	כתובת	גוש	חלקה
באר אנטילייה שוני, הבאר העותומאנית	G4	שטחים חקלאים ממזרח לכביש 652, מול שוני	10221	3

א.2 נתונים נוספים

שימוש עכשווי	בעלות	סטטוס שימור
נטוש	רמ"י	כלול ברשימת השימור של בנימינה

ב. נתונים היסטוריים

שנת הקמה:	מקום המבנה:	אדריכל/ מתכנן:	שימוש היסטורי
מסומן במפה הבריטית משנת 1922 ובמפה בריטית מ-1942			באר ובריכת מים, שימשו להשקיית חלקות חקלאיות מול שוני

ג. תיאור פיסי

ג.1 סוג אתר	מבנה

ג.2 תיאור המבנה

ג.3 מצב המבנה (התרשמות ראשונית)

(התרשמות ראשונית)

ד. הערכה ראשונית

ערכי השימור העיקריים	היסטורי - תרבותי,

ה. המלצות שימור

אתר לשימור, הסדרת גישה וטיפוח השטח מסביב.

ו. מקורות

עמותת שימור בנימינה אתר 73 במפת בנימינה (מפה 48) של הסקר הארכיאולוגי.

G5 – באר וילנסקי

א. נתוני אתר

א.1 איתור

שם האתר	מספר האתר	כתובת	גוש	חלקה
באר וילנסקי	G5	כ-300 מ' ממערב לזרעוניה, בשטחים חקלאיים	10215	43

א.2 נתונים נוספים

שימוש עכשווי	בעלות	סטטוס שימור
נטוש	פרטית	כלול ברשימת השימור של בנימינה

ב. נתונים היסטוריים

שנת הקמה:	מקום המבנה:	אדריכל/ מתכנן:	שימוש היסטורי
			באר לחקלאות ורחצה לתושבים

ג. תיאור פיסי

ג.1 סוג אתר	מבנה
ג.2 תיאור המבנה	

ג.3 מצב המבנה (התרשמות ראשונית)

דרושות עבודות שיקום ושימור

ד. הערכה ראשונית

ערכי השימור העיקריים	היסטורי – תרבותי,

ה. המלצות שימור

מבנה לשימור

ו. מקורות

עמותת שימור בנימינה

G6 – באר/בריכה פתוחה

א. נתוני אתר

א.1 איתור

שם האתר	מספר האתר	כתובת	גוש	חלקה
באר/בריכה פתוחה	G6	בתוך חורשת אקליפטוס מדרום לרח' הברוש, בנימינה	10201	97

א.2 נתונים נוספים

שימוש עכשווי	בעלות	סטטוס שימור
נטוש	פרטית	כלול ברשימת השימור של בנימינה

ב. נתונים היסטוריים

שנת הקמה:	מקים המבנה:	אדריכל/ מתכנן:	שימוש היסטורי
			באר/בריכה לאספקת מים לשטחים חקלאיים

ג. תיאור פיסי

ג.1 סוג אתר	ג.2 תיאור המבנה
נופי	

ג.3 מצב האתר (התרשמות ראשונית)

נותרו שרידי איטום בלבד

ד. הערכה ראשונית

ערכי השימור העיקריים	היסטורי – תרבותי, נופי

ה. המלצות שימור

אתר לשימור

ו. מקורות

עמותת שימור בנימינה

G7 – בית המשאבות, עינות שוני

א. נתוני אתר

א.1 איתור

שם האתר	מספר האתר	כתובת	גוש	חלקה
בית המשאבות עינות שוני	G7	בסמוך לבריכת מקורות, ממזרח לדרך 652	10221	24

א.2 נתונים נוספים

שימוש עכשווי	בעלות	סטטוס שימור
נטוש		כלול ברשימת השימור של בנימינה

ב. נתונים היסטוריים

שנת הקמה:	מקום המבנה:	אדריכל/ מתכנן:	שימוש היסטורי
1922	פיק"א		מכון מים להשקיית השטחים החקלאים בתעלות פתוחות ולהזרמת מים למושבה.

ג. תיאור פיסי

ג.1 סוג אתר	מבנה
ג.2 תיאור המבנה	

ג.3 מצב האתר (התרשמות ראשונית)

גרוע, דרושות עבודות שיקום ושימור

ד. הערכה ראשונית

ערכי השימור העיקריים	היסטורי – תרבותי,

ה. המלצות שימור

אתר לשימור

ו. מקורות

עמותת שימור בנימינה

H1 – תחנת הרכבת

א. נתוני אתר

א.1 איתור

שם האתר	מספר האתר	כתובת	גוש	חלקה
תחנת הרכבת	H1	מדרום לקרית חינוך אורט	10172	2

א.2 נתונים נוספים

שימוש עכשווי	בעלות	סטטוס שימור
תחנת רכבת	ציבורית	כלול ברשימת השימור של בנימינה

ב. נתונים היסטוריים

שנת הקמה:	מקום המבנה:	אדריכל/ מתכנן:	שימוש היסטורי
משוער:			תחנת רכבת

ג. תיאור פיסי

ג.1 סוג אתר
מתחם,

ג.2 תיאור האתר

במתחם מבני אבן מהתקופה המנדטורית: מבנה התחנה ומגורי המסילאים (קפטריה כיום), צמחייה היסטורית וחורשת אקליפטוס.

ג.3 מצב האתר (התרשמות ראשונית)

טוב

ד. הערכה ראשונית

ערכי השימור העיקריים
היסטורי – תרבותי, אדריכלי, נופי

ה. המלצות שימור

מתחם לשימור

ו. מקורות

עמותת שימור בנימינה
אדר' נועה שק, תיק תיעוד תחנת הרכבת בנימינה, 2014

4.3 גבעת עדה - פרוט האתרים לשימור

B101 - בית הספר הראשון				
א. נתוני אתר				
א.1 איתור				
שם האתר	מספר האתר	כתובת	גוש	חלקה
בית הספר הראשון	B1 01 ברשימת השימור	הראשונים 2, גבעת עדה	10131	22
א.2 נתונים נוספים				
שימוש עכשווי	בעלות	סטטוס שימור		
מזיאון	ציבורית	כלול ברשימת השימור של גבעת עדה		
ב. נתונים היסטוריים				
שנת הקמה:	מקום המבנה:	אדריכל/ מתכנן:	שימוש היסטורי	
1924			גן ילדים, בית ספר	
ג. תיאור פיסי				
ג.1 סוג אתר	מבנה			
ג.2 תיאור המבנה				
מבנה חד קומתי מחופה טיח, גג שטוח				
ג.3 מצב המבנה				
המבנה המקורי נהרס כליל, ככל הנראה בשנות ה-60/70 של המאה הקודמת ובמקומו נבנה המבנה הנוכחי				
ד. הערכה ראשונית				
ערכי השימור העיקריים	היסטורי – תרבותי, אורבני - חלק ממכלול המושבה ההיסטורית בנימינה, קהילתי,			
ה. המלצות שימור				
אין המלצות לשימור. בכוונת עמותת 'דורות' להרוס את המבנה הקדמי ולשחזר את מבנה ביה"ס ההיסטורי, כחלק ממרכז מורשת שיוקם במקום.				
ו. מקורות				
עמותת שימור גבעת עדה אדר' טל הוברמן – תיק תיעוד				

B102 - הספרייה**א. נתוני אתר****א.1 איתור**

שם האתר	מספר האתר	כתובת	גוש	חלקה
הספרייה	B2 02 ברשימת השימור	רח' הדקל גבעת עדה	10131	23

א.2 נתונים נוספים

שימוש עכשווי	בעלות	סטטוס שימור
ספרייה	ציבורית, מ.מ גבעת עדה	כלול ברשימת השימור של גבעת עדה

ב. נתונים היסטוריים

שנת הקמה:	מקים המבנה:	אדריכל/ מתכנן:	שימוש היסטורי
1924			בית העם הראשון של גבעת עדה

ג. תיאור פיסי

ג.1 סוג אתר	מבנה

ג.2 תיאור המבנה

מבנה חד קומתי, גג רעפים, גמר טיח

ג.3 מצב האתר (התרשמות ראשונית)

טוב, מתוחזק. המבנה עבר מספר שיפוצים במסגרתם נעשו בו שינויים וייתכן ונוספו לו תוספות בנייה חדשות.

ד. הערכה ראשונית

ערכי השימור העיקריים	היסטורי – תרבותי, אורבני - חלק ממכלול המושבה ההיסטורית בנימינה,

ה. מקורות

עמותת שימור בנימינה

B103* - בית הכנסת ע"ש עדה רוטשילד

א. נתוני אתר

א.1 איתור

שם האתר	מספר האתר	כתובת	גוש	חלקה
בית הכנסת ע"ש עדה רוטשילד	B3* 03 ברשימת השימור	הראשונים 12 גבעת עדה	10132	26

א.2 נתונים נוספים

שימוש עכשווי	בעלות	סטטוס שימור
בית כנסת	ציבורית, מ.מ גבעת עדה	כלול ברשימת השימור של גבעת עדה

ב. נתונים היסטוריים

שנת הקמה:	מקום המבנה:	אדריכלי/ מתכנן:	שימוש היסטורי
1927 - 1929	הברונית עדה רוטשילד		בית כנסת

ג. תיאור פיסי

ג.1 סוג אתר
מבנה

ג.2 תיאור המבנה

מבנה מרשים בן 2 קומות, בעל חלל מרכזי גבוה המשמש כאולם תפילה, עם פרטי בניין יחודיים. במהלך השנים נוספו לו תוספות הפוגעות באופיו המקורי.

ג.3 מצב האתר (התרשמות ראשונית)

בינוני

ד. הערכה ראשונית

ערכי השימור העיקריים
היסטורי – תרבותי, אדריכלי, אורבני - חלק ממכלול המושבה ההיסטורית בנימינה, קהילתי.

ה. המלצות שימור

מבנה לשימור מחמיר

ו. מקורות

עמותת שימור גבעת עדה

B104 - בית ספר גבע

א. נתוני אתר

1. איתור

שם האתר	מספר האתר	כתובת	גוש	חלקה
בית ספר גבע	B4 04 ברשימת השימור	רח' היסמין גבעת עדה	10132	26

2. נתונים נוספים

שימוש עכשווי	בעלות	סטטוס שימור
בית ספר	מ.מ גבעת עדה	כלול ברשימת השימור של גבעת עדה

ב. נתונים היסטוריים

שנת הקמה:	מקים המבנה:	אדריכל/ מתכנן:	שימוש היסטורי
משוער: שנות השלושים של המאה ה-20			בית ספר

ג. תיאור פיסי

1. סוג אתר
מבנה

2. תיאור האתר

המבנה המקורי נבנה ככל הנראה כמבנה חד קומתי עם גג רעפים לאורך השנים נערכו בו שינויים ונוספו לו תוספות בנייה.

1. מצב האתר (התרשמות ראשונית)

מצב פיזי טוב

ד. הערכה ראשונית

ערכי השימור העיקריים
קהילתי, היסטורי – תרבותי,

ה. המלצות שימור

מבנה לשימור

ו. מקורות

עמותת דורות גבעת עדה

B105 - בית העם

א. נתוני אתר

א.1 איתור

שם האתר	מספר האתר	כתובת	גוש	חלקה
בית העם	B5	רח' הראשונים, גבעת עדה	10132	5

א.2 נתונים נוספים

שימוש עכשווי	בעלות	סטטוס שימור
משרדי שלוחת המועצה המקומית	ציבורית מ.מ בנימינה	כלול ברשימת השימור של גבעת עדה 05 ברשימת השימור

ב. נתונים היסטוריים

שנת הקמה:	מקים המבנה:	אדריכל/ מתכנן:	שימוש היסטורי
1936			הוקם כבית וועד המושבה. לימים שימש גם כבית הביטחון וכאתר בו התקיימו קורסים של ההגנה

ג. תיאור פיסי

ג.1 סוג אתר	מבנה

ג.2 תיאור האתר

מבנה בן שתי קומות, קומת קרקע בחלקה קומת עמודים מפולשת שנסגרה חלקית בתוספות מאוחרות. גמר טיח, גג שטוח, חדר מדרגות כאלמנט ורטיקלי בחזית הכניסה.

ג.3 מצב האתר (התרשמות ראשונית)

מצב פיזי טוב, מתוחזק

ד. הערכה ראשונית

ערכי השימור העיקריים	היסטורי – תרבותי, אורבני - חלק ממכלול המושבה ההיסטורית גבעת עדה,

ה. המלצות שימור

מבנה לשימור

ו. מקורות

עמותת השימור 'דורות' גבעת עדה

B106* - חומת חצרות איכרים

א. נתוני אתר

א.1 איתור

שם האתר	מספר האתר	כתובת	גוש	חלקה
חומת חצרות איכרים	B6* 08 ברשימת השימור	רח' היסמין גבעת עדה	10131	28

א.2 נתונים נוספים

שימוש עכשווי	בעלות	סטטוס שימור
		כלול ברשימת השימור של גבעת עדה

ב. נתונים היסטוריים

שנת הקמה:	מקום המבנה:	אדריכל/ מתכנן:	שימוש היסטורי
1908			חומת אבן

ג. תיאור פיסי

ג.1 סוג אתר	מבנה

ג.2 תיאור המבנה

קיר אבן, חלק מחומת האבן שהקיפה את שמונת הבתים הראשונים של המושבה

ג.3 מצב האתר (התרשמות ראשונית)

בינוני

ד. הערכה ראשונית

ערכי השימור העיקריים	היסטורי – תרבותי, אורבני - חלק ממכלול המושבה ההיסטורית בנימינה,

ה. המלצות שימור

אתר לשימור

ו. מקורות

עמותת שימור בנימינה

B107 - בית קציר

א. נתוני אתר

א.1 איתור

שם האתר	מספר האתר	כתובת	גוש	חלקה
בית קציר	B7 11 ברשימת השימור	רח' הזית 21, גבעת עדה	10132	15

א.2 נתונים נוספים

שימוש עכשווי	בעלות	סטטוס שימור
לא מאוכלס	פרטית	אין

ב. נתונים היסטוריים

שנת הקמה:	מקום המבנה:	אדריכל/ מתכנן:	שימוש היסטורי
משוער: סוף שנות ה-20	פיק"א		בית מגורים, בעבר התגורר בו המשורר מתיתיהו אריאלי

ג. תיאור פיסי

ג.1 סוג אתר
מבנה

ג.2 תיאור המבנה

מבנה בן קומה אחת, גמר טיח, גג רעפים, מרפסת כניסה מקורה ברעפים, חלונות עץ

ג.3 מצב האתר (התרשמות ראשונית)

בינוני

ד. הערכה ראשונית

ערכי השימור העיקריים
היסטורי – תרבותי, אורבני - חלק ממכלול המושבה ההיסטורית בנימינה,

ה. המלצות שימור

מבנה לשימור

ו. מקורות

עמותת שימור בנימינה

B108 – רפת, משק נמירובסקי

א. נתוני אתר

א.1 איתור

שם האתר	מספר האתר	כתובת	גוש	חלקה
רפת, משק נמירובסקי	B8 12 בתשריט	רח' הראשונים, גבעת עדה (מאחורי בנק הפועלים)	10223	11

א.2 נתונים נוספים

שימוש עכשווי	בעלות	סטטוס שימור
מגורים	פרטי	אין

ב. נתונים היסטוריים

שנת הקמה:	מקום המבנה:	אדריכל/ מתכנן:	שימוש היסטורי
משוער: שנות העשרים של המאה ה-20			רפת

ג. תיאור פיסי

ג.1 סוג אתר	מבנה

ג.2 תיאור המבנה

מבנה אבן בן קומה אחת עם גג רעפים

ג.3 מצב האתר (התרשמות ראשונית)

שופץ במהלך 2016

ד. הערכה ראשונית

ערכי השימור העיקריים	היסטורי – תרבותי, אורבני - חלק מחצרות הראשונים וממכלול המושבה ההיסטורית גבעת עדה.

ה. המלצות שימור

מבנה לשימור

ו. מקורות

סקר שטח ראשוני, ינואר 2016

B109 – רפת משק ציסמן

א. נתוני אתר

א.1 איתור

שם האתר	מספר האתר	כתובת	גוש	חלקה
רפת משק ציסמן	B9 13 בתשריט	הראשונים 13 גבעת עדה	10132	42

א.2 נתונים נוספים

שימוש עכשווי	בעלות	סטטוס שימור
נטוש	פרטית	אין

ב. נתונים היסטוריים

שנת הקמה:	מקום המבנה:	אדריכל/ מתכנן:	שימוש היסטורי
משוער: שנות העשרים של המאה ה-20			רפת

ג. תיאור פיסי

ג.1 סוג אתר	מבנה

ג.2 תיאור המבנה

מבנה אבן, קומה אחת, גג משופע, חזיתות בגמר אבן

ג.3 מצב האתר (התרשמות ראשונית)

מצב פיזי גרוע, מתפורר

ד. הערכה ראשונית

ערכי השימור העיקריים	היסטורי – תרבותי, אורבני - חלק מחצרות הראשונים וממכלול המושבה ההיסטורית גבעת עדה.

ה. המלצות שימור

מבנה לשימור

ו. מקורות

סקר שטח ראשוני, ינואר 2016

B110 – מבני משק**א. נתוני אתר****א.1 איתור**

שם האתר	מספר האתר	כתובת	גוש	חלקה
מבני משק	B10 23 ברשימת השימור	הזית 17, גבעת עדה	10132	13

א.2 נתונים נוספים

שימוש עכשווי	בעלות	סטטוס שימור
נטוש	פרטית,	אין

ב. נתונים היסטוריים

שנת הקמה:	מקים המבנה:	אדריכל/ מתכנן:	שימוש היסטורי
משוער: שנות העשרים של המאה ה-20			מבני משק

ג. תיאור פיסי

ג.1 סוג אתר	מבנה

ג.2 תיאור המבנה

מבנה בן קומה אחת, גג רעפים, חזיתות בגמר טיח, גג רעפים (נהרס)

ג.3 מצב האתר (התרשמות ראשונית)

נטוש, גג הרוס, מתפורר

ד. הערכה ראשונית

ערכי השימור העיקריים	היסטורי – תרבותי, אורבני - חלק ממכלול המושבה ההיסטורית גבעת עדה

ה. המלצות שימור

מבנה לשימור

ו. מקורות

סקר שטח ראשוני, ינואר 2016

B111 – חלקת הנופלים בבית הקברות

א. נתוני אתר

א.1 איתור

שם האתר	מספר האתר	כתובת	גוש	חלקה
חלקת הנופלים בבית הקברות	B11 15 או 19 ברשימת השימור	בית הקברות, גבעת עדה	10133	5

א.2 נתונים נוספים

שימוש עכשווי	בעלות	סטטוס שימור
בית קברות	ציבורי	כלול ברשימת השימור של גבעת עדה

ב. נתונים היסטוריים

שנת הקמה:	מקום המבנה:	אדריכל/ מתכנן:	שימוש היסטורי
1938			בית קברות, הוקם לאחר ההתקפה על גבעת עדה בתרצ"ח (1938), בה נהרגו 3 מתושבי המושבה

ג. תיאור פיסי

ג.1 סוג אתר	מבנה
ג.2 תיאור המבנה	

ג.3 מצב האתר (התרשמות ראשונית)

מצב פיזי טוב

ד. הערכה ראשונית

ערכי השימור העיקריים	היסטורי – תרבותי,

ה. המלצות שימור

אתר לשימור

ו. מקורות

עמותת שימור 'דורות', גבעת עדה

C101 - גת עתיקה

א. נתוני אתר

א.1 איתור

שם האתר	מספר האתר	כתובת	גוש	חלקה
גת עתיקה	C1	בית הקברות, גבעת עדה	10133	3

א.2 נתונים נוספים

שימוש עכשווי	בעלות	סטטוס שימור
אתר ארכיאולוגי	ציבורית (בתחום בית הקברות)	אתר ארכיאולוגי, כלול ברשימת השימור של גבעת עדה

ב. נתונים היסטוריים

שנת הקמה:	מקום המבנה:	אדריכל/ מתכנן:	שימוש היסטורי
מתוארך לתקופה הרומית			גת

ג. תיאור פיסי

ג.1 סוג אתר	אתר ארכיאולוגי

ג.2 תיאור המבנה

אתר ארכיאולוגי, כולל גת, שני בורות איגום נוספים ומערכת תחתית של תעלות ניקוז מתחת למשטח דריכת הענבים החצוב בסלע.

ג.3 מצב האתר

נחשף חלקית במסגרת פרויקט קהילתי בשיתוף עם רשות העתיקות

ד. הערכה ראשונית

ערכי השימור העיקריים	היסטורי - תרבותי, ארכיאולוגי

ה. המלצות שימור

אתר ארכיאולוגי

ו. מקורות

עמותת שימור 'דורות' גבעת עדה

F101 – גן המייסדים

א. נתוני אתר

א.1 איתור

שם האתר	מספר האתר	כתובת	גוש	חלקה
גן המייסדים	F1 26 ברשימת השימור	רח' הדקל, גבעת עדה	10134	109

א.2 נתונים נוספים

שימוש עכשווי	בעלות	סטטוס שימור
	ציבורית,	כלול ברשימת השימור של גבעת עדה

ב. נתונים היסטוריים

שנת הקמה:	מקום המבנה:	אדריכל/ מתכנן:	שימוש היסטורי	סגנון אדריכלי
משוער:			גן ציבורי	

ג. תיאור פיסי

ג.1 סוג אתר	מתחם נופי
ג.2 תיאור האתר	
גן בשטח של כ-15 ד', כולל מתקני ספורט וחורש טבעי	
ג.3 מצב האתר (התרשמות ראשונית)	
טוב	

ד. הערכה ראשונית

ערכי השימור העיקריים	היסטורי – תרבותי, נופי

ה. המלצות שימור

אתר לשימור

ו. מקורות

עמותת שימור 'דורות' גבעת עדה

F102 - אלון השומרים				
א. נתוני אתר				
א.1 איתור				
שם האתר	מספר האתר	כתובת	גוש	חלקה
אלון השומרים	F2 10 בתשריט	ממערב לבית הקברות, ג. עדה	10133	118
א.2 סטטוס שימור				
כלול ברשימת השימור של גבעת עדה				
ב. נתונים היסטוריים				
גיל משוער: כ- 350 שנה, נקודת ציון ומקום מפגש בתקופת ראשית המושבה				
ג. תיאור פיסי				
עץ אלון תבור עתיק ומרשים				
ד. הערכה ראשונית				
ערכי השימור העיקריים: היסטורי - תרבותי, נופי				
ה. המלצות שימור				
עץ לשימור				
ו. מקורות				
עמותת שימור 'דורות' גבעת עדה				

F103 - ברושים עתיקים				
א. נתוני אתר				
א.1 איתור				
שם האתר	מספר האתר	כתובת	גוש	חלקה
ברושים עתיקים	F3 17 באוטוקאד	רח' הראשונים, חצר בית הכנסת, ג. עדה	10132	26
א.2 סטטוס שימור				
אין				
ב. נתונים היסטוריים				
ג. תיאור פיסי				
עצי ברוש ותיקים				
ד. הערכה ראשונית				
ערכי השימור העיקריים: היסטורי - תרבותי, נופי,				
ה. המלצות שימור				
עצים לשימור				
ו. מקורות				
עמותת שימור 'דורות' גבעת עדה				

F104 - עצי אקליפטוס				
א. נתוני אתר				
א.1 איתור				
שם האתר	מספר האתר	כתובת	גוש	חלקה
עצי אקליפטוס	F4	גן התשבי, דרך רגבים	10134	5,6
א.2 סטטוס שימור				
אין				
ב. נתונים היסטוריים				
עצי אקליפטוס שניטעו ככל הנראה ב- 1923				
ג. תיאור פיסי				
מקבץ עצי אקליפטוס בני למעלה מ- 90 שנה				
ד. הערכה ראשונית				
ערכי השימור העיקריים: היסטורי - תרבותי, נופי,				
ה. המלצות שימור				
עצים לשימור				
ו. מקורות				
עמותת שימור גבעת עדה				

F105 - פיקוס השדרות				
א. נתוני אתר				
א.1 איתור				
שם האתר	מספר האתר	כתובת	גוש	חלקה
פיקוס השדרות	F5	בית הקברות, גבעת עדה	10133	5
א.2 סטטוס שימור				
כלול ברשימת השימור של גבעת עדה				
ב. נתונים היסטוריים				
ג. תיאור פיסי				
פיקוס גדול מימדים ומרשים				
ד. הערכה ראשונית (התרשמות ראשונית)				
ערכי השימור העיקריים: היסטורי - תרבותי, נופי,				
ה. המלצות שימור				
עץ לשימור				
ו. מקורות				
עמותת שימור 'דורות' גבעת עדה				

F106 - וושינגטוניה									
א. נתוני אתר									
א.1 איתור									
שם האתר	מספר האתר	כתובת	גוש	חלקה					
וושינגטוניה חסונה	F6	רחוב האלון גבעת עדה	10130	49					
					א.2 סטטוס שימור				
					כלול ברשימת השימור של גבעת עדה				
					ב. נתונים היסטוריים				
ג. תיאור פיסי									
מצב פיזי טוב									
ד. הערכה ראשונית									
ערכי השימור העיקריים: נופי									
ה. המלצות שימור									
עצי וושינגטוניה לשימור									
ו. מקורות									
עמותת שימור 'דורות' גבעת עדה									

א. נתוני אתר**א.1 איתור**

שם האתר	מספר האתר	כתובת	גוש	חלקה
מגדל המים	G1 06 ברשימת השימור	רח' הזית, גבעת עדה	10132	21

א.2 נתונים נוספים

שימוש עכשווי	בעלות	סטטוס שימור
מגדל מים	ציבורית, קק"ל, מ.מ. גבעת עדה	כלול ברשימת השימור של גבעת עדה

ב. נתונים היסטוריים

שנת הקמה:	מקום המבנה:	אדריכל/ מתכנן:	שימוש היסטורי
משוער: לאחר 1906			בריכת ומגדל מים. במאורעות 1938 נבנה מעליו מגדל שמירה

ג. תיאור פיסי

ג.1 סוג אתר	מבנה
ג.2 תיאור המבנה	

ג.3 מצב המבנה (התרשמות ראשונית)

מצב פיזי טוב.

ד. הערכה ראשונית

ערכי השימור העיקריים	היסטורי - תרבותי אורבני - חלק ממכלול המושבה ההיסטורית גבעת עדה

ה. המלצות שימור

מבנה לשימור

ו. מקורות

עמותת שימור 'דורות', גבעת עדה

א. נתוני אתר**א.1 איתור**

שם האתר	מספר האתר	כתובת	גוש	חלקה
הבאר העתיקה	G2 09 ברשימת השימור		10133	59

א.2 נתונים נוספים

שימוש עכשווי	בעלות	סטטוס שימור
באר, לא פעילה		כלול ברשימת השימור של גבעת עדה

ב. נתונים היסטוריים

שנת הקמה:	מקום המבנה:	אדריכל/ מתכנן:	שימוש היסטורי
משוער: תקופה העות'מאנית			באר מים

ג. תיאור פיסי

ג.1 סוג אתר מבנה

ג.2 תיאור המבנה

באר אבן ועליה מבנה שמירה מבטון. מסביב לבאר בוסתן.

ג.3 מצב האתר (התרשמות ראשונית)

הבאר שופצה ע"י המועצה המקומית, קק"ל והמועצה לשימור אתרי מורשת בשנת 2000. סביבה ניטע גן - 'גן שבעת המינים'.

ד. הערכה ראשונית

ערכי השימור העיקריים	היסטורי - תרבותי, נופי

ה. המלצות שימור

מבנה לשימור

ו. מקורות

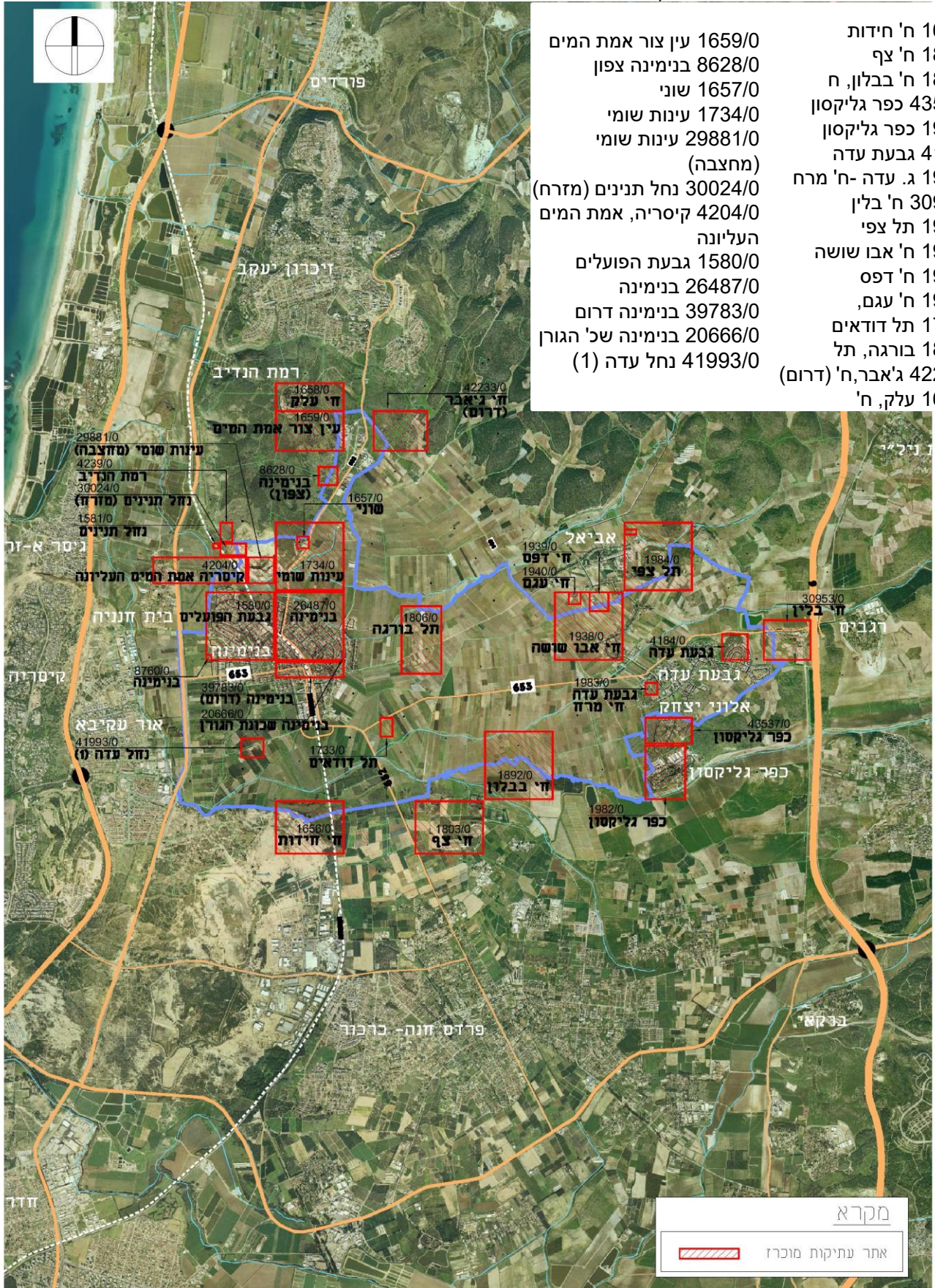
עמותת שימור 'דורות', גבעת עדה

פרק מס' 5

ארכיאולוגיה

5.1 סקירת האתרים הארכיאולוגיים

ארכיאולוגיה – מפת אתרי עתיקות מוכרזים במרחב המוניציפאלי
מקור תחומי ההכרזות: רשות העתיקות

- 1656/0 ח' חידות
- 1803/0 ח' צף
- 1892/0 ח' בבלון, ח
- 43537/0 כפר גליקסון
- 1982/0 כפר גליקסון
- 4184/0 גבעת עדה
- 1983/0 ג. עדה - ח' מרח
- 30953/0 ח' בלין
- 1984/0 תל צפי
- 1938/0 ח' אבו שושה
- 1939/0 ח' דפס
- 1940/0 ח' עגם,
- 1733/0 תל דודאים
- 1806/0 תל בורגה, תל
- 42233/0 ח' ג'אבר, ח' (דרום)
- 1658/0 ח' עלק, ח'
- 1659/0 עין צור אמת המים
- 8628/0 בנימינה צפון
- 1657/0 שוני
- 1734/0 עינות שומי
- 29881/0 עינות שומי (מחצבה)
- 30024/0 נחל תנינים (מזרח)
- 4204/0 קיסריה, אמת המים העליונה
- 1580/0 גבעת הפועלים
- 26487/0 בנימינה
- 39783/0 בנימינה דרום
- 20666/0 בנימינה שכל הגורן
- 41993/0 נחל עדה (1)

מקרא
 אתר עתיקות מוכרז

ארכיאולוגיה – רשימת אתרי עתיקות מוכרזים במרחב

1656/0 - ח' חידות

שרידי יישוב קדום באזור של חולות, מדרום לנחל עדה. בעבר תועדו באתר פזורות של אבני בניה ופריטי בניה, בכללם חוליות עמודים וכותרת.

1803/0 - ח' צף

חורבה קטנה (כשני דונמים) על מדרון מתון בדרומה של בקעת הנדיב, בקרבת מעיין: שרידי מבנים מן הדורות האחרונים, שבבנייתם שימשו פריטי בניה קדומים, ודרך מרוצפת באבנים שטוחות (מידותיהן על פי רוב 0.6×0.4 מ'). באתר נמצאו מצע של מתקן למיצוי שמן מזיתים ושבר של אבן פריכה של בית בד.

1892/0 - ח' בבלון

גבעה מלאכותית, גת, חרסים על פני הקרקע

43537/0 - כפר גליקסון

שרידי בנייה, גתות ופיזור חרסים מהתקופה הרומית-ביזנטית, מערת קבורה, חציבות בסלע.

1984/0 - כפר גליקסון

שרידי בנייה, רצפת פסיפס, חרסים מן התקופות: הברונזה הקדומה א', הביזנטית, הפרסית, ההלניסטית, הרומית והערבית על פני הקרקע.

1983/0 - גבעת עדה ח' מרח

רצפת פסיפס, שברי רעפים ואבנים פזורות, חרסים מן התקופות הרומית, הביזנטית והערבית הקדומה על פני הקרקע.

4184/0 - גבעת עדה

מערת קברים

30953/0 - חורבות בלין

אבני גזית, בורות חצובים, חרסים מן התקופה הרומית והביזנטית.

1984/0 - תל צפי

גבעה מלאכותית עם שרידי חומות, בורות מים, אבן של גת, אבוסי אבן, קברים חצובים.

1938/0 - ח' אבו שושה

שרידים דלים של חורבות יישוב קדום בקצה שלוחה (היום בגבעת עדה): פזורות של אבני בניה, חרסים ואבני פסיפס.

1939/0 - ח' דפס

חומות חרבות, יסודות ואבנים מפוזרות, חרסים על פני הקרקע

1940/0 - ח' עגם

שרידים דלים של חורבות יישוב קדום על כתף גבעה (היום בשוליו של מושב אביאל): אבני בניה, מהן מסותתות, ופזורות חרסים. בעבר תועדו באתר בורות חצובים, בריכה חצובה בסלע, שרידים של בית בד ומקאם.

1733/0 - תל דודאים

גבעה מלאכותית, שרידי בית בד, אבנים וחרסים מהתקופות הרומית והביזנטית פזורים על פני הקרקע.

1806/0 - תל בורגה

שרידי מבנים מראשיתה של תקופת הברונזה התיכונה, שברים ארכיטקטוניים, השטח מותחם ע"י חומות וסוללות. – ר' גם הרחבה בפרק הנספחים – המרחב הסובב, מאתרים ארכיאולוגיים.

42233/0 - ח' ג'אבר (דרום)

שרידי בנייה, חציבות, גת, קבר מהתקופה הרומית ופיזור של חרסים מהתקופה הרומית – ביזנטית על פני השטח.

1658/0 - ח' עלק

שרידים של ח'אן מוקף חומה על מדרונה של רמת הנדיב. בקרבת מקום שרידים של מבנים קמורי תקרות ושרידי יישוב, בכללם שרידיו של מגדל מוצק.

1659/0 - עין צור, אמת המים

אמת מים בעלת לוחות קירוי גמלוניים היוצאת מעין צור ומוליכה מים לאמת המים של קיסריה או לאחד האתרים בסביבה. שרידי בית מרחץ.

8628/0 - בנימינה צפון

מתקני תעשייה, חציבות, חרסים מהתקופה הביזנטית על פני הקרקע.

1657/0 - שוני

ח'אן מן התקופה העות'מאנית, מבנה של שתי קומות וחצר מוקפת חומה, לרגלי מדרונה הדרומי-מזרחי של רמת הנדיב. הח'אן נבנה על שרידי תיאטרון מן התקופה הרומית; חדרי הקומה התחתונה של הח'אן ערוכים במעין קשת, העוקבת אחר מהלכם המעוגל של מושבי התיאטרון, ששימשו יסודות למבנה המאוחר. בקומה העליונה של הח'אן נבנו חדרי קמורי תקרות; מוליך אליה גרם מדרגות, שראשיתו ממזרח לשער החצר. מן התיאטרון שרדו מושבים של אבנים גדולות. בקרבת מקום קטע של רצפת פסיפס וסרקופג משיש.

1734/0 - עיינות שומי

שלוש גבעות קטנות, שרידי בנייה, בריכת אגירה בנוייה סביב מעיין, סכרים, תעלה וקירות של אמת מים

29881/0 - עיינות שומי (מחצבה)

מערות קבורה וקברי פיר חצובים מן התקופות הברונזה התיכונה והברונזה המאוחרת.

30024/0 - נחל תנינים מזרח

בסקר אותרו כמה עשרות קברי פיר מתקופת הברונזה התיכונה וכן מיתקנים מהתקופה הביזאנטית. האתר נמצא בגבול הדרומי של המחצבה, בגובה של כ-30 מ' מעל פני הים. בחפירה נחשפו שני שלבי בנייה מתקופת הב"ת 2א'.

4204/0 - קיסריה, אמת המים העליונה

שרידי אמת מים ויסודות האמה מהתקופה הרומית ביזנטית.

1580/0 בנימינה - גבעת הפועלים

שטח החפירה נמצא בשוליים הצפוניים-מזרחיים של אתר גבעת הפועלים. התגלו חציבה מלבנית וכן ממצא קרמי, ממצא כלי זכוכית ומטבעות משלהי התקופה הרומית ותחילת התקופה הביזנטית. עוד נחשפו באתר שרידי בנייה, מחצבות אבן וקברים בנויים וחצובים מהתקופות הרומית והביזנטית. מההכרזה: גבעה מלאכותית, יסודות, חרסים על פני הקרקע, קברים, יסודות אמה בלתי גמורה באורך 80 מ', שרידי דרך עתיקה במקביל ליסודות האמה מבתקופה הביזנטית

26487/0 - בנימינה

חרסים, שיש, רעפים, פריטים ארכיטקטוניים, קברים וחציבות בסלע.

39783/0 - בנימינה דרום

שרידי בנייה, פסיפסים וחרסים מן התקופה הרומית, הביזנטית והערבית הקדומה.

20666/0 - בנימינה שכונת הגורן

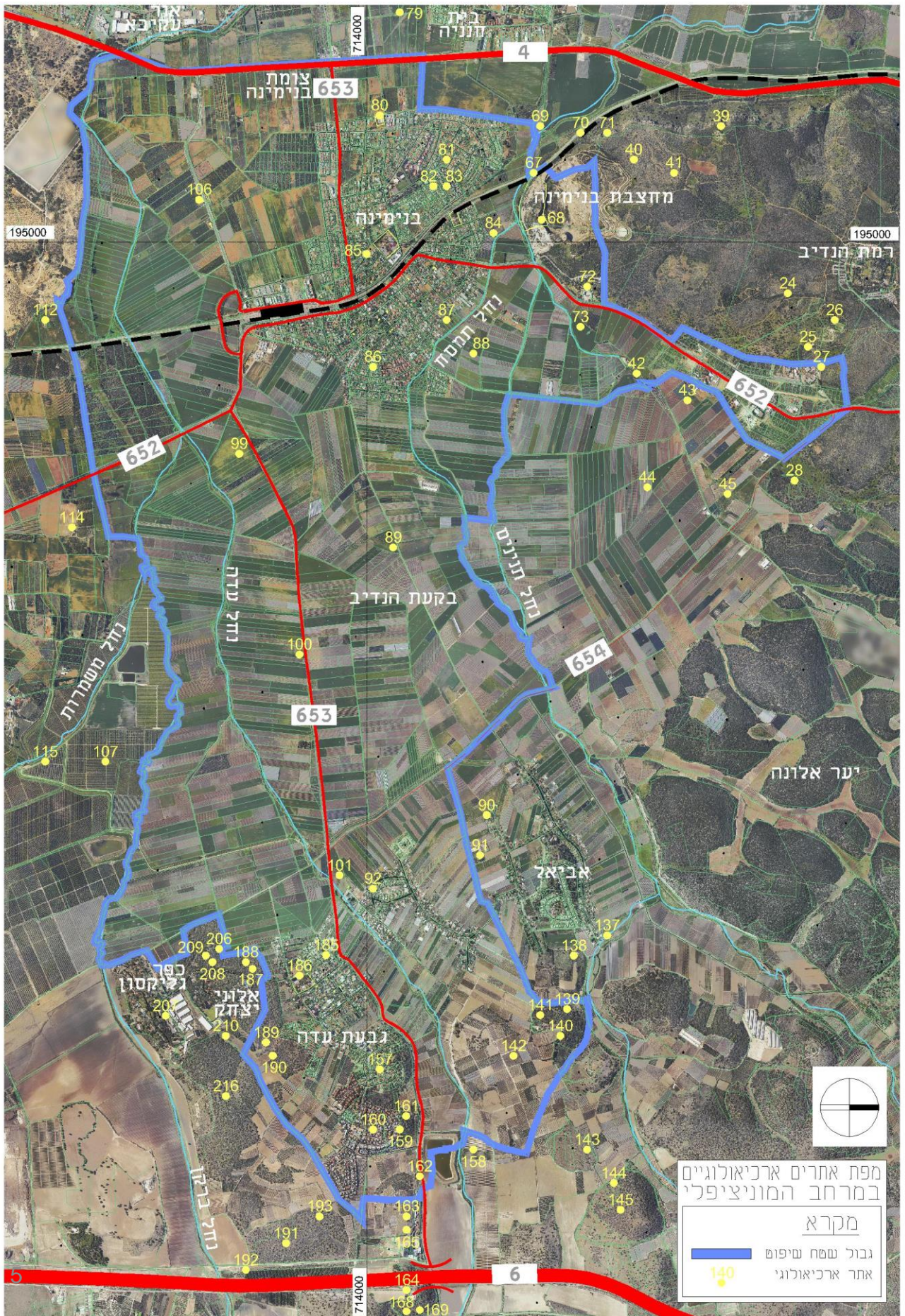
מתקני תעשייה, חציבות וחרסים מהתקופה הביזנטית

41993/0 נחל עדה (1)

מבנה מקומר, פיזור חרסים מהתקופות הרומית, ביזנטית, האיסלאמית הקדומה והעות'מאנית.

ארכיאולוגיה – מפת אתרי עתיקות במרחב עפ"י הסקר הארכיאולוגי הישראלי

מקור המפה: אתר הסקר הארכיאולוגי של ישראל, רשות העתיקות <http://www.antiquities.org.il/survey/new/>

ארכיאולוגיה – רשימת אתרי עתיקות במרחב עפ"י הסקר הארכיאולוגי הישראלי

מקור המפה: אתר הסקר הארכיאולוגי של ישראל, רשות העתיקות <http://www.antiquities.org.il/survey/new/>

מס' אתר	שם אתר	מס' משבצת X	X	Y	תקופה	שרידים	ממצאים/ תיאור
27	תל צור (אום אל עלק)	48	195932	717396	רומית	שרידי יישוב קדום	פזרות של אבני בניה מסותות וחרסים
42	עינות שומי	48	195982	716016	הרומית, הביזנטית	מאוזוליאום, סכר, אמת מים	שברי סרקופג וגל של אבנים מסותות, חרסים מן התקופות הרומית והביזנטית.
67	חוטם הכרמל	48	194482	715246	הרומית, הביזנטית	תעלה, אמת מים, בריכה, קשת (בנייה), צינור חרס.	קטע של אמת המים העליונה, מן התקופות הרומית והביזנטית, המוליכה אל קיסריה, לרגל חוטם הכרמל מדרום.
68	חוטם הכרמל	48	194832	715306	הכלוליתית, הברונזה הביניימית, הברונזה התיכונה ב', הברונזה המאוחרת, הברזל ב', הרומית, הביזנטית	קבר, מאוזוליאום, כבשן סיד, קברי פיר, שרידי מבנים	בחפירות שנערכו באתר נחשפו כששים מקברי הפיר מתקופת הברונזה הביניימית וקברים מתקופות נוספות. שרידי מאוזוליאום מן התקופה הרומית וכבשן סיד מן התקופה הביזנטית.
72	כפר שומי (חרבת א-שונה)	48	195332	715646	הרומית, הרומית, הביזנטית, העות'מאנית	ח'אן מן התקופה העות'מאנית, נבנה על שרידי תיאטרון מן התקופה הרומית.	חרסים מן התקופות הרומית, הביזנטית והעות'מאנית.
73	בקעת הנציב	48	195632	715596	רומית, ביזנטית	שרידי יישוב קדום	פזרות של אבני בניה מסותות, אבני פסיפס, חרסים מהתקופה הרומית ביזנטית.
80	בנימינה (מערב), חאן זרעוניה	48	194052	714096	רומית, ביזנטית	מבנה בן שתי קומות משלהי התקופה העות'מאנית	חרסים מהתקופה הביזנטית
81	בנימינה	48	194382	714596	רומית ביזנטית	שרידי קבורה	שברי סרקופגים, חרסים מהתקופה הרומית
82	בנימינה	48	194582	714496	ביזנטית	יסודות של אמת מים	חרסים מהתקופה הביזנטית
83	בנימינה	48	194582	714596	פלאוליתית		כלי צור
84	נחל תנינים	48	194932	714946	רומית ביזנטית	שרידי בית קברות קדום	חרסים מהתקופה הרומית ביזנטית
85	בנימינה	48	195082	713996	רומית ביזנטית		פזרות חרסים, מצבה
86	בנימינה	48	195932	714046	רומית ביזנטית	חציבה בסלע	חרסים מהתקופה הרומית ביזנטית
87	נחל תנינים	48	195582	714596	רומית ביזנטית	חציבות בסלע ומתקנית	חרסים מהתקופה הרומית ביזנטית
88	נחל תנינים	48	195832	714796	רומית ביזנטית		אבני בניה, חרסים מהתקופה הרומית ביזנטית
89	תל בורגה (ח' תל אל-ב'ריג', אל-ב'ריג')	48	197282	714196	הפלאוליתית התחתונה, הפלאוליתית התיכונה, הכלוליתית, הברונזה הקדומה, הברונזה הביניימית, הברונזה התיכונה ב', שלב א', הברונזה התיכונה ב', שלב ב', הברזל, הפרסית, הרומית, הביזנטית, האסלאמית הקדומה	תל בשטח של כ-250 דונם מוקף סוללה מלאכותית, שרידי יישוב מתקופת הברונזה התיכונה ב', מבני קבורה מתקופת הברונזה התיכונה א'	כלי צור מן התקופות הפלאוליתית התחתונה והתיכונה; חרסים מתקופות אלה: הכלוליתית, הברונזה הקדומה, הברונזה התיכונה ב', שלבים א'-ב', הברזל, הפרסית, הרומית, הביזנטית והאסלאמית הקדומה.
92	ח' אבו שושה	48	199832	714046	רומית ביזנטית	שרידים דלים של חורבות יישוב קדום	חרסים מן התקופות הרומית והביזנטית.
99	תל דודאים	48	196582	713046	ביזנטית, צלבנית, ממלוכית	תל קטן (כששה דונמים), בראש התל אותרה פינה של מבנה נרחב, בבניה באבנים מסותות היטב.	חרסים מן התקופות הביזנטית, הצלבנית והממלוכית.
100	נחל עדה	48	198082	713496	רומית ביזנטית		אבן מייל
101	נחל עדה	48	199732	713796	ביזנטית	שרידי מבנה	חרסים מהתקופה הביזנטית
106	חג' אל בורג'	48	194682	712746	הרומית, הרומית, הביזנטית, האסלאמית הקדומה, הצלבנית		
139	גבעת צפי	49	200732	715496	רומית ביזנטית	פתחי מערות ומחצבות	חרסים מהתקופה הרומית ביזנטית
140	גבעת צפי	49	200932	715446			כבשן סיד
141	גבעת צפי	49	200782	715296			מתקן חקלאי
	גבעת צפי	49	201082	715096	ביזנטית		גל אבנים
157	גבעת עדה	49	201182	714096	רומית ביזנטית	חורבה, אבן בניה	חרסים
159	גבעת עדה	49	201632	714246			חציבה, כבשן סיד
160	גבעת עדה	49	201632	714046			כבשן סיד
161	גבעת עדה	49	201532	714296			מערה, אבני בניה
162	חורבת בלין	49	201982	714396	פלאוליתית, ניאוליתית, רומית מאוחרת, ביזנטית, איסלאמית קדומה		כלי צור מהתקופה הפלאוליתית והניאוליתית, חרסים מהתקופה הרומית - ביזנטית והאסלאמית
185	גבעת עדה ח' אל מראח	49	200332	713696	הניאוליתית, הפרסית, הרומית, הביזנטית, האסלאמית הקדומה, הממלוכית, העות'מאנית	מתקן, תחנת דרכים, עמוד, פסיפס, חרסים, קיר, חורבה	כלי צור מן התקופה הניאוליתית; חרסים מן התקופות הפרסית, הרומית, הביזנטית, האסלאמית הקדומה (המאה הח' לסה"נ), הממלוכית והעות'מאנית.
186	גבעת עדה	49	200482	713496	הפלאוליתית התיכונה, הניאוליתית		כלי צור מן התקופות הפלאוליתית התיכונה (?) והניאוליתית.
187	אלוני יצחק (מערב)	49	200432	713146	חציבה, ספולו, מתקן		מתקן חצוב במחשוף סלע
188	אלוני יצחק (מערב)	49	200382	713096	גת, חציבה		גת חצובה בסלע
189	אלוני יצחק (מזרח)	49	200982	713246	גת		שתי גתות חצובות בסלע
190	אלוני יצחק (מזרח)	49	201082	713296	גת		
138	תל צפי	49	200332	715546	הכלוליתית, הברונזה, הברזל, הפרסית, ההלניסטית, הרומית, הביזנטית	בור מים, דרך, מערת קבורה, חומה, תל, אבן בניה, מדרגת עיבוד	תל (כשלושים וחמישה דונם). בחפירות נחשפו שרידי חומה, אבני בניה וחרסים ושרידי דרך.
137	עין אלונה	49	200182	715796	הכלוליתית, הרומית, הביזנטית		כלי צור מן התקופה הכלוליתית; חרסים מן התקופות הרומית והביזנטית.